PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 35 lir

Leto XVI. - Št. 215 (4678)

TRST, četrtek 8. septembra 1960

Izglasovana zaupnica Lumumbovi vladi «Komisija modrih» bo razsojala o sporu

Ogromna večina poslancev je navdušeno pozdravljala govor Lumumbe - Sprejeta resolucija «razveljavlja» ponedeljkova govora Lumumbe in Kasavubuja - Vlada protestira pri OZN zaradi kršitve kongoške suverenosti in prosi afriške države za vojaško pomoč - Belgija pošilja orožje Čombeju in poveljstvo OZN tega ne preprečuje

LEOPOLDVILLE, 7. — Napovedana seja predstavniške zbornice je trajala šest ur in debata se je končala s kompromisom. Zbornica je namreč s 60 glasovi proti 19 sklenila «razveljaviti» govor Kasavube in Lumumbe, ki sta ju imela v ponedeljek zvečer. Zbornica je na predlog Lumumbe sklenila ustanoviti «komisijo modrih», ki naj zadevo razsodi in reši spor med Lumumbo in Kasavubujem. S tem je zbornica dejansko podprla stališče Lumumbe in obsodila ravnanje Kasavubuja. To priča tudi dejstvo, da je med govorom Lumumbe od 80 poslancev 60 burno ploskalo.

Lumumba je prišel na sejo v spremstvu telesne straže. Lumumba je glasoval za resolucijo, ki razveljavlja sklepe Kasavubuja in njega. Ko je zapustil dvorano, ga je velika množica pozdravila z vzkliki «Uhuru» (neodvisnost).

Ko so glasovali, so bili nekateri pristaši Kasavubuja odsotni. Tudi Kasavubu sam je ostal na svojem domu pod zaščito varnostnih sil OZN. Ni znano, kako je Kasavubu reagiral na izglasovano resolucijo. Mnogi opazovalci pa so mnenja, da je današnje glasovanje samo odložilo dokončni obračun. Na podlagi današnjega sklepa se je večina izrekla za Lumumbo in je to potrdila tudi s številnimi odobravanji med njegovim dveurnim govorom.

Opazovalci se sprašujejo, kaj bo storil sedaj Kasavubu spričo dejstva, da je zbornica izglasovala zaupnico vladi. Ne ostane mu drugo nego sprejeti današnji sklep. Če pa ne sprejme sklepa, bo v še večji meri veljal za nasprotnika ljudstva.

«Padec moje vlade bi pomenil anarhijo, državljansko vojno. Če bi zapustil vlado, bi se Kongo jutri zrušil. Vprašanje Moskve ali sovjetskih letal je samo pretveza. Kar imperialisti hočejo, je zrušitev Konga, da bi ostali tu,» je izjavil med drugim Lumumba.

«Jaz, je nadaljeval, sem za neodvisnost Konga stoodstotno. Naši vojaki so vsak dan poniževani. OZN je kršila našo suverenost in našo oblast. OZN je preprečila letalu generala Lundule, da bi pristalo na vzletišču letališča je dala postaviti prazne sode. Pojdite in poglejte, kaj se dogaja, in vprašajte ali vam ta dežela pripada. Za OZN ni niti države niti vlade: zasedla je deželo.»

Ob burnem ploskanju poslancev je Lumumba nadaljeval: «Nočemo njihovega denarja. Hočemo, naj čete OZN odidejo, naj nas pustijo pri miru. Obstaja zarota, da bi ustvarili anarhijo, s tem da bi zrušili vlado in da bi našli izgovor, da bi nas postavili pod skrbništvo.»

Lumumba je ponovno zavrnil trditve, da je komunist. «Mi, je dodal, nismo ne Rusi ne Američani, ne gremo niti z Američani, niti z Rusi niti z Američani. Ostajamo v sredini, in to bo naša moč.» Pozval je zatem na enotnost in poudaril: «Braniti moramo našo deželo proti tujcem in imperialistom in moramo sami rešiti naša vprašanja.»

Ostro je napadel tudi katoliške misijonarje, prevratne katoliške publikacije in druge zarotnike, ki vodijo sistematično obrekovalno kampanjo proti njemu in njegovi politiki.

Ko je govoril o vprašanju federacije, je Lumumba izjavil: «Če se bo parlament izrekel za federalni ali konfederalni sistem, se ne bom mogel upirati. Toda to se more zgoditi po zakoniti poti.» Se preden se je začela seja parlamenta, je Lumumba pozval neodvisne afriške države, naj nemudoma pošljejo vojaško pomoč. V pismu, ki ga je poslal tem državam in ki je bilo danes objavljeno, izjavlja Lumumba: «Zaradi zarote, ki so jo organizirali belgijski imperialisti skupno s Kasavubujem, ki je bil sedaj razrešen svoje funkcije državnega poglavarja, in v skladu z resolucijami, ki so bile sprejete na nedavni vseafriški konferenci, na kateri so vse delegacije obsodile napad belgijskih imperialistov in odločno zahtevale ohranitev enotnosti Konga, ki se je danes sestal na izredni seji, bi bila vlada zelo hvaležna, če bi ji vaša vlada lahko zagotovila takojšnjo vojaško pomoč s pošiljatvijo čet vaše vojske, potrebno oborožitvijo in po možnosti tudi letal za prevažanje čet.»

V drugem pismu, ki ga je poslal posebnemu predstavniku tajnika OZN v Kongu, izjavlja Lumumba, da pomenijo včerajšnje pobude poveljstva sil OZN kršitev suverenosti Konga, in da gre za postopek, ki ga kongoška vlada ne bi mogla več dopustiti. Pismo omenja tudi, da so varnostne sile OZN včeraj zabranile vrhovnemu poveljniku kongoške vojske generalu Lunduli pristanek z letalom na letališču v Leopoldvillu in je bil zaradi tega prisiljen vrniti se. Predstavnik OZN je danes v Leopoldvillu izjavil: «Dolžnost Združenih narodov je, preprečiti spopade in nerede. Združeni narodi bodo še dalje delali, kar bodo mogli, da obvarujejo kongoška življenja, v skladu s poslanstvom, ki jim je poverjeno z resolucijo Varnostnega sveta». Toda akcija nekaterih predstavnikov OZN v Kongu ni v skladu niti s temi besedami in niti z resolucijami Varnostnega sveta. Nedopustna kršitev kongoške suverenosti je prav zasedba vseh letališč, oziroma dejstvo, da ti poveljniki ne dopuščajo zakoniti vladi uporabljanje teh letališč. Zato je kongoška vlada danes sklenila protestirati pri Varnostnem svetu proti temu in tudi proti prepovedi radijskih oddaj.

Minister za informacije Kašamura je izjavil časnikarjem, da vlada pripravlja novo ustavo, ki daje eni sami osebi oblast, ki jo sedaj ločeno imata predsednik republike in ministrski predsednik. Lumumba je bil svoj čas naklonjen taki spremembi ustave.

Istočasno s predstavniško zbornico je zasedal tudi senat. Toda Kasavubu ni bil navzoč na seji. Med zasedanjem so poslopje parlamenta močno zastražile ganske in kongoške čete. Kakor poročajo iz Akre, je tisk v Gani močno napadel Kasavubuja in ga označil za lutko imperialistov. Tudi predstavnik vladne stranke je odločno obsodil Kasavubuja in poudaril, da je to ravnanje nezakonito.

Belgijci pa s pomočjo svoje uradne agencije še dalje hujskajo in ustvarjajo zmedo. Danes je n. pr. njihova agencija sporočila, da je državni pravdnik na zahtevo Kasavubuja pozval na zaslišanje Lumumbo in pet ministrov oziroma državnih tajnikov «zaradi žalitve državne varnosti». Agencija pravi dalje, da predsednik senata Ileo tajno sestavlja svojo vlado. «Ukaz» Kasavubuja so prebrali danes na seji senata. Baje sta «ukaz» podpisala tudi zunanji minister Bomboko in pooblaščeni minister Konga v Belgiji Delvaux. «Ukrep» Kasavubuja je naperjen proti Lumumbi, ministrskemu podpredsedniku Gizengi, pravosodnemu ministru Mvambi, notranjemu ministru Gvngneju in ministru za informacije Kašamuri.

Značilno je tudi, da je danes prispelo iz Belgije v Elisabethville letalo polno orožja za Čombeja. Res čudno je, kako so vojaški poveljniki OZN to dopustili, ko na drugi strani preprečujejo uporabo letališč v vsej državi zakoniti vladi. Tu je drugi dokaz pristranosti nekaterih vojaških poveljnikov, ki bi jih morali vsekakor nemudoma odpoklicati. Predstavnik Čombeja je časnikarjem izjavil, da je dospelo samo del orožja, ki ga bodo pripeljali iz Belgije z letali. Dejal je, da je bilo orožje naročeno v Bruslju za «javne sile» Konga še pred začetkom neredov in da so začele pošiljke sedaj prihajati. Dodal pa je, da bodo orožje, ki je bilo namenjeno celotnemu Kongu, sedaj izročili izključno Katangi.

Omenjeni predstavnik je izjavil tudi, da so opazili izvidniške enote kongoške vojske na meji med pokrajinama Katango in Kivu. Povedal je tudi, da je Kalondži odpotoval v Kamino, ki je oddaljena 40 kilometrov od meje s pokrajino Kasai. Kalondži se bo skušal pridružiti svojim četam. V Elisabethvillu je predstavnik OZN povedal, da so na področju Bakvange v teku srditi boji med približno tisoč vojaki kongoške vojske in tisoč pripadnikov Kalondžija. Dodal je, da je v Bakvangi sedaj 130 tunizijskih vojakov, ki pripadajo varnostnim silam OZN.

Čombe pa nenehoma rovari in skuša z raznimi brzojavkami očrniti osrednjo vlado. Mednarodnemu odboru Rdečega križa je poslal brzojavko, s katero opozarja na «pobijanje prebivalcev Bakvange in južnega dela pokrajine Kasai». Čombe poziva odbor, naj takoj zacne mednarodno preiskavo, ki naj sprejme ukrepe, «za pomoč civilnemu prebivalstvu, ki ga kontingenti OZN, ki so premajhni ne morejo ščititi».

Poslal je predsednikom Kasavubuju, Naserju, Nkrumahu, Burgibi, Tubmanu, Juluju, Houphouetu - Boignyju, predsedniku Sudana ter ministrskim predsednikom Toga, Kameruna, Madagaskarja, Nigerije, Libije, Somalije in maroškemu kralju brzojavke, s katerimi jih poziva na «solidarnost svobodne Afrike» ter naj se zavzamejo, da prenehajo «ti pokoli in grozodejstva».

Uradno sporočilo ameriški vladi o prihodu Hruščeva v New York

Eisenhower je izjavil, da se ne misli sestati s Hruščevom in ni še povedal, ali se bo udeležil zasedanja skupščine OZN

WASHINGTON, 7. — Sovjetski poslanik v Washingtonu Menšikov je danes s posebno noto uradno obvestil ameriški državni departma, da se bo Hruščev udeležil prihodnjega zasedanja skupščine OZN v New Yorku, ki se bo začelo 20. septembra. Hruščev bo prišel v New York 19. septembra s sovjetsko ladjo «Baltika». Ameriški funkcionarji so izjavili, da gre za vljudnostno noto, ker tuje države niso dolžne obveščati ZDA o sestavi svojih delegacij v OZN.

Predsednik Eisenhower pa je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da je malo verjetnosti, da se bo sestal s Hruščevom med zasedanjem skupščine OZN. Izjavil je, da bi se pred takim sestankom morali izpolniti nekateri pogoji, ni pa hotel povedati, kakšni so ti pogoji. Na vprašanje nekega časnikarja pa je potrdil, da je eden od teh tudi izpustitev članov posadke ameriškega izvidniškega letala «RB-47».

Po razgovoru, ki ga je imel Menšikov s pomočnikom ameriškega državnega tajnika za evropske zadeve Kohlerjem, je predstavnik državnega departmaja izjavil, da sovjetski poslanik ni sporočil Kohlerju nobene zahteve Hruščeva, naj se mu dovoli obiskati še druge kraje razen New Yorka.

Predsednik ni izrecno izjavil, da se bo udeležil zasedanja skupščine OZN, dodal pa je, da se bo tega zasedanja udeležil, če bodo vzroki za to.

Na vprašanje dopisnika Tass, kakšne nove korake misli predlagati v OZN glede razorožitve, je Eisenhower odgovoril, da ne ve, če bo kaj novega. Dodal pa je, da se bodo znova potrudili, da obrazložijo svetu celotno ameriško stališče o razorožitvi, tako da se označijo sektorji, glede katerih ZDA želijo pogajanja in glede katerih je mogoč sporazum z nekaterimi koncesijami, toda s pogoji, da sleherni sporazum o razorožitvi spremlja sistem inšpekcij in nadzorstva, ki naj zajamči, da bodo vse strani ravnale v dobri veri.

ZDA bodo ponovile svoj predlog o postopni omejitvi oborožitve s pogojem, da bo sleherni sporazum podvržen učinkovitemu nadzorstvu.

Večina opazovalcev je dobila vtis, da se bo Eisenhower udeležil zasedanja OZN, toda bo odklonil formalna pogajanja s Hruščevom.

V začetku tiskovne konference je Eisenhower prebral izjavo, v kateri je rečeno, da dobavljanje sovjetskih prevoznih letal kongoški vojski izven okvira operacij OZN, «se zdi, da spada v politične načrte Sovjetske zveze v Afriki». Izjava dodaja, da «sovjetska intervencija slabša položaj» in da krši sklepe OZN, ki določajo, da mora biti izključena sleherna udeležba vojaških sil velikih držav pri dogodkih v Kongu, «če je res, da omenjena letala vodijo sovjetske vojaške posadke».

«Ponoviti moram, nadaljuje izjava, da ZDA z veliko zaskrbljenostjo gledajo na to akcijo Sovjetske zveze. V interesu mirne rešitve v Afriki, ki bi bila sprejemljiva za vse prizadete strani, pozivam Sovjetsko zvezo, naj preneha s svojo enostransko dejavnostjo in naj podpira skupne napore v okviru Združenih narodov.»

Eisenhower je dodal, da so ZDA pripravljene dajati vso podporo Združenim narodom, ko bo to potrebno, in v okviru listine OZN.

Na neko vprašanje je predsednik odgovoril, da ameriška vlada ne ve, ali sovjetska letala v Kongu vodijo sovjetske vojaške posadke, in tudi ne ve, ali so ta letala prevažala orožje. Dodal je, da je deset letal na prošnjo sovjetske vlade pristalo v Atenah med potovanjem v Kongo in ta letala so prevažala živila. Pripomnil je, da mu ni znano, da bi sovjetska vlada zahtevala nova dovoljenja za pristanek sovjetskih letal v Atenah.

Predsednik je izjavil tudi, da je ustavna struktura Konga zadeva, ki jo morajo mirno rešiti prebivalci Konga sami, in je pripomnil: «Ta smoter je ogrožen po sovjetski akciji, ki se zdi, da jo narekujejo politični načrti SZ v Afriki.»

Grška vlada je na razne lažne trditve danes uradno sporočila, da so sovjetska letala, ki so pristala v Atenah, prevažala živila za Kongo. Grška vlada je dovolila pristanek tem letalom, da se oskrbijo z gorivom, s pogojem, da lahko pregleda njih tovor. Sovjetska vlada je v to privolila in grški predstavniki so se osebno prepričali, da ne gre za prevažanje orožja. O tem je bil obveščen tudi glavni tajnik OZN.

—«»—

Wadsworth zamenja Lodgea

WASHINGTON, 7. — James J. Wadsworth je danes položil prisego v svojstvu šefa ameriške delegacije pri Združenih narodih, kjer bo zamenjal Cabota Lodgea, ki se je odpovedal svoji funkciji, ker kandidira za mesto podpredsednika ZDA. V razgovoru z novinarji je Lodge izjavil, da še niso sprejeli nobenega sklepa glede možnosti, da se Eisenhower udeleži zasedanja generalne skupščine OZN, hkrati pa je zatrdil, da OZN nima razloga, da bi bila zaskrbljena zaradi prisotnosti Hruščeva.

—«»—

Nemški socialdemokrati o de Gaullovi politiki

BONN, 7. — Ko komentira tiskovno konferenco de Gaulla bilten nemške socialdemokratske stranke zatrjuje, da je de Gaulle «udaril s sekiro po samih koreninah NATO». Glasilo nemške opozicije se sprašuje, kako more zvezna vlada zatrjevati, da ščiti življenje Nemcev z NATO, ko hkrati dopušča, da Francija minira temelje te organizacije. «Bilten» zatrjuje hkrati, da so de Gaullove izjave protislovne, ker zahteva razširitev NATO na nova ozemlja, hkrati pa se poteguje za to, da bi prenehali z integracijo.

—«»—

Omejitev rečne plovbe v Berlinu

BERLIN, 7. — Vzhodnonemške oblasti so preprečile danes plovbo splavov v Berlinu in zagrozile zapadnim zavezникom, da ne smejo storiti nobenega koraka s tem v zvezi.

Splavi, ki prevažajo okrog tretjino oskrbe mesta, ne smejo pluti po prekopih sistema Havel, ki vodijo v notranjost mesta, ker so vzhodnonemške oblasti znižale raven vode. Hkrati so prepovedale uporabljati neki drug prekop (Plauer), kakor se to običajno dela, ko je raven vode v Havelu prenizka.

Župan Berlina Willy Brandt bo to vprašanje načel jutri v mestni skupščini.

—«»—

Angleški laburisti o jedrski oborožitvi

DOUGLAS, 7. — Kongres angleških sindikatov je odobril danes več resolucij. Prvi dve govorita o jedrski politiki Velike Britanije in sta bili sprejeti, čeprav sta si do neke mere v protislovju. Prva, ki jo je predložil Gaitskell skupno s sindikalnimi voditelji, zahteva, naj Velika Britanija nadaljuje politiko, ki naj temelji na jedrskem ustrahovanju v okviru NATO, in naj opusti izdelovanje jedrskega orožja doma, ker to preveč stane.

Voditelj sindikata transportnih delavcev Cousins pa je predložil resolucijo, ki je bila tudi sprejeta in ki pravi, da mora Velika Britanija brezpogojno zavrniti sleherno politiko obrambe, ki naj temelji na jedrskem ustrahovanju.

Sprejeta je bila tudi resolucija, ki nasprotuje oborožitvi Zahodne Nemčije z raketami in jedrskim orožjem ter vežbanju nemških čet in postavitvi nemških oporišč v Veliki Britaniji. Resolucija poudarja tudi, da so številni bonnski parlamentarci še vedno navdihnjeni z nacistično ideologijo.

Končno je bila sprejeta resolucija, ki obsoja politiko rasne diskriminacije v Južni Afriki in se izreka za bojkot proti južnoafriškemu blagu. Resolucija pravi, da so življenjski pogoji črncev v Južni Afriki slabši kakor pogoji sužnjev, ki so jih svoj čas deportirali v Ameriko.

De Gaulle ponavlja svojo nepopustljivost in zahteva kapitulacijo alžirske vojske

Mendes-France in tudi Mollet obsojata njegovo politiko - Sindikati zahtevajo dejanja in nočejo več besed - Sodni postopek proti podpisnikom manifesta proti vojni v Alžiriji

PARIZ, 7. — General de Gaulle je začel danes svoje potovanje po Bretaniji. Ustavil se je najprej v Brestu. Tu je imel svoj prvi govor, v katerem je ponovil svojo nepopustljivost glede Alžirije. V svojem govoru je med drugim izjavil: «Francija pravi Alžircem: Alžirija je vaša. Razgovarjajmo se skupaj. Vse, kar zahteva, je, naj se noži spravijo, preden gremo v dvorano.»

To je ponovil pozneje tudi v Quimperu. Tudi tu je izjavil: «Alžirija je vaša.» Kakor se vidi, si je sedaj izmislil novo geslo, da bi varal mednarodno javnost. Izjavil je ualje, da je Francija našla, kar se tiče Alžirije, svojo pot in da bo odločno šla po njej, češ da je to pot miru.

V svojem govoru je skušal zatem prikazati, da je položaj v Franciji rožnat. Dejal je: «Francija je zopet pridobila svojo moč in veličino in je v polnem razvoju. Državni poglavar vodi deželo, vlada pa ji vlada. Parlament glasuje o zakonih, sodniki sodijo. In vse to brez preteklih škandaloznih kriz. Naše gospodarstvo je zdravo. Narod dela. Industrija je v razvoju. Proračun je izravnan. Življenjska raven se dviga, in vse to brez inflacije in brezposelnosti. Glas Francije sedaj posiušajo v svetu in ga upoštevajo. Francija ne govori zaradi ponosa in ugleda. Govori v interesu svetovnega miru.»

Glavni tajnik socialistične stranke Mollet pa je objavil v tedniku «Democratie 60» članek pod naslovom «Mi se ne strinjamo». Članek je v zvezi z zadnjo de Gaullovo tiskovno konferenco. Mollet piše med drugim: «Ali bo morda to leto zgubljenih priložnosti? Konferenca najvišjih je zbudila upanje in je doživela neuspeh. Sestanek v Melunu se je zdel kakor začetek in sedaj se zdi, da so na eni in na drugi strani zadovoljni, da se ni nadaljeval. Ali je bilo res tako daleč od sporazuma? Vsi danes priznavajo, da alžirsko vprašanje ne more imeti samo vojaških rešitev. General de Gaulle noče privoliti, da bi Francija, pogajajoč se z uporniki, napravila iz njih edine predstavnike vse Alžirije. Toda nastalo je novo in važno dejstvo: alžirska osvobodilna fronta pravi, da se je odrekla tej zahtevi in da se hoče razgovarjati o premirju in o jamstvih za samoodločanje. Ali ne bi bilo mogoče preveriti to izjavo? In če bi bilo tako, kakšne ovire bi bile proti iskanju sredstva, ki naj prepreči prelivanje krvi?»

To Molletovo stališče spopolnjuje tudi popolno nesoglasje s tem, kar je de Gaulle rekel o Zahodni Evropi (Mollet bi hotel pospešiti integracijo), o NATO in o OZN. Zato so nekateri mnenja, da tudo socialisti, ki so do sedaj odobravali de Gaullovo zunanjo in alžirsko politiko, a se niso strinjali z gospodarsko in socialno politiko, prešli sedaj v popolno opozicijo.

Toda še bolj odločna je bila reakcija Mendes-Francea. Ta piše v listu «Express», da je «v naravi sami pogajanj za premirje, da se pogajanja začno in potekajo, medtem ko se boji nadaljujejo. Podrejati potrebne mirovne stike ustavitvi bojev bi pomenilo zapreti se v začaran krog. De Gaulle misli, da ima čas: to je izjavil med svojim potovanjem po Alžiriji. Toda moti se, ker čas ne deluje niti v njegovo korist niti v korist Francije.»

Prevladuje mnenje, da bo zlasti stališče, ki ga je zavzel Mollet, resno vplivalo na politiko v prihodnjih mesecih, zlasti na gospodarskem in socialnem sektorju. O tem se je sicer general lahko prepričal takoj v začetku svojega potovanja po Bretaniji. V Finistere so vsi sindikati objavili skupno izjavo, s katero odločno kritizirajo socialno politiko vlade. Isto so storili tudi sindikati v departmaju Loire. Njihov manifest se takole zaključuje: «Dovolj je besed, hočemo dejanja.»

Centralni komite KP Francije pa je objavil izjavo, v kateri pravi, da de Gaullova tiskovna konferenca «potrjuje reakcionarni značaj politike de Gaulla ter povzroča razočaranje in zaskrbljenost v vsej deželi». «De Gaulle, nadaljuje izjava, je zaprl vrata vsem pogajanjem za konec vojne v Alžiriji. Izjava državnega poglavarja vodi torej k nadaljevanju vojne do skrajnosti in k razširitvi prepada, ki loči Francijo od Alžirije.»

Funkcionarji sodne policije pa so davi zaslišali na njihovem domu nekatere podpisnike znane izjave «o pravici do nepokorščine v vojni v Alžiriji». Med podpisniki so tudi Jean-Paul Sartre, Simone de Beauvoir in Simone Signoret.

—«»—

Oborožene sile ZSSR brez politkomisarjev?

MOSKVA, 7. — Na osnovi novih določb, ki veljajo za sovjetske oborožene sile, bodo sovjetski vojaški poveljniki odgovorni za vojaško in politično vzgojo svojih čet.

List «Rdeča zvezda», glasilo sovjetskih oboroženih sil, objavlja članek vrhovnega poveljnika varšavskega pakta, maršala Andreja Grečka, v katerem se zatrjuje, da nove določbe vključujejo leninistično načelo enotnega poveljstva. V članku pa se ne omenja, kakšen vpliv bodo nove določbe imele na dosedanji položaj političnih komisarjev v vojski.

Maršal Grečko dodaja, da nove določbe, ki jih on ne navaja podrobno, «odražajo zahteve centralnega komiteja glede povečanja političnega in vzgojnega dela stranke v vojski in mornarici». Grečko izjavlja, da nove določbe zamenjujejo one, ki so jih izdelali leta 1946, in ki so temeljite na izkušnjah svetovne vojne. Od tedaj so «oborožene sile ZSSR drugačnega značaja, zahvaljujoč stalni skrbi komunistične partije». Grečko poudarja, da nove določbe «poděrtavajo komunistično načelo, na podlagi katerega je poveljnik neke enote edina oseba, ki je odgovorna pred komunistično partijo in sovjetsko vlado. On odgovarja za vojaško in politično vzgojo, za vojaško disciplino, za politično in moralno stanje osebja, za stanje opreme, vojaške tehnike, prevoza, oskrbe in zdravstvene organizacije». Ob zaključku maršal Grečko poudarja, da ZSSR «ne sme podcenjevati sil imperializma, in da so v tej luči nove določbe velikega pomena».

—«»—

Ameriško «meteorološko» letalo strmoglavilo

TOKIO, 7. — Neko ameriško «meteorološko» letalo, ki ga še niso identificirali, je strmoglavilo na področju Fukušima, v severni Japonski. Od 11 mož posadke, naj bi se jih ubilo 9.

Gronchi na slovesnosti ob stoletnici združitve

Parlament nadaljuje z diskusijo o proračunih raznih ministrstev

Senat bo verjetno že danes odobril reformo pokrajinskega volilnega zakona - Od 596 poslancev, se jih je današnjega zasedanja zbornice udeležilo komaj 356

(Od našega dopisnika)

RIM, 7. — V nadaljevanju parlamentarne diskusije o zakonskem osnutku, ki vsebuje določbe za ureditev občinskih in pokrajinskih proračunov in spremembe nekaterih predpisov glede krajevnih davkov, je prvi govoril poslanec Principe (PSI), ki je izjavil, da bodo socialistični poslanci — četudi z nekaterimi pridržki — glasovali za zakonski osnutek, dodal pa je, da bi bilo potrebno razbremeniti občine izdatkov za javno šolstvo, ker bi te izdatke morala nositi v celoti država. Restivo (KD) je dejal, da osnutek predstavlja nedvomen napredek v zakonodaji o krajevnih ustanovah in prvi važen, dasi ne dokončen korak, ki naj prispeva k saniranju financ krajevnih ustanov s precejšnjo obremenitvijo za državo.

Finančni minister Trabucchi je najprej zatrdil, da pri tem osnutku ne gre za volilno špekulacijo, ampak prihaja naproti njunim potrebam krajevnih uprav in bi bilo zato dobro, če bi ga čim prej odobrili, da bi nov upravitelji, ki bodo izvoljeni 6. novembra, vedeli, kako se morajo ravnati. Minister je zagotovil parlamentu, da ima vlada namen izvesti postopno splošno reformo krajevnih financ.

Na popoldanskem zasedanju so prešli na diskusijo posameznih členov osnutka. Razne popravke, ki so jih nekateri komunistični poslanci predlagali k raznim členom, je zbornica zavrnila in odobrila člene v prvotnem besedilu. Nato se je začelo tajno glasovanje o tem vladnem osnutku, ki ga je senat že odobril.

Medtem ko se je vršilo glasovanje, so začeli z diskusijo o proračunu ministrstva za higieno in zdravstvo. Poslanka KD Maria Pia dal Canton je med drugim zagovarjala potrebo, da se z državnim posegom disciplinira sektor zdravstvene in farmacevtske pomoči in odstranijo spekulacije, predpisovanju medicinskih specialitet pa zagotovi svoboda, ki naj se ne sprevrže v samovoljo». Poslanka je poudarila nujnost kontrole nad zdravniškimi in farmacevtskimi tarifami in nad prehrambeno industrijo. Poslanec Caponi (KPI) je obžaloval, da se je premalo storilo na področju kvalifikacije in specializacije bolničarskega osebja in zagovarjal potrebo po enotni šoli za specializacijo poklicnih bolničarjev. Caponi je hkrati podčrtal, da se z zdravniki, nastavljenimi v bolnišnicah, povsem neustrezno ravna kar zadeva njihove plače in kariero.

Potem se je predsednik zbornice (prisotnih je bilo 356 poslancev) objavil rezultat glasovanja o zakonskem osnutku, za katerega je glasovalo 329 poslancev, 27 pa proti, so zasedanje preložili na jutrišnji dan.

Jutri popoldne bo senat začel z diskusijo o proračunih, ki so bili že odobreni v poslanski zbornici. Na vrsti bodo finančni proračuni. Dopoldne pa se bo sestala komisija za notranje zadeve, ker mora proučiti spremembe pokrajinskega volilnega zakona, ki jih je poslanska zbornica odobrila včeraj.

Predsednik vlade Fanfani je danes sprejel ministra Pello, ki mu je poročal o dejavnosti CIR. Sprejel je tudi predsednika vlade Libije Cobarja ter italijanskega veleposlanika v Belgiji Fenoalteo.

Predsednik republike Gronchi se je danes udeležil slovesne proslave stoletnice združitve Italije na Garibaldijevem trgu v Neaplju. 7. septembra 1860 je namreč Garibaldi slovesno vkorakal v Neapelj in tako zaključil osvoboditev Južne Italije. Slavnostni govor je imel predsednik zbornice Leone, ki je med drugim dejal, da «proces združitve dežele ne bo zaključen dokler se pravičnost na italijanskem Jugu ne bo uveljavila do kraja tudi na gospodarskem in socialnem področju».

Po odobritvi reforme pokrajinskega volilnega zakona in po določitvi datuma za upravne volitve se vodstva strank pripravljajo na predvolilno kampanjo. Reformo morajo sicer še odobriti v senatu, toda glede tega ne bo nobenih ovir. Vodstva nekaterih strank so se sestala že včeraj, mnoga pa se bodo ponovno sestala jutri; med drugimi tudi vodstva PSDI, PSI, KPI in PLI. Tajništva strank se sicer sestajajo sedaj redno vsak dan, da bi pripravila načrt za bližnjo predvolilno kampanjo. S tem v zvezi je v ospredju zanimanja zlasti zadržanje PSI, ker prevladuje splošno mnenje, da je KD pristala na reformo volilnega zakona sicer predvsem zato, da bi prišla naproti manjšim strankam, ki jo sedaj podpirajo, pa tudi zato, da bi socialistično stranko postavila pred preizkušnjo glede njene avtonomnosti.

A. P.

Novi načrti zahodnih držav z vohunskimi letali nad SZ?

Hruščev je na sprejemu v Kremlju izjavil, da države NATO pripravljajo polet vohunskega letala nad Črnim morjem

MOSKVA, 7. — Tass javlja, da je Hruščev davi sprejel gvinejskega predsednika Tureja, ki je prišel včeraj v SZ na uraden obisk. Oba sta imela «dolg prijateljski razgovor».

Na večerji, ki jo je priredil na čast Tureju, je Hruščev izjavil, da imperialisti zaman iščejo, da bi obsodili Sovjetsko zvezo, ker so narodi afriškega kontinenta sklenili očistiti svoje države tujega kolonializma. Poudaril je, da se kolonializem razkraja in nobena stvar ga ne more rešiti pred popolnim polomom.

Hruščev je poudaril, da je Gvineja dokazala svojo sposobnost neodvisne države, in je dodal, da je imperialistična zarota proti Kongu naperjena proti vsem afriškim narodom. «Na vsak način, je dodal, niso afriški narodi sami v svoji borbi, temveč uživajo podporo Sovjetske zveze in vseh miroljubnih držav.»

Na sprejemu, ki je bil v Kremlju na čast podpredsedniku ZAR, pa je Hruščev skupini poslanikov izjavil, da je SZ dobila informacije, da države NATO pripravljajo za september novo izzivalno dejanje, s tem da mislijo poslati letalo nad Črno morje. Dodal je: «Pripravljeni smo in dali smo ukaz sestreliti ga, če bo prekoračilo naše teritorialne vode. Nevarna igra je pošiljati letala nad Črno morje.» Ameriškemu poslaniku Thompsonu pa je Hruščev izjavil: «Tudi sedaj sem prepričan, da predsednik Eisenhower ni vedel za polet letala «U-2» nad SZ. Če letalo «U-2» ne bi bilo prišlo, bi mi sprejeli predsednika Eisenhowerja s tradicionalnim ruskim gostoljubjem. Toda kaj smo mogli storiti, ko je predsednik priznal stvar in se ni hotel opravičiti?»

—«»—

Nov letalski rekord

LOS ANGELES, 7. — Ameriška mornarica javlja, da je neko njeno letalo preseglo svetovni rekord v hitrosti, ko je letelo s hitrostjo 1958 km na uro. Če bo rekord potrdila mednarodna letalska zveza, bo za 644 km boljši od sedanjega rekorda. Novi rekord je doseglo včeraj na letalskem oporišču Edwards v Kaliforniji lovsko letalo «F4H1 Phanton II.», ki ga je upravljal pilot polkovnik Thomas Miller. Dosedanji rekord je postavil 16. aprila lani kapetan George Edwards jr., z letalom RF-101 «Woodoo», s hitrostjo 1313.500 km na uro.

—«»—

VARŠAVA, 7. — Poslanika ZDA in Kitajske v Varšavi sta se včeraj sestala; njun razgovor je trajal dve uri in pol. Zadnji sestanek dveh poslanikov je bil 7. junija. Ponovno se bosta sestala 18. oktobra.

—«»—

AMAN, 7. — Agencija Srednji vzhod poroča, da je bil ravnatelj za informacije v Jordaniji Munib El Madi aretiran v zvezi z atentatom na Majalija. Jordanska varnostna služba je namreč ugotovila, da omenjeni ni bil v svojem uradu, ko je eksplodirala bomba. Pred eksplozijo pa je poizvedoval ali sta dva nameščenca zunanjega ministrstva, ki ju obtožujejo, da sta postavila bombo, prekoračila mejo.

—«»—

AKRA, 7. — Predsednik sudanske vlade Mobido Keita je prišel danes v Akro na razgovore z Nkrumahom.

Predsednik Vzhodne Nemčije Wilhelm Pieck včeraj umrl

BERLIN, 7. — Wilhelm Pieck, predsednik Demokratične republike Nemčije, je umrl danes zjutraj. Imel je 84 let.

Zbolel je 4. t.m. Smrt je nastopila zaradi njegovega šibkega srca, kar je povzročilo hude motnje v krvnem obtoku.

Pieck se je rodil 3. januarja 1876 v Gubenu, na reki Nisi, sedanji mejni črti med Vzhodno Nemčijo in Poljsko. Bil je mizarski vajenec, toda še zelo mlad je začel s sindikalno dejavnostjo in organiziral sindikat mizarjev. V Bremenu je hitro napredoval v vrstah socialistične stranke. Iz Bremena je odšel v Berlin, kjer je leta 1915 organiziral velicastno manifestacijo žena pred parlamentom, na kateri so zahtevale konec vojne. Pozneje je bil vpoklican v vojsko, tam je organiziral upor vojakov in končal pred vojaškim sodiščem. Na fronti je bil ranjen. Ko je ozdravel, se ni vrnil k svoji enoti, ampak je pobegnil na Holandsko, od koder se je po končani vojni vrnil v Berlin, kjer je ustanovil, skupaj z Rozo Luksemburg in Karlom Liebknechtom, revolucionarno gibanje «Spartakus». Ker se je poskus vstaje ponesrečil, so Luksemburgovo in Liebknechta ustrelili, Pieck pa se je ognil represalijam leta 1919.

Leta 1933 je obiskal Sovjetsko zvezo. Po Hitlerju je zbežal v Pariz, nato pa je odšel leta 1935 v Moskvo. Istega leta je bil izvoljen za predsednika centralnega komiteja nemške komunistične partije in je vršil važne funkcije v Kominterni, katere glavni tajnik je postal pred njenim razpustom leta 1943. Po bitki pri Stalingradu je organiziral «Komite svobodne Nemčije», kateremu so se pridružili nekateri ujeti nemški generali.

Leta 1945 se je vrnil v Berlin z nemškimi četami in v uniformi polkovnika Rdeče armade. Organiziral je fuzijo med socialistično in komunistično stranko in je bil, skupno z Grotewohlom, predsednik nove združene socialistične stranke.

Leta 1949 je bil izvoljen za predsednika Demokratične republike Nemčije, leta 1953 pa je bil ponovno izvoljen na to mesto. Leta 1957 je bil imenovan za dosmrtnega predsednika.

Zaradi motenj v krvnem obtoku je Pieck v septembru 1953 utrpel napad, od katerega si ni nikoli povsem opomogel. V septembru 1957 je nastopila huda kriza, zaradi katere je bilo njegovo življenje v nevarnosti. Ostal je delno paraliziran in govoril je tako težko, da je njegove poslanice po radiu moral čitati neki napovedovalec.

—«»—

Nosavan odklonil sodelovanje v vladi

VIENTIAN, 7. — General Nosavan, ki je bil imenovan za podpredsednika vlade in notranjega ministra v novi laoški vladi princa Suvana Fume, ni hotel prevzeti svojih funkcij. Umaknil se je v mesto Savanaket na jugu države, ki je zbirališče njegovih pristašev. Po krajevni radijski postaji se je izrekel zoper padalskega kapetana Konga Lija, ki je nedavno izvedel državni udar. Hkrati je obnovil svoj «odbor proti državnemu udaru».

General Nosavan je bil v prejšnji vladi obrambni minister.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 22.5, najnižja 13.8, ob 19. uri 19 stopinj, zračni tlak 1016.9 pada, veter vzhodnik severovzhodnik 2 km, vlage 57 odst., nebo 4 desetine pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 22.9 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, ČETRTEK, 8. septembra Marija
Sonce vzide ob 5.33 in zatone ob 20.14. Dolžina dneva 12.51. Luna vzide ob 20.14 in zatone ob 8.46
Jutri, PETEK, 9. septembra Peter

Ob 30. obletnici smrti bazoviških junakov

Izjave dr. Dekleve in dr. Kukanje o dosedanjem delovanju odbora za proslavo bazoviških žrtev

Ob letošnji trideseti obletnici junaške smrti Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča smo prosili predsednika in tajnika Odbora za proslavo bazoviških žrtev — dr. Jožeta Deklevo in dr. Angela Kukanjo — da posredujeta po našem listu nekaj misli o delovanju tega odbora, ki je naši javnosti morda premalo znano. Dr. Dekleva in dr. Kukanja sta na naša vprašanja odgovorila:

Jasno je, da v letih, ki so sledila mučeniški smrti bazoviških junakov, ni bilo mogoče prirejati javnih proslav in spominskih svečanosti, čeprav ni bilo Primorca, ki se na obletnico njihove smrti ne bi vsaj v duhu poklonil njih spominu. Šele s padcem fašizma je bila primorskemu ljudstvu, demokratičnim Slovencem in Italijanom, še posebno pa sodelavcem in prijateljem bazoviških junakov dana možnost, da se primerno oddolžijo njih spominu.

V ta namen je bil že leta 1945 — na pobudo takrat enotnega antifašističnega gibanja in njegovega vodstva — ustanovljen «Odbor za proslavo bazoviških žrtev», ki so ga sestavljali in ga še sestavljajo bivši člani mladinskih društev na Primorskem. Ta odbor, ki mu je ob pripravah za prvo proslavo bazoviških žrtev stal ob strani še častni odbor, v katerem so bili zastopani predstavniki antifašistov obeh narodnosti, je v septembru 1945 organiziral veličastno proslavo bazoviških junakov, ki se je začela v gledališču «Fenice» z uvodno komemoracijo in zaključila pri bazoviškem strelišču. Tej proslavi je prisostvovala čez stotisočglava množica, ki je dajala duška radosti nad padcem fašizma — v upanju, da se bodo dokončno uresničili ideali, za katere so tedaj padli bazoviški junaki. Proslava je bila tudi povezana z odkritjem spomenika na mestu ustrelitve, kar je bila tudi pobuda Odbora za proslavo bazoviških žrtev. Osnutek za spomenik je napravil član odbora arh. Franjo Kosovel.

V istem letu je odbor poskrbel tudi za prenos posmrtnih ostankov Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča v nov grob na pokopališču pri Sv. Ani, za katerega je bil kupljen prostor. Na grob so bila postavljena začasna znamenja z vklesanimi imeni bazoviških žrtev, kar je bilo tudi delo arh. Kosovela.

Od leta 1945 dalje je odbor vsako leto priredil spominsko svečanost tako na kraju ustrelitve kot tudi na pokopališču pri Sv. Ani. Na teh svečanostih so bili položeni venci, medtem ko so se govorniki s priložnostnimi govori oddolžili spominu žrtev.

Proslave so bile še posebno svečane ob dvajseti in petindvajseti obletnici smrti bazoviških junakov, ko so ob veliki udeležbi slovenskih in italijanskih antifašistov zadobile veličasten značaj.

Toda odbor je skrbel tudi za razna druga vprašanja. Poleg tega, da je naročil spomenik pri Bazovici, poskrbel za prekop posmrtnih ostankov na pokopališču pri Sv. Ani, da je prirejal proslave itd., je skrbel tudi za vzdrževanje spomenika in groba ter poskrbel za obnovo spomenika, ki so ga fašisti dvakrat oskrunili. Tu je treba ugotoviti, da fašistični skrunilci do danes še niso bili odkriti in torej niso prejeli zaslužene kazni.

Vsa dela, ki jih je odbor opravil, pa so bila omogočena le s prostovoljnimi prispevki, ki so jih dali slovenski in italijanski demokrati našega področja. Odbor izrablja priložnost, da se še enkrat zahvali vsem, ki so omogočili in ki še omogočajo, da lahko dostojno počastimo spomin bazoviških žrtev.

Odbor je že od vsega začetka razpravljal tudi o postavitvi spomenika na grob Bidovcu, Milošu, Marušiču in Valenčiču. Zal je bila uresničitev tega načrta zaradi nastalih težav, ki so odboru vezale roke, za nekaj let onemogočena. Toda sklenjeno je bilo, da se na grob postavi spomenik ob 30. obletnici smrti bazoviških žrtev in v ta namen je odbor razpisal notranji natečaj ter k sodelovanju povabil vse slovenske likovne umetnike, ki živijo v Italiji. Pozivu se je odzvalo nekaj umetnikov, ki so za spomenik tudi pripravili idejne osnutke.

Imenovana žirija ni mogla izbrati nobenega od predloženih osnutkov in zato je odbor povabil k sodelovanju v novem natečaju širši krog primorskih likovnih umetnikov. Rok za sodelovanje pri natečaju še ni zapadel, vendar se odbor nadeja, da bo grob bazoviških žrtev čimprej krasil dostojen spomenik.

To je v kratkih besedah povedano delovanje Odbora za proslavo bazoviških žrtev. In v tem smislu bo odbor v bodoče opravljal svoje delo in svoje naloge.

Ob letošnji trideseti obletnici smrti bazoviških junakov — je bilo naše zadnje vprašanje — je odbor že priredil komemoracijo na pokopališču pri Sv. Ani, ki je bila prav na obletnico dneva ustrelitve. Glavna proslava pa bo v nedeljo popoldne na kraju ustrelitve pri Bazovici in prav v tej zvezi bi radi kaj več vedeli.

Da bi bila letošnja proslava ob trideseti obletnici bolj veličastna in da bi odražala sedanji politični položaj ter solidarnost in zahteve antifašistov, je stalni Odbor za proslavo bazoviških žrtev dal pobudo za tako proslavo. To pobudo so sprejeli ANPI, Zveza bivših partizanov, AN PPIA, Združenje bivših političnih preganjancev in FIAP. Zato je tehnična izvedba letošnje proslave na kraju ustrelitve pri Bazovici poverjena nalašč v ta namen sestavljenemu odboru v Bazovici, ki pa je k sodelovanju pozval tudi vse politične stranke in organizacije. Zato bo nedeljska proslava prav gotovo privabila veliko množico antifašistov, ki se bodo s svojo prisotnostjo oddolžili spominu bazoviških junakov.

V nedeljo, 11. septembra ob 15.30 bo pri spomeniku blizu strelišča v BAZOVICI skupna glavna proslava

30. obletnice smrti bazoviških junakov

SPORED SVEČANOSTI:

1. Igra godba iz Gropade
2. Otvoritev
3. Govorijo: Jože Dekleva, Bruno Pincherle, Marija Bernetič
4. Polaganje vencev
5. Nastop združenih moških pevskih zborov
6. Zaključna beseda

V Bazovico vozijo avtobusi s postaje na Trgu Libertà ob 12.30, 13.10, 13.50, 14.30, 15.00, 15.30 itd.

S skupščine izvršnega odbora FIOM

Ceremonije za postavitev gredlja novih ladij so samo simbolične

Za 40.000-tonsko potniško ladjo šele izdelujejo načrte
Za drugo ladjo, katere gredelj je bil že postavljen, načrti niso še izdelani in do sedaj ni še prišlo niti jeklo

Izvršni odbor pokrajinskega sindikata FIOM se je v sredo sestal na seji in je razpravljal o poročilu pokrajinskega tajnika glede zasedanja in sklepov glavnega odbora Zveze kovinarjev FIOM Izvršni odbor je odobril tajnikovo poročilo in poudaril, da se popolnoma strinja z oceno glavnega odbora o sedanjem sindikalnem položaju, o pozitivnem razvoju sindikalne akcije po navodilih kongresa in o perspektivah za okrepitev in razširitev sindikalne borbe ki mora biti enotna. Ta borba je potrebna za dosego bistvenih izboljšav življenjskih pogojev in delovnih razmer, ki si jih želijo vsi kovinarji.

Izvršni odbor je zadožil sindikat in vse njegove organizme, naj izboljšajo in okrepijo svojo dejavnost, naj vložijo ves svoj trud pri vodstvu in mobilizaciji delavcev, da bo njihova borba za izboljšanje ekonomskih in socialnih razmer dosegla čim večji uspeh.

Izvršni odbor je tudi analiziral krajevne razmere, zlasti glede nujnosti, da se nadaljuje borba za obrambo in okrepitev industrijskih obratov IRI v okviru okrepitve tržaškega in deželnega gospodarstva. Nadaljevanje te borbe je potrebno po važnem in značilnem uspehu, ki je bil dosežen z enotno akcijo proti namenu, da bi odvzeli obratom CRDA projektivni biro.

Izvršni odbor obsoja pred delavci in vsem prebivalstvom varljivo propagandistično kampanjo glede neobstoječih nakazil za ladjedelnico Sv. Marka (agencija «Italia» govori o milijardi lir) in simboličnih ceremonij za gradnjo novih ladij. To propagando vodi te dni tisk in radio z očitnim namenom, da bi prevaral delavce in meščane ter jih odvedel od enotne borbe, ki je nujno potrebna, da se prepreči nadaljnje propadanje industrijskega potenciala in doseže sprememba politike državnih podjetij, ki naj zagotovijo delo ter obnovitev obratov in nove pobude v industrijskem sektorju na našem ekonomsko zaostalem področju.

V nasprotju z omenjeno lažno propagando izvršni odbor FIOM opozarja na sedanje resnično in zaskrbljivo stanje.

V ladjedelnici Sv. Marka je skoraj 700 suspendiranih delavcev. To število se bo znatno zvišalo, ko se bodo bližala h koncu dela pri gradnji zadnje petrolejske ladje. Ko bodo novembra meseca izročili to ladjo, bo cel oddelek za opremljanje ladij brez dela. Postavitev gredlja za prekooceansko ladjo in tovorno ladjo je simbolična ceremonija, ki ima propagandistični namen. Za prekooceansko ladjo, ki so jo napovedali že pred poldrugim letom, šele pripravljajo načrte. Delo za drugo ladjo pa se bo začelo šele čez nekaj mesecev, ker niso še izdelani načrti in ni prišlo še jeklo. Za nujne potrebe in modernizacijo naprav ladjedelnice v okviru načrtov IRI, ki veljajo do leta 1963, ni določen noben kredit.

Tudi v Tovarni strojev je na desetine suspendiranih delavcev. Ladjedelnica Sv. Roka, ki je deklasirana in zapuščena v obupnih razmerah, je stalno skoraj brez dela.

V Tržaškem arzenalu je že skoraj dve leti sto in sto delavcev vedno, razen kratkih presledkov, «v pričakovanju dela», ali v izmeni suspendiranih.

Za železarno ILVA se po generični napovedi o dodelitvi 13.700 milijonov lir še ne ve, kakšni so stvarni nameni vodstva IRI.

V omenjenih podjetjih se je od leta 1953 skrčilo število delavstva za 25 odstotkov.

Spričo te stvarne in žalostne resnice izvršni odbor FIOM opozarja kovinarje, naj utrdijo svojo enotnost in okrepijo svojo borbenost, da bodo lahko odbili take nevarne nakane in prisilili odgovorne oblasti, da sprejmejo zahteve in predloge za okrepitev in razvoj industrije in celotnega gospodarstva.

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 8. t. m. ob 20. uri barvni film:

PET PENNYJEV

(I cinque penny)

DANNY KAY se vrača v zabavni komediji in muziki

KINO

Fenice 16.00 «Jack Diamond, gangster», Ray Danton, Karen Steele.
Excelsior 16.00 «Pogovori karmeličanka», Jeanne Moreau, Alida Valli.
Filodrammatico 16.00 «F.B.I. New York prestreže Stockholma — Prepovedano mladini.
Grattacielo 16.00 «Za dolar strahu», V. Tognazzi, W. Chiari.
Supercinema 15.30 «Svet poročih», Technicolor.
Arcobaleno 16.00 «Strafbataillon 999», Werner Peters, Sonja Ziemann.
Aurora 16.30 «Tisto noč».
Alabarda 16.30 «Cirkus s treno arenamla», technicolor, Jerry Lewis.
Capitol 16.30 «Sissi carjeva izvoljenka», Romy Schneider.
Garibaldi 16.30 «Crna orhideja», Sophia Loren, Anthony Quinn.
Cristallo 16.30 «Gazebo».
Impero 16.30 «10.000 žensk v oblasti morja».
Italia 16.30 «Jennyjna slika», Jennifer Jones, Joseph Cotten.
Moderno 16.00 «Dvojni obraz generala Sence», Jack Hawkins.
Gia Scala.
Massimo 16.00 «Prebuditev mladinje», L. Harryson. Prepovedano mladini.
Astoria (bivši San Marco) 16.00 «Bengalski konjenik», Gary Cooper.
Vittorio Veneto 17.00 «Alibi pod snegom», Aldo Ray.
Marconi 16.30 «Teror nad svetom», Seff Morrow, Rex Reason.
Ideale 16.30 «Povelje je ubitka», George Montgomery.
Astra 16.30 «Pozor na vdovco».
Odeon 16.00 «Neurje nad Yalejem», Linda Christian.

LETNI KINO

Marconi 20.15 Glej zgoraj.
Garibaldi 20.00 Glej zgoraj.
Skedenj 20.00 «5 penijevs», Danny Kaye, technicolor.

LJUDSKA PROSVETA

Odbor Slovenske prosvetne zveze bo imel sejo v petek 9. t.m. ob 18. uri na sedežu v Ul. Geppa 9.

Kino na Opčinah

predvaja danes 8. t. m. prvo predstavo ob 17. uri in drugo predstavo ob 21. uri

NAJVEČJA PREDSTAVA IZ VSEH ČASOV!

CECIL B. DEMILLE

DESET ZAPOVEDI

CHARLTON HESTON · YUL BRYNNER · ANNE BAXTER · EDWARD G. ROBINSON · YVONNE DE CARLO · DEBRA PAGET · JOHN DEREK.

VISTAVISION TECHNICOLOR

6. novembra upravne volitve tudi na našem področju

Nov zakon o pokrajinskih volitvah bo omogočil bolj pravično zastopstvo

S tem zakonom bodo odpravljeni tudi učinki krivičnega ukrepa dr. Palamare, ki je pri prejšnjih pokrajinskih volitvah močno oškodoval zastopstvo Slovencev v pokrajinskem svetu

Poslanska zbornica je predvčerajšnjim sprejela zakon, na osnovi katerega je bilo določeno, da bodo upravne volitve v vsej državi 6. novembra. Obenem je poslanska zbornica sprejela tudi ustavni zakon, ki spreminja dosedanji način izvolitve pokrajinskih svetov in določa, da bodo novi pokrajinski sveti izvoljeni na osnovi proporcionalnega sistema in ne na osnovi uninominalnega sistema, kot je to veljalo do sedaj. Novi zakon o pokrajinskih volitvah bo omogočil zlasti malim strankam, da bodo sorazmerno zastopane v pokrajinskih svetih. Razumljivo je, da bo pri nas zlasti Krščanska demokracija precej prizadeta, saj ji je Palamarov ukrep na zadnjih pokrajinskih volitvah omogočil, da je dobila več mest v pokrajinskem svetu, kot ji bi to dejansko pritikalo.

6. novembra bodo torej na našem področju pokrajinske in občinske volitve. Glede občinskih volitev je treba takoj omeniti, da bodo 6. novembra volili svoj občinski svet samo volivci okoliških občin, ker so spomladi potekla štiri leta odkar so bili izvoljeni. Volitve tržaškega občinskega sveta pa bodo šele čez dve leti, saj so Tržačani izvolili občinski svet leta 1958. Tržaški občinski svet, ki je bil izvoljen leta 1956, je bil razpuščen zato, ker tedanji občinski odbor ni imel zadostne večine, da bi lahko upravljal občino.

Prihodnjega novembra bomo torej na našem področju volili pokrajinski svet, hkrati pa bodo volivci miljske, nabrežinske, dolinske, zgoniške in repentaborske občine volili tudi občinske svete.

Začetka smo omenili, da bo nov proporcionalni zakon o izvolitvi pokrajinskega sveta omogočil bolj pravično razdelitev mest v pokrajinskem svetu. Z novim zakonom bodo prišle v poštev tudi male stranke, ki bodo dobile svojega predstavnika, če bodo dosegle zadevni količnik. Se posebno je nov zakon ugoden za Slovence in za levičarske stranke, saj je na podeželju večina slovenskih in levo usmerjenih volivcev. Z dosedanjim volilnim sistemom uninominalnih volilnih okrožij in s posebnim Palamarovim ukrepom, ki je volivce okoliških občin vključil v volilna okrožja tržaške občine, je bilo manjšim strankam in zlasti Slovencem zelo težko izvoliti svojega svetovalca v določenem okrožju. Volilna okrožja so bila na zadnjih pokrajinskih volitvah tako razdeljena, da je imela predvsem Krščanska demokracija največ možnosti, da izvoli svojega predstavnika. Zato so demokristjani in njihovi zavezniki dobili več kot polovico mest, da so lahko nemoteno upravljali pokrajino. S proporcionalnim sistemom pa dvomimo, da bodo dobili toliko svetovalcev kot leta 1956 in se bo zato sestava pokrajinskega sveta gotovo spremenila v korist strank, ki so sedaj v opoziciji.

Poleg pokrajinskih in občinskih volitev v okoliških občinah, smo pričakovali, da bodo jeseni razpisali tudi volitve za izvolitev treh tržaških senatorjev. Sedaj pa se je izvedelo, da teh volitev jeseni ne bo, češ da morata poslanska zbornica in senat še enkrat razpravljati in glasovati o zakonu o tržaških senatorjih, ker gre za ustavni zakon. Zato se pričakuje, da bodo senatne volitve na našem področju šele prihodnjo pomlad.

—«»—

Trst na dunajskem velesejmu

Precejšnje zanimanje je vzbudil na dunajskem velesejmu tržaški paviljon, ki ga je organiziral enotni propagandni odbor, katerega vodi predsednik Centra za gospodarski razvoj g. Padoa. Tržaški oddelek nastopa v sklopu italijanske kolektivne razstave, katere pobudnik je Inštitut za trgovino z inozemstvom. Dominantne teme tržaškega paviljona so pomorstvo, industrija in turizem. Da bi čim bolje prikazali Avstrijcem tržaške zmogljivosti na teh področjih, so organizatorji paviljona prikazali razne dejavnosti z vrsto slik in diapozitivov.

V preteklih dneh je obiskal tržaški stand tudi italijanski poslanik na Dunaju Guidotti v spremstvu trgovinskega atašeja dr. Serafinija in g. Padoe.

Danes postavitev gredlja 40.000-tonske potniške ladje

Svečanosti se bodo udeležili visoki predstavniki oblasti, družbe «Italia» in Finmare

Danes dopoldne ob 11. uri bodo v ladjedelnici Sv. Marka postavili gredelj za novo 40.000-tonsko potniško ladjo, ki bo označena z gradbeno številko 1864. Kot je znano, gre za bodočo «admiralsko» ladjo italijanske trgovinske mornarice. Ceremoniji bodo prisostvovali najvišji predstavniki mestnih oblasti ter vodilni funkcionarji pomorske družbe «Italia», Združenih jadranskih ladjedelnic in Finmare.

Že včeraj je prispel v naše mesto predsednik pomorske družbe «Italia» comm. Zuccoli, ki je okoli poldneva v spremstvu ravnatelja tržaške podružnice comm. Suttore obiskal tržaškega župana dr. Franzila.

—«»—

Danes začetek zdravniških dnevov

Danes se začnejo Zdravniški dnevi, ki jih organizira medicinska šola pri tržaški glavni bolnišnici. Stevilni italijanski in inozemski zdravniki ter specialisti bodo razpravljali o vprašanjih delovne medicine, o poklicnih boleznih, nesrečah pri delu itd. Razen tega bodo razdelili nagrade nekaterim tržaškim zdravnikom za njihove študije o teh vprašanjih.

Svečana otvoritev bo danes ob 9. uri v glavni dvorani tržaške univerze.

ŠOLSKE VESTI

Ravnateljstvo Državnega industrijskega strokovnega tečaja na Opčinah obvešča starše, da se vrši vpisovanje za šolsko leto 1960-61 vsak dan od 9. do 12. ure do vključno 24. septembra 1960.

Pojasnila se dobijo v tajništvu.

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da se pričnо zrelostni izpiti v jesenskem roku šolskega leta 1959-1960 dne 9. septembra 1960 ob 8.30 s pismenim izpitom iz italijanščine.

Ravnateljstvo državnega dvoletnega industrijskega strokovnega tečaja s slovenskim učnim jezikom v Dolini sporoča, da se vrši vpisovanje za vse tri razrede za šolsko leto 1960-61 vsak dan od 10. do 12. ure do vključno 25. septembra 1960.

Ravnateljstvo obvešča vse prizadete, da se nadaljujejo vsi popravni izpiti po urniku in razporedu, ki sta objavljena na šolskih vratih.

Ravnateljstvo Nižje trgovske strokovne šole pri Sv. Ivanu obvešča starše in dijake, da se je že pričelo vpisovanje za prihodnje šolsko leto in da se vrši vsak dan od 10. do 12. ure. Dijaki, ki se vpišejo v I. razred, morajo predložiti naslednje dokumente: 1. rojstni list, 2. potrdilo o precepljenju, 3. potrdilo o zdravih očeh, 4. zadnje šolsko spričevalo.

Vsi izpiti se bodo nadaljevali po razporedu, ki je objavljen na oglasni deski.

Ravnateljstvo državnega dvoletnega industrijskega strokovnega tečaja s slovenskim učnim jezikom v Nabrežini in z oddeljenimi razredi v Križu sporoča, da se vrši vpisovanje za vse tri razrede za šolsko leto 1960-61 vsak torek, četrtek in soboto od 10. do 12. ure do vključno 25. septembra 1960 na ravnateljstvu tečaja v Nabrežini, Trg sv. Roka.

Ravnateljstvo obvešča vse prizadete, da se nadaljujejo vsi popravni izpiti po urniku in razporedu, ki sta objavljena na oglasni deski zavoda.

Ravnateljstvo državne nižje industrijske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu (Rojan, Ulica Montorsino št. 8, III. nadstropje), sporoča, da se vrši vpisovanje za vse razrede za šolsko leto 1960-1961 vsak dan do vključno 25. septembra 1960. Učenci, ki se prvič vpišejo v I. razred morajo predložiti naslednje dokumente: rojstni list izdan od občinskega urada, potrdilo o precepljenju koz in spričevalo dovršenega V. razreda osnovne šole.

Istočasno obvešča vse prizadete, da se nadaljujejo vsi popravni izpiti po urniku in razporedu, ki sta objavljena na oglasni deski šole.

Člani Odbora za proslavo bazoviških žrtev polagajo venec na grob Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča na pokopališču pri Sv. Ani

Prihod v Trst visokega brazilskega funkcionarja

Skladišče brazilskega lesa v tržaškem pristanišču?

Jutri bo prispel v naše mesto visok funkcionar brazilske ustanove «Instituto Nacional do Pinho» dr. José Nascimiento Ceccato, ki bo s tržaškimi strokovnjaki in predstavniki trgovinske zbornice razpravljal o ustanovitvi brazilskega lesnega skladišča v našem mestu.

Vest o prihodu dr. Ceccata je v tržaških gospodarskih krogih zbudila veliko zanimanje, saj je očitno, da dobiva pobuda, o kateri je bilo govora že v času zadnjega tržaškega velesejmo, konkretnejše oblike. Kot je znano, se je o ustanovitvi stalnega skladišča brazilskega lesa v Trstu govorilo predvsem takrat, ko je brazilski veleposlanik v Rimu ob obisku tržaškega velesejma izrazil povoljno mnenje o ustanovitvi tega skladišča. Takrat je tudi zagotovil, da bodo brazilske oblasti resno proučile možnost njegove ustanovitve, zlasti še po velikem uspehu, ki ga je doživelo podobno skladišče za kavo. Ceprav ni bilo po tržaškem velesejmu skoraj nič več slišati o tej zadevi, pa je brazilski konzul v Trstu ga. Margarida Guedes de Nogueira zastavila vse sile, da bi prišlo do pozitivnega zaključka. To je bilo kronano z uspehom, saj bo dr. Ceccato sedaj skupaj s tržaškimi strokovnjaki proučil na kraju samem položaj lesnega tržišča in okoliščine, v katerih bi se znašlo skladišče brazilskega lesa.

Nedvomno bo načrt o ustanovitvi lesnega skladišča naletel na precejšnje težave, predvsem zaradi visokih brodnin, ki so še posebno visoke zaradi velike razdalje, ki loči Brazilijo od našega mesta. Kljub temu pa v pristojnih krogih menijo, da se bo lahko našel način, po katerem bo moč odstraniti največje težave ter ustanoviti skladišče, ki ne bi zalagalo samo italijanski trg, temveč bi predstavljalo tudi pomemben člen v verigi izmenjav z državami Srednje in Vzhodne Evrope ter Srednjega vzhoda.

V Trstu menijo, da bodo pozitivni rezultati, ki so bili doseženi z ustanovitvijo stalnega skladišča za kavo, pozitivno vplivali na skorajšnjo ustanovitev brazilskega lesnega skladišča. Zemljepisni položaj Trsta in odlične naprave, ki jih ima Trst za manipulacijo lesa, sta idealna pogoja za promet in trgovino z zalednimi državami in državami Srednjega vzhoda. Seveda bi novo skladišče pomenilo tudi pomemben prispevek našemu gospodarstvu in povečanje dela v raznih proizvodnih sektorjih našega mesta.

IZLETI

IZLET SPD-T NA MANGRT

Kakor najavljeno, bi se moral vršiti izlet na Mangrtsko sedlo v nedeljo 4. septembra. Zaradi tehničnih ovir je bil izlet odložen na nedeljo 18. septembra. Vpisani naj bi morebitne spremembe prijavili. Vpisovanje se nadaljuje v Ul. Geppa 9-II še za nekaj prostorov.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 7. septembra se je rodilo v Trstu 6 otrok, umrlo je 13 oseb, porok je bilo 11.

POROČILI SO SE: radiotehnik Lucio Zerovaz in gospodinja Francesca Urciuoli, sladoledar Luciano Perin in gospodinja Laura Srebout, stražnik civilne policije Francesco Marchi in gospodinja Laura Polli, tesar Stello Kanidišek in gospodinja Liliana Giraldi, prodajalec Luigi Botteri in prodajalka Anna Satti, uradnik Renato Miot in gospodinja Loredana Devescovi, barist Aldo Steffe in prodajalka Margherita Zannier, mizar Sergio Pecarich in gospodinja Anna Maria Raseni, uradnik Giuseppe Alleruzzo in bolničarka Maria Stanovich, urar Cesare Lican in delavka Maria Gabriella Torossi, delavec Egidio Piovesan in gospodinja Luciana Cecchini.

UMRLI SO: 41-letni Mario Zanolla, 88-letni Nicolo Fragiacomo, 71-letni Andrea Rutar, 74-letna Caterina Fantini por. Leopardi, 53-letna Giovanna Salvi por. Bandelli, 85-letni Giovanni Amadei, 79-letni Giuseppe Toffoli, 76-letni Ermanno Bossi, 79-letni Rodolfo Vernier, 63-letna Anna Codri, 74-letna Antonia Marsi vd. Boemo, 100-letna Giovanna Varuzza vd. Verardo, 79-letna Antonia Kufersin vd. Križman.

—•—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Dr. Codermatz, Ul. Tor San Piero 2; De Colle, Ul. Revoltella 42; Depangher, Ul. sv. Justa 1; Alla Madonna del Mare, Trg Piave 2; Zanetti-Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

GLASBENA MATICA V TRSTU

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice se nadaljuje od 9. do 12. ter od 16. do 18. ure, v Ul. R. Manna 29/I, tel. 29779.

Za novo vpisane učence bodo sprejemni izpiti v soboto 10.9.1960. od 9. do 12. ure.

Pričetek rednega pouka v ponedeljek 12.9.1960.

Poučujejo se klavir, violina, vsi ostali orkestralni instrumenti, stranski predmeti in harmonika

***

V podružnici Glasbene šole v Trebčah (Ljudski dom) bo danes ob 20.30 roditeljski sestanek jutri pa bo ob isti uri vpisovanje gojencev.

RAVNATELJSTVO

DAROVI IN PRISPEVKI

Ob 2. obletnici smrti pok. Andreja Pregarca daruje družina 1000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. Fani Antončič-Košuta daruje Vida 500 lir za Dijaško Matico.

Danes v «ARCOBALENO»

Sporočamo žalostno vest, da nas je včeraj za vedno zapustila naša draga

Marija Colja

Pogreb nepozabne pokojnice bo danes ob 16. uri iz hiše žalosti v Svetem pri Komnu na domače pokopališče.

Zalujoči mati, sin Albert, bratje, sestri in ostali sorodniki

Sveto pri Komnu, Trst, Buenos Aires, 8.IX.1960.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Četrtkova črtica

Alojz Ravbar

Poštar

Naš poštar Feliks je vrsto let vneto opravljal svoje poslanstvo. Nagnjenje za ta poklic je podedoval po svojem pradedu, dedu in očetu, ki so tudi bili poštni uslužbenci.

Feliksov praded Matija je bil v službi pri pošti v Trstu. Kot postiljon je s parom konj prevažal pošto iz Trsta v Postojno in nazaj. Nekega dne je na povratku iz Postojne vozil med drugim tudi veliko vsoto denarja. Nekje med Razdrtim in Senožečami so iznenada skočili predenj trije rokovnjači, mu dali povohati svoje gorjače in zagrmeli:

«Denar ali glavo!»

Po kratkem razmisleku jim je Matija izročil denar.

Ko se je vrnil v Trst, je povedal, kako in kaj. Toda njegovi nadrejeni so ga osumili, da se je polastil tistega denarja. Pa so mu rekli:

«Denar ali glavo!»

In ker ni imel denarja, so mu vzeli glavo.

Njegov sin Luka, Feliksov ded, je tudi bil uslužbenec pri Glavni pošti v Trstu. Nameščen je bil v oddelku za lizanje poštnih znamk. V tistih časih namreč niso še poznali gobic za ovlaževanje znamk, kakršne poznamo dandanašnji, pa tudi nikomur ni le prišlo na um, da bi sam oslinil znamko, preden jo prilepi na pismo. Zato so takrat bili na poštah nameščeni posebni uslužbenci, ki so lizali znamke, imenovani znamkolizci. Kadar je kdo hotel oddati na Glavni pošti v Trstu pismo ali kako drugo poštno pošiljko, na katero je moral prilepiti znamko, je pri nekem okencu kupil znamko, nato pa je stopil k sosednemu okencu. Za tem okencem je stal Luka in molil jezik iz ust. Odpošiljatelj je potegnil po njegovem jeziku znamko in jo nato prilepil na svojo pošiljko. Tako je Luka iz dneva v dan polizal oziroma oslinil na tisoče znamk. Pri tem pa se mu je jezik vse bolj podaljševal. Po tridesetih letih te službe se mu je tako podaljšal, da ga nazadnje sploh ni več mogel vsega potegniti v usta. Tedaj so ga zasluženo upokojili.

Njegov sin Mičel, Feliksov oče, pa je bil štirideset let poštar. Ko je prehodil skoraj poldrugi milijon kilometrov in raznesel kakor Nanos velik kup pisem in drugih pošiljk, je izdihnil svojo izmučeno poštarsko dušo.

Njegovo mesto je prevzel Feliks. Poleg tega, da je podedoval veselje do poštarskega poklica, je bil tudi po postavi kakor rojen za ta posel. Če si ga vprašal, koliko pravzaprav meri v višino, je rekel, da ob suhem vremenu meri sto triindevetdeset centimetrov, ob vlažnem vremenu pa do se skrči za kake tri centimetre. Med hojo se je zmerom nagibal naprej, ko da bi nenehno pihala vanj burja. Da je rad pogledal v kozarec, je pričal tudi njegov rožnato nadahnjeni nos. Poleg tega pa je bil prav po babje radoveden. Kadar je komu prinesel kako pismo, je rekel

«Daj no, preberi ga, da slišim, kaj ti piše ta, ki ti piše!»

In če nisi prebral pisma vpričo njega, ti je užaljen zabrusil:

«Pa sam vedi, hudič te vzemi!» In je odšel.

Da je prebral vsako razglednico in dopisnico, ki je prispela na našo pošto, ni treba niti omenjati. Jaz pa sem ga imel na sumu, da sem pa tja odpre tudi kako slabo zalepljeno pismo, ko prebere in spet zalepi. Nekoč, ko je bil malce v rožcah, sem ga na vsem lepem vprašal:

«Feliks, ali ste že kdaj odprli kako tuje pismo in ga prebrali?»

«Ja kaj pa vendar misliš?!» je prizadeto vzkliknil. «Kaj ti meša, Bernard, da vprašuješ kaj takega? Kje pa smem odpirati tuja pisma, človek? Ali ne veš, da je to strogo prepovedano? Ali veš, da bi s tem napravil kaznivo dejanje, ki bi me spravilo ne le ob službo, ampak tudi pod ključ? Da rad zvem, kaj kdo komu piše, no, tega ne zanikam, a da bi sam odpiral pisma, nak, to mi še na kraj pameti ne pride!»

Toda jaz mu kljub temu nisem verjel. Rekel pa sem:

«Če je tako — in niti malo ne dvomim, da ni tako — potem vam podarim tisoč lir, če v nekaj dneh zvem, ali mi je kaj zapustila teta Frida, ki je pred kratkim umrla v Aleksandriji. Vsak dan namreč pričakujem, da mi o tem sporoči moj bratranec iz Trsta.»

«Prav gotovo ni pozabila nate, ki te je imela tako rada, ko si bil še majhen, se pravi, preden je odšla služit tja v Afriko,» je živahno rekel Feliks, ki se je očitno že vnaprej veselil tako na lahko prisluženega tisočaka.

Ko je odšel, sem napisal pismo in nekoga naprosil, naj ga odda na pošto v Trstu.

Dva dni zatem je privihral k meni Feliks. Ves iz sebe je že od daleč mahal z nekim pismom in vzkliknil:

«Bernard, daj sem tistih tisoč lir, ki si mi jih obljubil! Teta Frida ti zapušča osem tisoč egiptovskih funtov!»

«Ja, kako pa to veste, Feliks?» sem ga nasmehoma vprašal.

Zazijal je vame, ko da bi ga bil s polenom kresnil po temenu.

Mihec in Jakec

— Mihec, danes se pej moremo kej ment od olimpjad. Ledje so se vre prtožli, de kaku tu, de mi neč ne rečemo ke ceu svet jen tudi televižjon nečko govori od tega.

— *Ja, televižjon je lahko kontent s temi olimpjadami, zatu ke taku jemajo vsaj an program, ke ledje radi gledajo jen jem ni treba tolko skrbet. Ma, prej ku govorimo naprej, dej mi ti, ke vse znaš, povedat, kej je tu: profesjonalc jen amater. Jen kadaj je aden profesjonalc jen kadaj ni Zatu ke zdej se bere tudi dosti od tega zatu ke na olimpjade profesjonalci ne smejo zraven.*

— Znaš, profesjonalc je aden, ke dela šport za meštir, ku denmo reč an tišler al pej mekaniko jen živi od tega jen zasluže dnar. Amater al diletant je pej aden, ke dela ceu dan al pej štedira jen dela šport samo kadar jema cajt jen pr temi neč ne zasluže jen morbet še špendà. Jen zatu ke je u športi dosti betege (zmisli se samo na fudbaliste!) alora čejo, de be ble olimpjade ana poštena reč jen taku pridejo zraven samo taki, ke delajo šport z lebezni; samo za lušt za skočet kolkor muč vesoko, za teč kolkor muč hitro jen take reči.

— *Zastopem. Če reč, da je bol pošacano, če se dela šport za lušt jen ne za dnar. Ma kej pej tisto, ke so zdej pisali, de so se nekšni športniki zastrupli zatu ke so jamali nekšne pirole ke dajo muč, zatu de se pr športi bol skažejo? Kej je tisto športno? Kej žiher pijejo take reči?*

— Jest mislem, da ne be smeli. Zatu ke tu je glih taku kaker ke so delali cegani na semnih, ke so dali konjem pet šnopc jen še kašen injecjon, de so zgledali bol živi jen bol zaliti, de so jeh laže prodali. Ma pole, kadar je konjem pasala žbornja jen se je injecjon razgebu, so bli bol suhi jen krepani ku prej. Jen taku so se zmisleli delat tudi za šport, zatu ke računajo, de če jamajo tiste pirole so bol žgai jen bol močni jen taku prej dobijo madajo. Magari če pole zbolijo.

— *Ma znaš, de se jeh zmislejo prou ku bertoldo! Je prou res, de danes je vse kunštno, vse artifičjal. Nanka uadi, ara, ne zaupam več.*

— Sej tudi ni za se zanest. Zatu ke so že odkrili, de je blo večkrat u dežji nekej tašnega, ke je ku an atomski strup. Nekšen štroncjo.

— *Ma pej ti amerikanci? Kašne race so prouzaprou? Jest sm zmiri mislu, de so ku mi, beli. Ma na televižjoni pej videm, de tisti amerikanski športniki so skori sami zamurci. Kej so amerikanci zamurci?*

— Ne, narveč je beleh. Ma je tudi dosti zamurcou. Jen glih uani so bol štanji. Jen taku, kadar se gre za pokazat muč, amerikanci pošlejo narrajši svoje zamurce, zatu ke če be pošiljali samo bele, ne be dobili tolko zlatih madaj.

— *Ma pole pej ni prou, de jeh ta beli amerikanci gledajo taku po strani. Be mogli bet kontenti, de jeh jemajo! Ma — ke smo prej govorili od profesjonalcou: pej ministri jen kapoti? Kej so uani profesjonalci al diletanti? Znaš, te prašam zatu, ke zmiri mejšajo ta svet jen ga nikoli ne morejo zrihtat. Zmiri so nekšni problemi jen zmiri je nekej za rešavat. Jen zmiri je nekej nevarno, de poče vojska.*

— Znaš, jest te bom povedau nekej, ke je reku aden, ke je biu tudi diplomat jen pozna tu reč. Uan je reku, de diplomati rešavajo probleme, ke be jeh ne blo, če be ne blo diplomatcu. Jen ta mož je biu Cerčil. Uan bo vedu.

— *Ben, je zmiri tista, dej! Uani jemajo interes, de so zmiri kašni problemi za rešavat, zatu ke če ne be bli brez dela jen brez potrebe.*

— Taku je, videš.

Šolske počitnice se bližajo koncu

Pomagajmo svojemu otroku da se bo pravilno odločil

Priznavamo, da je včasih staršem težko z dijakom pravilno postopati, toda še huje je prepustiti ga samemu sebi

Šolarčki in dijaki, razen onih, seveda, ki vprav te dni opravljajo ponavljalne izpite, še vedno žive brezskrbno počitniško življenje, toda počitnice se bližajo koncu in pred šolajočo se mladino stoji spet novo delovno leto. Nanj se, po navadi, šolarji zadnji spomnejo, veliko prej mislijo nanj starši. In to iz dveh razlogov:

Prvič zaradi stroškov, ki jih novo šolsko leto nosi sabo, drugič pa zaradi tega, ker je šola — pot v življenje.

Beseda, dve o prvi skrbi. Sola je pri nas, tudi obvezna osnovna šola, predraga. Predragi so učbeniki in velikokrat se od otrok — torej od staršev — zahtevajo tudi razna drobna učila, ki bi tudi brez njih šlo, ki pa pri družinah z več šolarji vendarle veliko nanesejo. Z druge strani pa si starši stroške po nepotrebnem večajo. Res je, da je zelo lepo, če je šolarček ali dijak za šolo čedno opravljen. To je dejansko tudi potrebno in nujno. Toda med čedno opravljenim in bogato načičkanim šolarjem ali dijakom je razlika. In to veliko stane. O tem dovolj, prepuščamo to razsodnosti staršev samih.

Preostaja še druga skrb, in sicer skrb o šoli, kot poti v življenje. Začnimo kar s šolarčkom, ki bo tokrat prvič prestopil prag šole. Ze doslej je zahajal v otroški vrtec. Toda to je bila le ali vsaj v glavnem le družna igra s sovrstniki. Osnovna šola pa je resnejša tsvar. Vendar pa bi bilo od staršev zgrešeno, če bi otroku osnovno šolo prikazali kot nekakšno odvratno resno zadevo, ki bi se je šestletni deček ali deklica ustrašil, še preden bi prestopil njen prag. Nasprotno, otrok mora šolo vzljubiti, toda z vso resnostjo. In vprav v tem, v pravilnem doziranju resnosti naloge je pot, da otrok stopi v šolo z resnim, rekli bi ponosnim veseljem, da je že tako dorasel. Morda starši včasih v teh pripravah pretiravajo. Še preden stopi v šolo otrok ve že to in ono, česar bi se moral šele učiti. Zelo redki pa so tisti šolarčki, ki so na novo nalogo duševno pripravljeni. To vedo povedati mnogi pedagogi, ki med «novimi znanci» opazijo le malo takih, ki kažejo dovolj ljubezni in zanimanja ne le prvi mesec, pač pa skozi vse leto, ker so jih na to starši pripravili. Splošnega recepta, kako otroka šestih let k temu pripravimo, ni lahko dati, dati, vendar menimo, da bi bilo treba že najmlajšemu šolarčku v njegovem jeziku dopovedati, da ne hodi v šolo le zaradi šolske obveznosti in zaradi ocene, pač pa zaradi znanja. Morda so glede tega najbolj učinkoviti primeri iz najbližje okolice. Ti primeri morajo biti konkretni, otipljivi in tudi za umsko razvitost šestletnega ali sedemletnega otroka sprejemljivi. Toliko o tem.

Veliko resnejša zadeva je glede tega s srednješolci. Mnogi starši, žal, pošiljajo otroka v srednjo šolo, ne da bi se z njim temeljito pomenili, kaj iz njega sploh bo. Vpišejo ga v šolo in nato prepuste toku. Jezijo se nad njim, če prinaša domov slabe ocene, kvečjemu ga pohvalijo, če je v šoli dober. Toda to je vse. Če je otrok dober in dovolj samostojen, bo iz njega kaj, če ne, bo bolje ali slabše lezel dalje od razreda do razreda in prišel do mature, toda le zaradi tega, ker je dovolj inteligenten in hkrati marljiv. Ne bo pa od staršev imel tistega potrebnega napotila, ki bi ga v doraščajoči dobi potreboval, da bi se dejansko pripravil za življenje. Ko bo z maturo srednjo šolo zaključil, se bo spraševal, kaj sedaj

Glede tega bi mogli reči, da je vsa naša srednja šola programsko pomanjkljiva in da človeka za praktično življenje še ne pripravi, toda to je problem za sebe. V konkretnem primeru obravnavamo predvsem vlogo staršev pri vzporedni vzgoji svojega dijaka. Priznavamo, da nešolani oče ne more biti tej nalogi vedno kos. V Jugoslaviji in tudi drugod imajo tako imenovane biroje za izbiro poklica, na katere se morejo dijaki ali njih starši obrniti, da bi jim tu svetovali, kam naj krenejo. Pri nas pa se, žal, velikokrat poklic izbira «po praktičnem kriteriju», kajti ta poklic da nese več, oni manj, tu da določene strokovne delovne sile manjka, tam da je je odveč. Res je, da tudi ti elementi pogosto veliko pomenijo, toda zamislimo si človeka s fakultetsko izobrazbo, ki si je po tem kriteriju izbral poklic in ga ta ne mika. Prav gotovo tak človek s svojo stroko ne bo zadovoljen in zelo verjetno ne bo veliko napredoval.

Da bi dijak ne bil prepuščen sam sebi in zato slabo izbral, je potrebno da se starši zanj češče zanimajo. Ne gre tu le za zanimanje, ali ima kako slabo oceno, ali ne in kako bo razred opravil. Starši bi se morali zanimati in se s svojim dijakom pogovoriti, kateri predmet, katera skupina predmetov mu bolj leži, Kaj ga zanima ve„ kaj manj. Pomeniti bi se morali z njim tudi o problemih izven šole, kajti šele iz vsega tega bi se znalo ugotoviti nagnenje dijaka za to ali ono stroko

Ti momenti so posebno važni pri zaključku nižje in vpisu v višjo gimnazijo, oziroma pri vpisu v sorodne srednje šole. O tem bi morali starši v začetku novega šolskega leta še posebej razmisliti.

film

SZ na prihodnjem festivalu v Benetkah

Gospa Kokoreva, voditeljica sovjetske delegacije na festivalu v Benetkah, je zagotovila, da se bo Sovjetska zveza še z večjo zavzetostjo udeležila prihodnjega festivala. Znani sovjetski igralec Bondarčuk, član mednarodne žirije, pa je izjavil, da je bil kriterij za izbiro filmov na letošnjem festivalu zelo dober, da so bili prikazani filmi zanimivi, tako s tehničnega vidika kot predvsem z vidika človeške problematike.

Film v Angliji

Po uradnih statistikah angleške vlade je bilo obiskovanje kinematografov v Angliji v mesecu juniju najnižje od leta 1945, odkar so začeli objavljati tovrstno statistiko. V juniju je obiskalo kinematografe na teden povprečno 8,400.000 oseb, kosmati inkaso pa je presegel milijon šterlin. 1954 je povprečni tedenski obisk kinematografov bil 24 milijonov oseb, inkaso pa je dosegel 2 milijona šterlin. V prvih petih mesecih letošnjega leta je bil registriran nekoliko boljši obisk, vendar še zdaleč ne zadovoljiv.

Jugoslovanski film v Braziliji

Agencija za uvoz in izvoz filmov «Jugoslavija film» je sklenila s «Tabajara filmom» iz Rio de Janeira pogodbo za prodajo 12 jugoslovanskih igranih filmov. Tako bodo v brazilskih kinodvoranah prikazovali koprodukcijski sovjetsko - jugoslovanski film «Alexa Dundić», nato «Veliki in mali», «V soboto zvečer», «Osma vrata», «Sam», «Pet minut raja», «Crni biseri», «Vlak brez voznega reda», «Cesta dolga leto dni», «Ešalon dr. M.», «Vesna» in «Miss Stone». Razen tega bodo v Braziliji prikazovali še deset jugoslovanskih risanih filmov.

Film o Aleksandru Aljehinu

Filmski studio «Mos-film» je začel snemati umetniški film o življenju znanega ruskega šahista bivšega svetovnega prvaka Aleksandra Aljehina. Avtor scenarija je znani šahovski velemojster Aleksander Popov. Vlogo Aljehina bo tolmačil igralec Moskovskega hudožestvenega akademskega gledališča Boris Livanov.

Prvi šiptarski film

Prvi šiptarski filmski igralec Abdurahman Salja, režiser in igralec pokrajinskega Narodnega gledališča v Prištini, dokončuje te dni scenarij za prvi šiptarski igrani film «Volk s Prokletij».

Nova verzija o B. Travnu

Mehiški producent Jose Kohn, ki je finansiral nekaj filmov po romanih B. Travna je pred kratkim izjavil, da je treba identiteto slavnega pisca iskati pri njegovem zastopniku Halu Crovesu in Esperanzi Lopez Mateos, sestri sedanjega predsednika Mehike. Kohn pravi: «Vse pogodbe z založbo in filmskimi družbami je podpisoval Hal Crovez, Esperanzija Lopez Mateoz pa ima skupaj s Travnom vse avtorske pravice vseh evropskih izdaj njegovih del.»

Filmi za jugoslovanske izseljence

Filmsko podjetje «Zagreb» je te dni poslalo v ZDA tri dokumentarne filme o Jugoslaviji, namenjene za prikazovanje jugoslovanskim izseljencem v različnih predelih Amerike. Gre za filme «Moreška», «Medjimurski mozaik» in «Razigrano kolo», v katerih so prikazane lepote jugoslovanske folklore.

Uspeh ameriških filmov SZ

Doslej so v ZDA odkupili sedem sovjetskih filmov, sovjetska filmska distribucija pa je odkupila deset ameriških filmov, med katerimi so: «Marty», «Veliki Caruso», «Lilly», «Praznik v Rimu», «Vse o Evi», «Starec in morje», itd. Sovjetski filmi pa so: «Ko letijo žerjavi», «Tihi Don», «Otello», «Idiot», «Don Kihot», «Labodje jezero» in «Cirkus». Pred nekaj tedni so začeli prikazovati ameriške filme v približno 50 moskovskih kinematografih in v ostalih večjih sovjetskih mestih. Ameriške filme so prekopirali na več sto normalno širokih in ozkih kopij. Po izjavi pomočnika ministra za kulturo Nikolaja Danilova si je ameriške filme doslej ogledalo več milijonov ljudi.

Nov film za Elisabeth Taylor

Elizabeth Taylor bo verjetno protagonistka filma «Chantal femme de Paris» ki ga bo proizvedel Hall Bartles. On sam je izjavil, da zelo računa na Elizabet Taylor kot na glavo igralko v tem filmu, ki bo povzet po romanu Guya De Carsa «L'impure». Snemanje se bo začelo v kratkem v Franciji.

Juliette Greco na Slonokoščeni obali

Juliette Greco snema trenutno na Slonokoščeni obali film «Veliko tveganje» v režiji Rocharda Fleischerja. V filmu nastopajo še Stephen Boyd, David Wayne, Fernand Ledoux in Allain Saury. Scenarij Irwina Shawa pripoveduje o dogodivščinah dveh mladih zakoncev, ki poskušata srečo v Afriki in katerih edino bogastvo je nelomljiva ztrajnost.

Nov film Duviviera

Julien Duvivier bo v marcu začel snemati svoj novi film povzet po knjigi Georgesa Bayla «Les deserteurs». Gre za dogodivščine petih nemških vojakov, ki so med osvoboditvijo Francije zapustili svoje enote.

Francoska sredstva proti alkoholizmu

Ukinitev privilegijev žganjekuhi in pametna propaganda med mladino

Alkoholu v Franciji pripisujejo od 16 do 17 tisoč mrtvih na leto, kamor niso vštete žrtve prometnih nesreč in druge posredne žrtve prevelike uporabe alkohola

«En aperitiv od časa do časa koristi, redni, vsakdanji aperitiv pa je strup» — beremo na velikih ličnih lepakih po vseh francoskih mestih. Če vam tik ob teh ličnih lepakih na prav tako privlačnih lepakih smehljajoče dekle ponuja aperitiv te ali one znamke, naj vas to protislovje ne moti, kajti Francija, sedanja Francija pozna veliko takih in še hujših protislovij. Francija je dežela, ki pridela največ vina v svetu in že ne ve več kam z njim. Z druge strani pa ista Francija, ki ne ve več kam z vinom, pospešuje vinogradništvo in z zakonom zagotavlja minimalno ceno vinskim pridelkom.

Čemu torej lepak, ki smo ga prvega omenili?

Gornji lepak ni edini, pač pa je gornje geslo verjetno eno najbolj posrečenih, kar so jih v sedanji kampanji proti alkoholizmu na Francoskem iztuhtali. Sredi avgusta letos je Debreju uspelo na temelju člena 38 ustave, izdati zakon, s katerim se vladi in njenim oblastem dovoljuje začeti kampanjo proti preveliki uporabi alkohola, za znižanje cen sadnim sokom in mineralnim vodam in za rušenje privilegijev, ki jih ima žganjekuha.

Kako to, da se je tega lotil Debre? Če bi bil Debre prijatelj mleka, kot je bil Mendes France, bi pomislili, da je to koristna pobuda abstinenta. Ker pa Debre ni abstinent, pomeni, da je treba vzroke iskati drugje. In teh vzrokov je v Franciji veliko. Še preveč. Francoska statistika je glede tega hudo zgovorna. V minulem letu je v Franciji umrlo zaradi alkoholizma 4615 oseb. Leta 1958 približno enako število. Leta 1958 je od krvne ciroze na Francoskem umrlo 11.300 oseb, lansko leto pa celo 11.900. V prvih treh mesecih letošnjega leta je v Franciji umrlo zaradi alkoholizma 1426 oseb, zaradi krvne ciroze pa 3491. To pomeni, da terja alkoholizem v Franciji na leto od 16.000 do 17.000 smrti in da število ne upada, pač pa celo raste.

Še nekaj statističnih podatkov, ki prav tako obsojajo alkoholizem. Po statističnih podatkih Visokega študijskega komiteja o alkoholizmu zahteva alkohol še veliko posrednih žrtev. Velik odstotek prometnih nesreč na francoskih cestah se pripisuje alkoholu. Dve tretjini tuberkuloznih bolnikov kaže, da ima pri poteku njih bolezni veliko besede alkohol. Zdravniki Denoix, Ledermann in Schwarz so s podatki dokazali, da moremo določene vrste raka povezati z alkoholizmom in — končni podatek — alkoholizem zavzema v Franciji med boleznimi, ki terjajo največ žrtev, že četrto mesto. Če k vsem tem poraznim podatkom dodamo še dejstvo, ki ga prav tako potrjujejo statistični podatki, in sicer, da je pri 50 odstotkih mladinskega kriminala v zadnjih treh letih sodeloval alkohol, pomeni, da je alkoholizem na Francoskem zares problem, ki terja rešitev, celo nujno rešitev.

V dopolnilo gornjim podatkom bomo dodali še to, da terja alkoholizem od Francije tudi izredne materialne žrtve. Po zbranih podatkih stane alkoholizem Francijo okoli 250 milijard starih frankov (približno 310 milijard lir na leto, med katere moramo všteti 120 milijard, ki alkoholizem stane francosko socialno skrbstvo, in 25 milijard, kolikor stanejo alkoholiki francoske bolnišnice.

Zgrešeno bi bilo misliti, da se je tega francoskega zla zavedel in lotil šele sedanji predsednik vlade Debre. Začetek kampanje proti alkoholizmu beležimo že v dobi vlade Mendes-Francea v letu 1954, ko je bil ustanovljen tudi Visoki študijski komite, ki ga je vodil sam Mendes-France. Toda tedaj je Mendes-France naletel na velike ovire v parlamentu in njegova akcija je zato propadla. V samem parlamentu so proti zakonskemu predlogu Mendesa-Francea glasovale vse stranke od neposredno zainteresiranih predstavnikov velikih proizvajalcev alkohola s skrajne desnice, do braniteljev interesov malih vinogradnikov s skrajne levice.

Od kod na Francoskem toliko alkoholizma, ko vendar vemo, da alkoholizem drugod v svetu — razen pri severnjakih — upada. Mnenj glede tega je več, strokovnjaki pa vendarle menijo, da je treba glavne vzroke alkoholizma na Francoskem pripisati «nesorazmerju med gospodarskim in socialnim napredkom» francoskega ljudstva. Da bi to formulacijo točneje in razumljiveje raztolmačili, bomo povedali, da je kupna moč francoskega človeka v povojnih letih močno narasla, da pa se hkrati njegova kulturna raven ni dvignila na tolikšno raven, da bi morebitna odvišna sredstva znal drugače obrniti.

Drugi razlog alkoholizma na Francoskem so po mnenju istih ljudi privilegiji, ki jih uživajo tisti, ki se ukvarjajo z žganjekuho, z izdelovanjem močnih alkoholnih pijač ter jabolčnika. To bo verjetno držalo. V departementih ob Severni obali in v Morbihanu, torej v Bretagni, ni veliko grozdja, pač pa je tod veliko jabolk, iz katerih delajo jabolčnik, ki je tako splošna pijača, da ni redek kmet, ki popije tudi po 10 litrov jabolčnika na dan Ker je Bretagna hkrati domovina tipičnih francoskih «boilleurs», hkrati pa Bretagna beleži najvišjo smrtnost od alkoholizma (nad 30 smrti na leto na 100 tisoč prebivalcev), se da sklepati, da bi bilo manj alkoholizma, če bi privilegije, ki jih uživa žganjekuha, ukinili, kajti «surovine» žganjekuhe bi šle v drugo rabo in ne v alkohol.

Kako se bo proti temu zlu Francija sedaj borila? Mendes France je pred leti začel kampanjo mleka. Povsod smo tedaj v Franciji videli slike Mendesa-Francea s kozarcem mleka v roki in na Francoskem je nekaj časa zavladala že nekakšna «mlečna manija». Toda pri alkoholiku ne bo zaleglo. Sedanja vlada bo predvsem uporabila zakone proti preveliki uporabi alkoholnih pijač, nadalje bo pospešila in z zakonom dala prednost izdelovanju brezalkoholnih sadnih in vinskih sokov, z druge strani pa bo začela močno in pametno propagando, ki bo usmerjena prvenstveno na mladino,

Moda

Prve skrbi z jesensko garderobo

Kostimi, bluze in obleke, jesenski in dežni plašči, novi čevlji itd.

September je tu in z njim hladni dnevi in dež. Treba bo misliti na našo jesensko in zimsko garderobo. Modni ustvarjalci so na to mislili, ko smo me imele skrb še za poletno garderobo — sedaj je vrsta na nas.

Stvar okusa, je, za katero modno linijo se bo vsaka izmed nas odločila. O vseh teh novih modnih linijah tokrat nočemo niti govoriti, ker vemo, da jih v glavnih obrisih vse poznamo — povratek k modi iz leta 1925 do leta 1930. Raje bomo spregovorile nekaj besed o tem, kako prilagoditi našo staro jesensko in zimsko garderobo zahtevam nove mode in kako bomo z najmanjšimi stroški elegantne in moderne.

Glavno mesto v letošnji jesenski garderobi zavzema, kot že toliko let, kostim, ki je lahko klasičen, lahko pa sledi tudi novi modni liniji, ki zahteva nekoliko daljše jopice, v pasu nabrana krila in nekoliko širša ramena, predvsem pa bolj široke rokave. Če imamo tak kostim, potem smo za jesen v glavnem preskrbljene. Pravijo, da je kostim primerno oblačilo prav za vse priložnosti, od jutra do večera, ter da je treba spremeniti samo bluzo, čevlje, torbico in klobuk, če hočemo s kostimom za dopoldan, službo in nakupovanje, na bolj zahtevno popoldansko in celo večerno prireditev.

Letošnja moda nam dopušča zelo veliko izbiro blaga, pa tudi barv in krojev za prve jesenske kostime. Barve so v glavnem bolj temne, kot jih pač jesenska doba zahteva, blago pa je v glavnem vzorčasto in za večerne priložnosti tkano z zlatimi in srebrnimi nitmi.

Bluze in obleke iz zlatega in srebrnega lameja ter obleke iz drugih volnenih tkanin, ki bodo pretkane z zlatimi in srebrnimi nitmi, predstavljajo sploh novost letošnje jesenske in zimske mode. Zlatim čevljem in pasovom, ki so v modi že več let, se sedaj pridružujejo tudi zlate in srebrne obleke in bluze. Torej bomo zlate na vsak način!

Naše jesenske in zimske plašče bomo nekoliko teže prilagodile zahtevam nove mode, predvsem če gre za ravne plašče, z ozkimi rokavi. Letošnji novi plašči so namreč vsi precej široki, njihova glavna posebnost pa so široki in nabrani rokavi ter veliki gumbi, ki jih bomo nosile ob strani. Plašči so skoraj vedno brez ovratnikov, če pa jih že imajo, potem so ti dosti manjši od onih, ki smo jih bile do sedaj vajene, in predvsem so visoko stoječi.

Se teže bomo prilagodile novi modi naše stare jesenske in zimske čevlje. Do sedaj smo namreč bile vajene špičastih čevljev z zelo visoko in ozko peto. Od sedaj dalje bomo nosile bolj okrogle čevlje, z dosti nižjo in tudi širšo peto.

Kot vidimo, kar precej novosti, ki bodo na žalost terjale tudi nove nakupe in nove stroške.

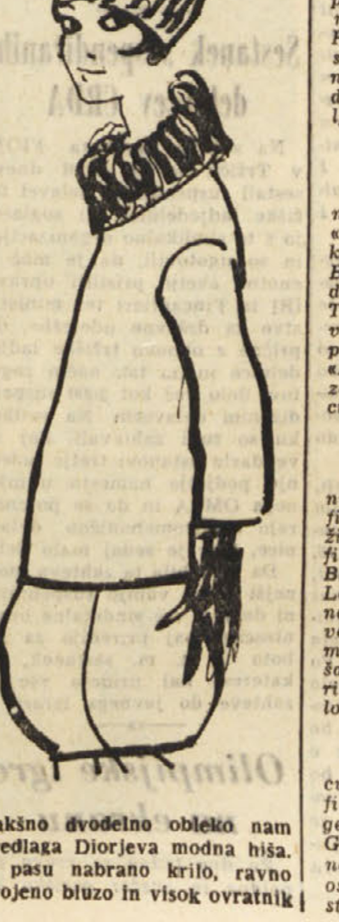

Takšno dvodelno obleko nam predlaga Diorjeva modna hiša. V pasu nabrano krilo, ravno krojeno bluzo in visok ovratnik

Radio Televizija

Četrtek, 8. septembra 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.30: Brezobvezno, drobiž od vsepovsod; 12.00: Za vsakogar, nekaj; 12.45: V svetu kulture; 12.55: Ansambel Carlo Pacchiori; 13.30: Parada orkestrov; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Predavanje: «Zelena kuga»; 18.10: Glasbeni kaleidoskop; 19.00: Evropa-stop! Iz popotne beležnice mladega rodu; 19.20: Glasbbni varieté; 19.45: XVII olimpijske igre; 20.30: Izbor domačih in tujih popevk; 21.00: Obletnica tedna: Boris Mihalič: «Devetdeseta obletnica bitke pri Sedanu»; 21.15: V spomin Luigija Cherubinija; 22.15: Iz sodobne književnosti: «Anton Ingolič in njegov roman: Nebo nad domačijo»; 22.40: Pojeta Maja Gabor in Majda Sepe z orkestrom Franca Russa; 23.00: Pri klavirju Luciano Sangiorgi; 23.30: Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.10: «Tretja stran»; 14.15: Kakor juke-box; 14.55: Zgodovina in legende; med tržaškimi trgi in ulicami; 15.05: Tipični furlanski kompleks: 15.15: Petdeset let Chopinovih interpretacij v Trstu.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba za vas; 13.40: Kmetijski nasveti; 13.45: Waldteufelove melodije; 14.00: Glasba po željah; 15.10: Zabavna glasba; 15.30: Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev; 16.00: Otroški kotiček; 16.30: Armensko-kavkaški plesi; 16.45: Igrajo orkestri Francesco Ferrari, Andre Kostelanetz, Arturo Mantovani, Stanley Black in Hugo Winterhalter; 17.30: Mali koncert; 18.00: Prenos RL; 19.00: Zabavne melodije; 19.30: Prenos RL; 22.15: Friederich Gulda pri klavirju; 22.35: Artur Rubinstein - dve Chopinovi skladbi za klavir.

Nacionalni program

6.30: Vreme na italijanskih morjih; 7.00: Jutranja glasba; 10.30: Olimpijska kronika; 12.10: Pesmi uspeha; 16.00: Program za otroke; 16.30: Olimpijska kronika; 19.30: Značilnosti modernega jazza; 21.00: Glasbeni intermezzo «Služkinja gospodinja»; 22.00: Posebna oddaja z mednarodnega filmskega festivala v Benetkah: 22.30: Olimpijska kronika; 22.45: Mednarodni variete; 23.45: Olimpijski rezultati.

II. program

10.00: Pojeta Vilma De Angelis in Nicola Arigliano; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Melodije iz filmov; 14.45: Parada orkestrov; 16.00: Igra pianist Geza Anda; 17.00: Evropa na srednjem valu; 17.30: Koncert operne glasbe; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Komedija «Tukaj je spal Julij Washington»; 22.25: Stara Amerika.

III. program

17.00: Godalni kvartet (Beethoven, Block); 18.00: Skladbe Stockhausena in Taktakišvilija; 19.00: Nemška kultura; 19.30: Presajanje organov. 20.00: Vsakovečerni koncert (Glazunov, Bartok); 22.30: Skladbe za violino od začetkov do G. B. Viozzija; 23.15: Mala antologija: Angleška povojna poezija; 23.30: Mendelssohn - osem romanc brez besed za klavir.

Slovenija

8.05: J. S. Bach: Koncert za flavto, violino, cembalo in godalni orkester; 9.00: Potpuri za zabavo; 9.40: Zborovske pesmi slavnih skladateljev iz obdobja romantike; 10.10: Od melodije do melodije; 11.30: Oddaja za cicibane; 12.00: Poje Ljubljanski oktet; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Zabavni opoldanski spored; 13.30: Iz francoske glasbe pred 100 leti; 13.50: Vedri zvoki; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40: Igra pianist Dušan Trbojevič; 16.00: Iz svetovne književnosti - Erskine Caldwell: Spet na poti; 16.20: Za prijetno razvedrilo; 17.10: Petdeset minut turizma in melodij; 18.00: Trije odlomki iz oper Rona in Sunčanica; 20.00: Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov; 20.45. Klavir in hammond orgle; 21.00: XVII. Olimpijske igre v Rimu; 21.30: Iz Schubertove skicirke; 22.15: Plesna glasba z vsega sveta; 23.10: Nočni koncert.

Ital. televizija

14.55: V evroviziji prenos z olimpiade; 19.15: Film «Slučaj Foster»; 20.30: TV-dnevnik; 21.05: Odlomki iz operete «Vesela vdova»; 22.30: V evroviziji prenos z olimpiade, na koncu TV-dnevnik.

Jug. televizija

Evrovizija: 15.43: Olimpijske igre;

Beograd: 20.00: TV-dnevnik.

Ljubljana: 20.20: «Diamanti SOS» — TV film iz serije Interpol.

Italija: 20.50: Reklamna oddaja; 21.05: Franz Lehar: «Vesela vdova» — odlomki iz operete.

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Verjeten spor s predpostavljenim zaradi pretirane natančnosti. Srečne ure z drago osebo. Vaša stremljenja zadevajo na trenutne ovire.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Nemudoma boste morali rešiti domačo administrativno zadevo. Izogibajte se nepotrebnemu besedičenju in spletkam.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Okoliščine vam ne bodo vedno naklonjene. Imeli boste priložnost za prijetno zabavo v simpatični družbi. Zdravje nestalno.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Dan vam je naklonjen, vendar bodite previdni pri opravljanju važnih poslov. Nekoliko napeto ozračje v družinskem krogu.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Če vam je le mogoče izognite se razpravljanju s poslovnimi tekmeci. V ljubezenskih odnosih bodite realistični.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ne nasedajte lepim besedam. Prijeten večer za onega, ki ga zanima umetnost, glasba in literatura. Pazite se na prehlad.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Ne dovoljujte, da bi se tujci vmešali v vaše zadeve. Ne izsiljujte čustev simpatije. Sledilo bo zaželeno pomirjenje.

SKORPIJON (od 23. 10. do 22. 11.) Nekoliko negotovosti v službenem odnosu. Izpolnjujte dane obljube. Niso izključene neprijetne novice.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Ravnajte spretno v odnosih z družabnikom. V ljubezni boste preživljali težke ure. V zameno odlično zdravtsveno razpoloženje.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Ne povzročajte sporov z ljudmi, ki vam utegneno še koristiti. Ne podcenjujte mnenj ljudi okrog vas. Potrebni ste počitka.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Neroden položaj zaradi obrekovanja. Deležni boste ostre kritike. V družbi z ljubljeno osebo se boste umirili.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Vplivna oseba vam bo pristopila na pomoč. Sreča in zadovoljstvo v družini zaradi uspehov otrok.

Prejeli smo

KINO IN ZGODOVINA. III. kinematografski pregled «Lido degli Estensi» 1959. Izdala pokrajinska uprava v Ferrari ob prvi stoletnici enotne Italije.

PREGLED ITALIJANSKE LITERATURE. Leto 64, serija VII, št. 1, številka za januar-april 1960. Urejuje Walter Binni. Založnik Sansoni-Firenze.

Goriško-beneški dnevnik

Volitve in Goričani

16. decembra t.l. bodo minila štiri leta odkar so volivci v naši pokrajini izvolili pokrajinske svetovalce in svetovalce triindvajsetih občin. Izvzeti sta bili tedaj, kar se občinskih volitev tiče, občini Romans in Villesse. Danes, po štirih letih, pa ima le 22 občin upravitelje, ki so bili izvoljeni 16.12.1956. V Ronkah je tedaj izvoljeni občinski svet podal ostavko zaradi notranjih trenj med demokristjani in socialdemokrati in na novih volitvah je zmagala levičarska lista, sestavljena iz socialistov, komunistov in neodvisnih.

Volitve bi se morale vršiti torej decembra, ni pa izključeno, da jih bodo preložili na pomlad. Da jih ne bo pri nas 6. novembra, kot v ostalih krajih države je v torek izjavil notranji minister Scelba.

Kakšen je danes položaj? V 22 občinah, ki nas trenutno zanimajo, je položaj sledeč: v petnajstih ima oblast v rokah krščanska demokracija, sama ali skupno z zavezniki, v treh upravljajo občino komunisti, v dveh (Sovodnje in Doberdob) levičarsko usmerjeni Slovenci, v eni (Števerjan) pristaši SDZ, v eni (San Lorenzo) pa neodvisni.

Ali se bo na prihodnjih volitvah položaj kaj spremenil? Morda, a to v korist levičarskih sil, zlasti socialistov, ki upajo v Tržiču in Gorici na precejšen uspeh. Mogoče pa je tudi, da bi občinske uprave v Foglianu-Redipuglia in v Staranzanu prešle iz demokristjanskih rok v roke levičarjev, kajti rezultati zadnjih političnih volitev so pokazali, da so si sile precej sorazmerne. Sicer pa je prav tako na podlagi rezultatov 25. maja 1958 možno, da dobijo demokristjani v roke občino v San Lorenzu.

V prid levičarskim strankam, zlasti socialistom, bi moral vplivati razkol v socialdemokratskih vrstah v Tržiču in pa zadnja kriza v ladjedelnici, ki je mnoge ljudi privedla do spoznanja, da je demokristjanska politika polna protislovij in praznih obljub. Tudi politika, ki jo v zadnjem času v državnem merilu vodijo socialisti, bi morala privesti na njihovo stališče gotove sloje, ki so doslej z nezaupanjem gledali na levičarske liste.

V pokrajinskem merilu pa bo nastal pravi kaos. Vsi računi, ki so jih strokovnjaki strank delali z raznimi številkami, so šli po vodi zaradi novega volilnega zakona, ki so ga vse stranke v parlamentu sprejele. Dosedanji zakon za pokrajinske volitve je namreč koristil velikim strankam, zlasti demokristjanski, ki je na ta način dobila v roke upravo mnogih pokrajin, čeprav ni v njih imela dejanske večine glasov. Zaradi tega so se že pred leti socialisti zavzeli za nov zakon in v to svrho so predložili zakonski osnutek, ki je postal znan kot «osnutek Luzzatto» po beneškem poslancu, ki ga je predložil. V zadnjih mesecih je prišlo do pogajanj in sporazumov in končno smo dobili nov zakon, ki je izpopolnitev Luzzattovega osnutka, po katerem se pokrajinski svetovalci volijo skoro po proporcionalnem sistemu.

Ta «skoro» koristi še vedno, a v veliko manjši meri, večjim strankam, vendarle bodo tudi majhne skupine uspele poslati svoje zastopnike v pokrajinski svet.

Kak je položaj na Goriškem? Sedanjih 24 svetovalcev je takole razdeljenih: 15 demokristjanov, 1 misin, 1 socialdemokrat, 1 napreden Slovenec, 1 Slovenec od SDZ, 1 socialist in 4 komunisti. Po novem zakonu, upoštevajoč volilne rezultate političnih volitev 25. maja 1958, bi bil pokrajinski svet takole sestavljen (slovenski glasovi so bili tedaj razdeljeni v glavnem med socialiste in demokristjane). 12 demokristjanov (med temi 1 od SDZ), 5 komunistov, 3 socialisti (med temi 1 napredni Slovenec), 2 socialdemokrata, 1 liberalec in 1 misin.

Ali bodo prihodnje upravne volitve potrdile to razdelitev volivcev ali se bo še kaj spremenilo? Ako bo rezultat še tak, kakršnega smo prikazali, kam se bo pravkar prikazali, kam se bo krščanska demokracija obrnila za pomoč pri sestavi pokrajinskega odbora? Kaj bodo naši volivci rekli?

In še nekaj bi radi vedeli. Kako bo prefektura razdelila pokrajino v 24 volilnih okrajev? Sedaj je teh namreč 16, kajti stari zakon je določal, da je moralo biti dve tretjini svetovalcev izvoljenih v uninominalnih okrajih, ostala tretjina pa iz ostankov. Po novem zakonu pa bo moralo biti toliko okrajev kot svetovalcev in vsaka skupina bo morala predložiti kandidate v najmanj osmih okrajih. Ali bo prefektura upoštevala za samostojen okraj ozemlje, ki je naseljeno s slovensko manjšino ali pa bo v tem primeru ravnala kot do sedaj?

Zanimivi podatki za mesec avgust

Naraščanje obmejnega prometa na goriških obmejnih blokih

Tudi v Beneški Sloveniji gre vedno več ljudi skozi obmejne bloke s propustnicami

Kar 38.877 italijanskih in 78.207 jugoslovanskih državljanov je šlo čez mejo v preteklem mesecu avgustu z dokumenti, ki so v veljavi za prehod meje v obmejnem pasu. Seveda je k tako velikemu številu prehodov pripomoglo lepo vreme, zlasti v drugi polovici meseca, in ako bi bilo vreme bolj stabilno tudi za veliki šmaren, bi bili zabeležili brez dvoma še večje številke.

Podrobne številke o tem prometu so naslednje:

dvolastniška dovoljenja: 14 tisoč 193 Jugoslovanov in 3047 Italijanov;

redne propustnice: 61.433 Jugoslovanov in 27.455 Italijanov;

posebne propustnice: 349 Italijanov in 115 Jugoslovanov;

izredne propustnice: 6 Italijanov in 6 Jugoslovanov;

prehodna dovoljenja: 2460 Jugoslovanov in nobenega Italijana.

Največji promet so seveda zabeležili na bloku pri Rdeči hiši, kateremu so po številu prehodov sledili bloki pri Solkanu, Šempetru in na Rafutu.

Precej velik promet so zabeležili tudi s potnimi listi na mednarodnem bloku pri Rdeči hiši. Tolikega prometa še ne pomnijo odkar je bil blok po razmejitvi leta 1947 odprt. V Jugoslavijo je šlo 3631 italijanskih in 3080 tujih državljanov, iz Jugoslavije pa je prišlo 3557 jugoslovanskih in 2971 tujih državljanov. Zelo veliko je bilo tujcev, ki so šli na počitnice v Jugoslavijo, veliko tudi število Italijanov, ki v vedno večjem številu gredo preživet svoje poletne počitnice v sosedno državo.

Obmejni organi imajo vedno več opravka z motornimi vozili. Vsi, ki so šli čez mejo s potnim listom, so imeli s seboj razna motorna vozila; poleg tega pa se stalno veča število koristnikov obmejnih propustnic, ki gredo čez mejo z avtomobili ali motorji; v zadnjem času se je zlasti povečalo število Jugoslovanov, ki prihajajo v Gorico z motornimi vozili. En primer: v ponedeljek zvečer, ko je televizija oddajala nogometno olimpijsko tekmo med Jugoslavijo in Italijo, je mnogo ljudi iz Nove Gorice prišlo v Gorico gledat tekmo z lastnimi avtomobili, ker na drugi strani meje so bili vsi lokali s televizijskimi sprejemniki popolnoma natrpani.

Rekordni promet so zabeležili tudi na blokih med Jugoslavijo in Italijo, ki ležijo na področju videmske pokrajine. Na bloku v Stupici so zabeležili vstop 1907 Italijanov s potnimi listi in izstop 1940 Italijanov, vstop 7404 tujcev in izstop 6167 tujcev.

Skozi isti blok je v preteklem mesecu šlo tudi 1868 italijanskih in 6730 jugoslovanskih državljanov, ki so se poslužili obmejne propustnice. Rekorden promet so zabeležili na vseh ostalih blokih v Benečiji, promet, ki bo verjetno precej padel v septembru, ker mora precej koristnikov obmejnih propustnic te zamenjati, ker so zapadle. Naj povemo še, da se je tudi promet z italijanskimi in jugoslovanskimi avtobusi, ki vzdržujejo zvezo med Kobaridom in Cedadom, precej dvignil.

Goriška občina ima 30.108 volivcev

Med volivci prevladujejo ženske - Stalno naraščanje volilnih upravičencev

Pred nekaj dnevi se je sestala občinska volilna komisija sestavljena iz župana in treh svetovalcev, ki je izvedla redno obnovitev seznama volilnih upravičencev v goriški občini. Vpisali so na novo 142 volivcev (79 moških in 63 žensk), ne da bi nikogar izbrisali.

Sedaj je v Gorici 30.108 vpisanih volivcev. Od teh je 13.499 moških in 16.609 žensk, kar pomeni, da je velika razlika v korist volivk. Število volivcev se iz leta v leto veča, saj jih je bilo 1948. leta le 25.872, 1952. leta 26.928, 1956. leta 28.534. Te tri številke so bile zabeležene ob priliki občinskih volitev v goriški občini.

Olimpijske igre na ekranu

Že dva tedna so vsako popoldne in zvečer goriške kavarne natrpane z gosti, ki gledajo televizijske prenose olimpijskih iger in se krčevito držijo stolic, na katerih sedijo, ne da bi se zmenili za druge opravke ali za večerjo. Večje ali manjše zanimanje za določene tekme privede seveda več ali manj gostov in kavarnarji so vsi zadovoljni, ker takega prometa niso že dolgo časa imeli, od takrat, ko je ob četrtkih zvečer kraljeval Mike Bongiorno s svojo oddajo «Lascia o raddoppia».

Posebno vroče je bilo ob tistih oddajah, ko je bil na vrsti boks. Zdelo se je kot da smo s tekmovalci v dvorani, tako je bilo kričanje in spodbujanje v kavarnah, kjer po navadi ljudje mirno berejo časopis ali pa klepetajo o zadnjih mestnih novicah. Še bolj vroče je bilo v ponedeljek zvečer, ko je televizija prenašala nogometno tekmo med Jugoslavijo in Italijo, saj je bilo ob tej priliki v javnih lokalih polno goriških Slovencev in tudi precej ljubiteljev nogometa iz Nove Gorice.

Še tri dni bodo trajale olimpijske igre. Potem se bodo ljudje spomnili, da so na svetu tudi druge stvari razen športnega tekmovanja. Spominjali pa se bodo na lepe prizore, ki so jih v teh treh tednih videli in morda bodo na televizijski sprejemnik v kavarni gledali kot na nekaj nadležnega, ki ima preveč puste programe.

Izleti naših prosvetnih društev

Prosvetno društvo «Naš prapor» iz Pevme-Oslavja priredi v nedeljo 2. oktobra celodnevni avtobusni izlet s skupnim potnim listom v Postojno z ogledom znamenite jame in Predjamskega gradu ter bolnice «Franju». Vpisnina stane 1300 lir za člane društva, 1400 lir za nečlane. Vpisovanja sprejemajo do 15. septembra Nadja Sošol v Pevmi, Mirko Primožič na Oslavju, Karel Primožič na Oslavju, Anton Feri v St. Mavru, ZSPD v Gorici, Ul. Ascoli 1, Artur Košuta v Gorici, Ul. Mameli 8.

* * *

Slovenske napredne žene na Goriškem priredijo v nedeljo 18. septembra celodnevni avtobusni izlet s propustnicami v Koper in Portorož. Vpisnina znaša 850 lir. Vpisovanja do 12. t. m. sprejemajo ZSPD v Gorici, Ul. Ascoli 1, Malka Mikluš v Pevmi, Vilma Bregant v Podgori.

* * *

Slovensko planinsko društvo v Gorici pa priredi v nedeljo 11. septembra zjutraj izlet na otvoritev Rusjanovega spomenika v Novi Gorici. Popoldne ob 13.30 bo pri gostilni «Pri hrastu» v Kromberku zbirališče za izlet na vrh Sgabrijela in h «Kekcu».

Sestanek suspendiranih delavcev CRDA

Na sedežu sindikata FIOM v Tržiču so se pred dnevi sestali suspendirani delavci tržiške ladjedelnice, ki soglašajo s to sindikalno organizacijo, in so ugotovili, da je moč z enotno akcijo prisiliti upravo IRI in Fincantieri ter ministrstvo za državne udeležbe, da prične z obnovo tržiške ladjedelnice in na ta način zagotovi delo več kot 2000 suspendiranim delavcem. Na sestanku so tudi zahtevali, naj se vendarle ustanovi tretje notranje podjetje namesto ukinjenega OMFA in da se potencirajo elektromehanične delavnice, kjer je sedaj malo dela.

Da bi dobila ta zahteva močnejši izraz, vabijo suspendirani delavci vse sindikalne organizacije, naj priredijo za soboto 10. t. m. sestanek, na katerem naj pridejo vse te zahteve do javnega izraza.

2. oktobra otvoritev proge Gorica - Nova Gorica

Predvčerajšnjim je bila v Novi Gorici konferenca predstavnikov uprave italijanskih železnic iz Trsta in Železniškega transportnega podjetja Ljubljana. Na konferenci so se dokončno dogovorili o uvedbi potniškega in transportnega železniškega prometa med Gorico in Novo Gorico. Konferenco je vodil pomočnik direktorja ŽTP Ljubljana Edo Grabenšek. Italijo je zastopal inž. Contri iz Trsta.

Pogajanja so potekala v prijateljskem vzdušju in ob obojestranskem razumevanju. Rešili so razne tehnične in druge probleme, tako da bo na željo italijanskih zastopnikov že 2. oktobra odprta pomembna železniška proga v splošno korist obeh sosednjih držav. S tem bo namreč zelo skrajšan železniški promet, ki se je doslej odvijal z Gorico preko Sežane, Repentabra in Trsta, sedaj pa bo proga dolga le 7 km. Poskusno obratovanje bo 30. septembra, ko bodo položili praktični izpit tudi italijanski in jugoslovanski železniški uslužbenci, katere bo plačevala mešana strokovna komisija.

15. septembra vpisovanje v slovenske osnovne šole

Didaktično ravnateljstvo za osnovne šole s slovenskim učnim jezikom obvešča učiteljstvo, da se 15. septembra prične vpisovanje v osnovne šole in se zaključi 30. t. m.

Izpiti drugega roka za peti razred bodo v dneh 21. in 22. t. m.

Izpiti drugega roka za drugi razred bodo v dneh 23. in 24. t. m.

Istočasno bodo tudi sprejemni izpiti privatistov. Izpitne komisije ostanejo iste kot v prvem roku. Šolsko leto se prične 1. oktobra z mašo in 3. oktobra s poukom.

Deset oseb v bolnišnici v Tržiču zaradi pokvarjenih slaščic

V preteklih dneh so v tržiško bolnišnico sprejeli deset oseb, ker so bile zaužile pokvarjene slaščice kupljene v dveh prodajalnah v Tržiču in v dveh v Starancanu. Medtem ko so občinske oblasti skrbno prikrivale ta dejstva, je pokrajinski zdravnik dr. Montagna izvršil pregled pri nekaterih slaščičarjih in ukazal, da se morajo vsi, ki imajo kaj opravka v slaščičarnah, podvreči zdravniški kontroli.

Iščejo Corrada Pulinija

Trgovinska zbornica prosi vse, ki kaj vedo o Corradu Puliniju, naj se nemudoma zglase v njenih uradih. Pulinija iščejo na zahtevo italijanske ambasade v New Delhiju, ker ima pri tamkajšnji «The Chartered Bank» nekaj vrednostnih papirjev.

Novi pokrajinski tajnik UIL

Pred nekaj dnevi je bil izvoljen za pokrajinskega odgovornega tajnika socialdemokratskega sindikata UIL (Unione italiana del lavoro) Ottorino Marchesan, zaposlen v tržiški ladjedelnici, namesto dosedanjega Antonia Contina.

Vpisovanje v Dijaški dom

Odbor Dijaške Matice javlja, da se vrši vpisovanje v Dijaški dom do 10. septembra vsak dan zjutraj in popoldne v Dijaškem domu na Svetogorski cesti štev. 42. Od 11. do 20. septembra pa bodo vpisovali samo zjutraj od 10. do 12. ure.

Danes v tržiških ladjedelnicah začetek gradnje dveh ladij

Obe ladji bodo zgradili za Tržaški Lloyd in bosta vozili na progi z Avstralijo

Danes popoldne ob 15.30 bo v tržiški ladjedelnici velika slovesnost. Pričeli bodo z deli za gradnjo dveh prekooceanskih potniških ladij, ki ju bo čez tri leta Tržaški Lloyd uporabljal na progi Italija — Avstralija. Dve ladji bosta tako po tonaži kot po hitrosti najboljši, kar jih bo zmoglo ladjevje Tržaškega Lloyda.

Vsaka ladja bo dolga 214 metrov, široka 28,50 m, imela bo 390 mož posadke in bo lahko prevažala 1750 potnikov; poleg tega bo še 6200 kubičnih metrov prostornine za razno blago. Motorje, ki bodo najmodernejši, bodo zgradili v Tovarni strojev v Trstu.

Ker bosta ladji uporabljeni na dolgi progi Italija — Avstralija, so skrbno proučili uporabo prostora, tako da se ne bodo potniki preveč dolgočasili. Razreda bosta le dva, prvi in turistični. V prvem bo prostora za 156 oseb, v drugem pa za 1584 potnikov. Na krovu bo pet plavalnih bazenov. V prvem razredu bo velika jedilnica, klubske sobe, bar, dvorana za prireditve, zimski vrt, nočni bar, igrišče za otroke, telovadnica in knjižnica.

V turističnem razredu pa bo velika jedilnica z dvema stranskima prostoroma, kjer bo našlo mesto 800 oseb, dnevna soba, knjižnice in dvorane za prireditve, veliko otroško igrišče. Večina kabin bo imela lastne higienske prostore. Na ladji bo enotna kinodvorana, poleg tega bodo nameščene vsakovrstne trgovine. Ladja bo imela tudi lastno televizijsko postajo, ki bo mogla sprejemati programe s kopnega, in lastno tiskarno, kjer bodo tiskali ladijski dnevnik. Razume se, da bodo vsi ladijski prostori prezračeni z napravami za umetno klimo.

Dela na ladjah bodo trajala do 1963. leta. Dve ladji, katerih imena še ne vemo, bosta zamenjali «Neptunio», «Oceanio» in «Australio», ki vozijo sedaj na progi Italija — Avstralija.

Nezgoda na Svetogorski cesti

Včeraj okrog poldne se je na Svetogorski cesti, pred vhodom v podjetje Mattiroli, pripetila nesreča, k. pa ni terjala hudih žrtev. Proti mestu je vozil s precejšnjo brzino 22-letni skladiščnik Tullio Dario iz Svetogorske ceste 44 svojo lambreto GO 6803, v nasprotno smer pa je vozil kolesar 26-letni Giancarlo Zorzi iz Ulice Cascino 10. Zorzi je hotel zaviti na levo, da bi šel na dvorišče Mattirolijevega podjetja. Ustavil se je sredi ceste, da bi pustil mimo motociklista, ta pa se je zaletel vanj in ga podrl. Zorzi se je le opraskal in udaril po desni roki in kolenu, Dariu pa se ni zgodilo nič hudega.

Nesreča na delu

Včeraj zjutraj ob 8. uri je 32-letna Lina Silotto, hišna pomočnica pri družini Vesnaver v Ulici Carducci 12, padla z lestve. Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so jo peljali v bolnišnico v Ulici Vittorio Veneto, kjer so ugotovili, da ima verjetni zlom hrbtenice. Pridržali jo bodo dvajset dni.

Globe v preteklem mesecu

Mestni stražniki so v preteklem avgustu naložili 341 glob, izmed katerih jih je kar 243 zaradi kršitve prometnih predpisov. V istem razdobju so ulovili 22 tavajočih psov.

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: «Hito Hito (Srečni smo)», barvni dokumentarni film. Sledi dokumentarni film o boksarskem dvoboju Loi-Ortiz.

VERDI. 17.00: «Dvoboj na soncu», Jennifer Jones in Gregory Peck, barvni film.

VITTORIA. 16.45: «Picchiarello Chilly Willy», risani film v barvah.

CENTRALE. 17.30: «Judita in Olofernes», Massimo Girotti in Isabelle Corey, cinemascope v barvah.

MODERNO. 17.00: «Juke box — ljubezensko tuljenje».

DEŽURNA LEKARNA

Čez dan in ponoči posluje lekarna Cristofoletti na Travniku št. 14, tel. 29-72.

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 22 stopinj ob 15. uri, najnižja pa 6,6 stopinje ob 6. uri. Povprečna dnevna vlaga 67 odstotkov.

Nekaj pripomb k členu 2 zakona o slovenskem šolstvu

Slovenska šola mora biti odprta vsem otrokom slovenske narodnosti

Člen 2 zakonskega osnutka pa določa, da imajo pravico vpisa v slovensko šolo samo otroci slovenskih staršev, ki imajo italijansko državljanstvo

Člen 4 c Posebnega statuta o zaščiti pravic narodnostnih manjšin, ki sta ga 5. oktobra 1954 podpisali italijanska in jugoslovanska vlada, pravi med drugim: «Obe skupini bosta imeli pouk v materinem jeziku v otroških vrtcih, v osnovnih, srednjih in strokovnih šolah. Takšne šole bodo v vseh krajih področja pod italijansko upravo, kjer so otroci, ki pripadajo jugoslovanski etnični skupini in v vseh krajih področja pod jugoslovansko upravo, kjer so otroci, ki pripadajo italijanski etnični skupini. Italijanska in jugoslovanska vlada sta sporazumni, da bosta sedanje šole, kakor so naštete v priloženem seznamu, vzdrževali za etnične skupine na področjih pod njuno upravo in se posvetovali v mešanem odboru, predvidenem v zadnjem členu tega statuta, preden bi katero teh šol zaprli.»

Deveti odstavek utemeljitve osnutka zakona pravi: «Pravico do obiskovanja teh šol imajo izključno državljani slovenske jezikovne skupine. Vpis v razne vrste omenjenih šol se vrši brez posebnih formalnosti, po predpisih, ki veljajo za odgovarjajoče italijanske šole.»

Člen 2. osnutka zakona se glasi: «Šole, omenjene v drugem odstavku čl. 1 so namenjene (sono riservate) le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Vpisovanje in obiskovanje šol s slovenskim učnim jezikom sta podrejena določbam za odgovarjajoče italijanske šole.»

Člen 6 italijanske ustave pa pravi: «Republika ščiti s posebnimi predpisi jezikovne manjšine.»

Iz vsega tega sledi, da je člen 2 osnutka zakona, tako kot je zdaj sestavljen, v nasprotju s členom 4 c Posebnega statuta in ni v duhu člena 6 italijanske ustave. Prav tako ni v duhu ustave utemeljitev zakona.

Kakor smo pred dnevi že poudarili, bi moral čl. 2 osnutka zakona imeti le drugi stavek. Prvi stavek morajo pri odobritvi zakona črtati. Že sama beseda «riservate» je v tem primeru zoprna in pomeni nekakšno segregacijo ali rezervir za divje pleme.

Ustava govori o jezikovnih manjšinah, čl. 4 Posebnega statuta pa o etničnih, v našem primeru izrecno o jugoslovanski etnični skupini. Tu ni govora o državljanih in nedržavljanih, kar je popolnoma pravilno. Tudi če ne bi bilo te določbe Posebnega statuta, bi bil popolnoma utemeljen protest proti krivični omejitvi, ki jo določa čl. 2 osnutka zakona, saj je taka omejitev v nasprotju tudi z duhom in načeli splošne deklaracije o človeških pravicah.

Čl. 15 Splošne deklaracije o človeških pravicah pravi. 1. Vsakdo ima pravico do državljanstva. 2. Nikomur ni mogoče samovoljno vzeti ne njegovo lastno državljanstvo ne pravice, da menja državljanstvo.

Čl. 26 v 3. stavku pa: «Starši imajo v prvi vrsti pravico do izbire vrste izobrazbe, ki naj je bodo deležni njihovi otroci.»

Nikogar se torej ne sme prisiliti, da bi menjal svoje državljanstvo, niti da bi vpisal svojega otroka v neko določeno šolo.

To vprašanje je pri nas zelo važno, ker med nami živi številni tuji državljani slovenske etnične skupine, nekateri že dolgo vrsto let, in imajo tu svoje stalno bivališče in zaposlitev. Če bi torej uveljavili tak zakon, bi morali slovenski starši, ki nimajo italijanskega državljanstva, vpisati svoje otroke v italijansko šolo. Nekateri učenci in dijaki, ki zdaj obiskujejo slovenske osnovne in srednje šole, pa bi morali zapustiti te šole in se vpisati v italijanske.

Ali ne bi bilo vse to protinaravno in krivično? Protinaravno in krivično tudi zaradi tega, ker ne gre za nekaj ... primerov, kjer sploh ni primernih šol za njihove otroke.

Pri tem moramo tudi pomniti, da take omejitve ne veljajo za narodni manjšini v Poadižju in Dolini Aoste. Zakaj naj bi torej veljale samo za slovensko manjšino v Italiji?

Če bi hoteli izvajati ta predpis v duhu recipročnosti, potem ne bi smeli otroci italijanskih državljanov v Jugoslaviji obiskovati tamkajšnjih italijanskih šol.

Zaradi vsega tega zahtevamo in pričakujemo, da bodo med razpravo o osnutku zakona odstranili to krivico, upoštevajoč duh ustave, deklaracijo o človeških pravicah in določbe Posebnega statuta.

PISMA UREDNIŠTVU

Komaj je mladina zaužila nekaj zlate svobode in so se starši oddahnili ter otresli skrbi, že se oglaša nova skrb in moti še teh par dni šolskih počitnic. Misliti je treba na rašnji pouk, absolventi srednje šolo na visokošolski študij, starši pa na vse, kar jim šola naprti v moralnem in materialnem oziru, vse v navrhani meri. Od prvega učnega leta do šolskega izobraževanja so same težave in večkrat tudi bridkosti.

A pri nas je še posebno vprašanje kot odraz naše stvarnosti, vprašanje, ki se v sklopu tolikih drugih zadevščin življenjskega pomena vleče čez ozemlje naše narodne manjšine in sicer skrajno nenaravno in bolestno: Kam vpisati svojega otroka: ali v slovensko ali v italijansko šolo - se pravi: ali v svojo, ali v tujo šolo. Vprašanje se tiče le posameznih primerov. Za samostojno mislečega človeka, ki zna življenje pravilno presojati in tudi da nekaj nase, na svojo osebno in narodno čast, zanj to vprašanje namreč ne obstaja, pa naj si služi svoj kruh tukaj ali tam, na deželi ali v mestu, v tem ali onem svojstvu (kot delavec, obrtnik, trgovec, kot državni nameščenec itd.). To vprašanje je zanj rešilo že njegovo rojstvo, njegovo narodno poreklo. Če pa mu je ta ali ona zadeva glede vzgoje svojih otrok nejasna, ali je v nečem v dvomu, se o tem posvetuje na pristojnem mestu, s svojimi ljudmi, ker se zaveda, da je ta njegova osebna zadeva hkrati tudi zadeva narodne skupnosti.

Okrog takih trdnih kovov se ne muzajo zle vešče z namigovanji, obljubami in grožnjami ter se ne upajo z igro zapeljivih laži. Takšni naši nasprotniki in njihovi služabniki cenijo, kot jih spoštuje naše ljudstvo in se nanje tudi ... nese.

Kaj pa oni, ki so bolj ... ali mogoče že napol suha ... narodnega debla — oni, ki ... mahujejo in mogoče ... nihajo pri vprašanju, kam ... svojim otrokom: v slovenski ... li italijanski šolski zavod (... tec, osnovna, strokovna, sred... nja šola)? Ali je po tolikih ... prepričevalnih besedah, opo... minih, obujanju narodne zavesti in vsega, kar naš tisk ... ko leto pred začetkom šol... ponavlja, še vredno o tem pi... sati? Nedvomno je, ker je ... naša skupna narodna zadeva ... je, ker je naša težnja etično, moralno, naravno, zgodovinsko in socialno upravičena; je ... vseh zakonih utemeljena.

Saj vemo, da je pravočasno spoznanje zmote na tem ... potju (kam s svojim otrokom) odvisno od mnogih okoliščin, predvsem pa od socialnih ... niteljev — od vprašanja kruha — otrokovih roditeljev. ... di šolanje je takšen socialni činitelj, saj je resna pripreka na ta ali oni poklic. Starši težijo, da bi svojim otrokom nudili takšno izobrazbo, ki bi jim nudila boljše življenjske pogoje kot jih imajo oni. To je povsem naravno in razumljivo.

Ampak, ali je naravna, moralna, poštena in častna ... pot, ki so jo ubrali ali jo nameravajo ubrati? In kar je ... nje glavno: Ali bo ta pot ... peljala k cilju? Mar ni ... smer z ozirom na to, kar ... komaj prihaja, a bo končno ... prišlo, prav nasprotna ... naj bi jo starši v dobro ... jemu otroku ubrali? Dosti ... še takih vprašanj in na ... bi morali omahljivi starši ... mi ali s pomočjo poštenih ... pravicoljubnih ljudi pravilno ... odgovoriti preden se odločijo ... za vpis svojega otroka v ... vensko ali italijansko šolo. ... pa se takšni starši — ... največkrat po vplivu ... prerokov — odločijo za ... ravno pot, gotovo ... tem ukrepu laži ali ... čitek.

Sicer pa poslušajte ... naših ljudi — onih, ki ... potu svojega obraza ... jo globlje ukvarjati z ... zadevami in se o njih ... da so jim stvari ki se ... čejo njih osebnega ... neznane in se z njimi ... kvarjajo. Navedemo le ... primerov ljudskega mnenja ... takem odpadništvu.

Nekaj nad 50 let stara ... ka žena: Tudi iz naše ... mamo takšne izmečke. ... namreč pravimo tistim ... šem, ki so naši šoli ... hrbet. V mestu živijo ... oba zakonca «vero» ... Le ko prideta semkaj, ... ta po naše, z otroci pa ... italijansko. Meni in drugim ... obrača želodec. Vsi jih ... jamo, a ne v obraz. Vidim ... je to zelo zgrešeno. Jaz ... se odločila, da jima bom ... prvem srečanju povedala ... mislim. To je zadeva vseh ... smo vsi iz naroda. Smo ... vredni ali ne?

36-letni delavec: Nekateri ... slijo, da morajo biti za ... kakega sluge, policaja, ... ničarja itd. tako hvaležni ... prodajo sebe in otroke. ... ši železniški postaji imamo ... vensko družino z italijanskimi ... vzgojenimi otroci. ... njih dejanja sram, ... Ali je v takih ljudeh še ... moralnih vrednot in kam ... jih uvrstimo?

22-letna mladenka: ... more biti Italijan Slovenec ... ko se ne more Slovenec ... meniti v Italijana. ... ljudi naj bi napravili ... no pleme, da bi videli ... je vredno.

In še mnenje 74-letnega ... ža: Berem «Primorski dnevnik» in tudi sam vem, ... nekateri naši ljudje ... jo na svojo kri in jezik ... če jih v to ne sili. To ... lostno. Tudi jaz sem bil ... let v mestu, a nisem ... zatajil samega sebe. Če ... ji otroci storili kaj ... naj ne hodijo v mojo hišo.

J. F.

Še ena nesreča na prehodu za pešce

Motorist je podrl starčka, ko je prečkal Korzo na začrtanem prehodu

Včeraj dopoldne okoli 10. ure je prišlo na Korzu do prometne nesreče, katere žrtev je bil neki 80-letni starček, a krivec mlad motorist. Samo srečnemu naključju se je zahvaliti, da niso bile posledice hujše.

Pietro Di Bari s Trga Stare mitnice je prečkal Korzo, hodeč po začrtanem prehodu za pešce, ko je privozil mimo 20-letni Giovanni Ricciardi, ki se je peljal proti Borznemu trgu. Mladenič ni opazil da starček prečka ulico. Ko se je zavedel, je bilo že prepozno, da bi pritisnil na zavore. S skoraj nezmanjšano brzino je vozač zadel v Di Barija ter ga podrl na tla. Ponesrečenca so takoj prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so mu ugotovili eno samo podplutbo na levi nogi, ki se bo zacelila v enem tednu.

Tatovi so ukradli dva motorja in eno kolo

Tatovom koles in motorjev žilica res ne da miru. Ne mine dan, da se ne bi spravili na dvokolesna vozila, ki jih lastniki puščajo na ulicah. Včeraj ponoči sta izginila dva motorja in eno moško kolo. Motor TS 36231 so neznanci ukradli 25-letnemu Fabiu Vascottu iz Ul. delle Docce 15, a drugega, z evidenčno tablico TS 20268, pa 31-letnemu Edinu Cicchu iz Ul. Sv. Katarine 1. Ob kolo pa je bil 39-letni Pietro Giannotta iz Ul. Sv. Frančiška 2.

Nenadoma je vozač izgubil oblast nad vozilom

Ob 14.45 so prepeljali v splošno bolnišnico dva mladeniča, ki sta se bila malo poprej ponesrečila z motorjem v Ul. Capitolina, ko sta se peljala proti središču mesta.

Motor znamke «Ducati» je vozil 18-letni Paolo Rizzi iz Ul. Baiamonti 18, a na zadnjem sedežu je sedel njegov prijatelj Giampaolo Bassani, star tudi 18 let, iz Ul. Venezian 20. Na ovinku v omenjeni ulici, ki leži pred poslopjem št. 3, je Rizzi nenadoma izgubil oblast nad vozilom in oba motorista sta padla na cestišče. Rizzi je kasneje povedal, da je verjetno izgubil oblast nad vozilom, ker je njegov sopotnik izgubil ravnotežje.

Ponesrečenca so takoj odpeljali v splošno bolnišnico, kjer so Rizziju ugotovili le lažje poškodbe. Mladenič se je namreč pobil po desni peti in desni roki. V bolnišnici so mu nudili prvo pomoč, a ozdravel bo v 4 do 5 dneh.

Nekoliko huje se je poškodoval Bassani, kateremu so zdravniki ugotovili praske in podplutbe na čelu, na levem sencu in na desni lični kosti, na bradi, na levi roki, na spodnjem delu hrbtenice ter na levi nogi. Na I. kirurškem oddelku se bo moral zdraviti približno 10 dni.

Nezgoda ženske v spalnici

Zoe Dose vd. Belus, stara 79 let, iz Ul. Manzoni 2, je hotela predvčerajšnjim ob 10. uri vstati iz postelje. Ker starka ni zaradi razmeroma visoke starosti preveč trdna, je nenadoma omahnila in padla na tla.

V splošno bolnico jo je spremila včeraj ob 14.50 njena znanka Ida Salla Rosenholtz. Zdravniki so ugotovili, da si je Belusova verjetno zlomila desno stegnenico ter da se je pobila po desnem komolcu in po desni čelni kosti.

Nesreča na delu kamnoseka iz Zgonika

Anton Kobal iz Zgonika 4, star 41 let, se je včeraj ob 6.30 ponesrečil pri delu v kamnolomu «Cava romana» pri Malem Repnu. Pri nakladanju z žerjavom večjega kosa rezanega kamna ga je nenadoma zadela napeta jeklena žica v levo dlan ter mu zmečkala tri prste, kar je povzročilo močno arteriozno krvavitev.

Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico z rešilnim avtom RK. Na I. kirurškem oddelku se bo moral zdraviti od 15 do 20 dni.

Barry Jones v Portorožu

Že nekaj tednov je v Portorožu znani filmski igralec Barry Jones, ki nastopa kot angleški admiral v filmu «Karolina reška», ki ga snemajo v Piranu in v Piranskem zalivu na «admiralski» ladji.

Barry Jones je prav gotovo najbolj markanten igralec v tej ekipi. Do sedaj je nastopal že v lepem številu evropskih in ameriških filmov, svojo bogato igralsko kariero pa je začel na gledaliških deskah. Bil je osebni prijatelj Bernarda Shawa, večkrat je nastopal na Broadwayu, v raznih gledališčih v Ameriki, Kanadi, Italiji, Avstriji, Nemčiji, Španiji in na Norveškem. Več let je tudi imel svojo gledališko ekipo, s katero je nastopal in potoval od Londona do San Francisca.

Od leta 1951 do 1959 je kar 52-krat preletel Atlantik. Zaradi tega mu pravijo v Ameriki «leteči umetnik».

Čeprav ima že 67 let, je še vedno poln energije in dela nove načrte za svoje umetniško udejstvovanje v gledališču in v filmu.

Zadnji uspeh je dosegel s svojo vlogo profesorja-atomskega znanstvenika v filmu «Atomska nevarnost», ki ga je v soboto zvečer prenašala tudi italijanska televizija.

M. J.

Tretji indijski petletni načrt

Načrt v številkah

Proizvod	Enota mere	1955	1960*	1965**
žita	milijoni ton	66	75	100
bombaž	milijoni bal	4	5,4	7,2
juta	milijoni bal	4,2	5,5	6,5
elektr. energija	milijarde kWh	11	20,7	42,2
železna ruda	milijoni ton	4,7	12,0	32,0
premog	milijoni ton	38	53	97
surovo železo	milijoni ton	1,3	2,6	6,9
baker	tisoči ton	7,3	7,9	18,4
aluminij	tisoči ton	7,3	17,0	75,0
traktorji	komadi	—	2000	10000
Dieslovi motorji	tisoči kom.	10	33	66
lokomotive	komadov	500	1250	1600
umetno gnojilo	tisoči ton	91	280	1500
avtomobili	tisoči kom.	25,3	53,5	100
sladkor	milijoni ton	1,9	2,2	3,0
nafta	milijoni ton	3,6	4,6	7,4
cement	milijoni ton	4,6	8,8	13,0

* Odstotek proizvodnje
** Planirana proizvodnja

Prejšnji teden je indijski parlament uzakonil tretji petletni načrt. Postavke tega načrta so bile med precej dolgo javno razpravo cilj ostrih napadov desničarskih političnih strank. Njihova gonja je bila naperjena proti temeljnim proporcem predlaganega načrta: proti splošni dinamiki gospodarskega razvoja, odnosom med javnimi in privatnimi investicijami, razporeditvi novih naložb v posamezne gospodarske panoge in določitvi virov za finansiranje predvidenih projektov. Pri tem so kot dokaz obilno navajali težave, s katerimi se Indija srečuje pri izpolnjevanju svojih sedanjih planskih nalog.

Pravi razlog tem ugovorom je brez dvoma dejstvo, da so za tretji načrt glede konkretnih ciljev, metod in sredstev, na katerih temelji, izhodišče ista splošna načela, na katerih sta temeljila tudi prva dva. Z drugimi besedami: že zgolj dejstvo, da je vlada z izdelavo tretjega načrta potrdila in utrdila načrtovanje kot osnovo gospodarskega razvoja ter poudarila socialistični značaj postavljenih smotrov, pri čemer je poslovanje privatnega kapitala podredila koristim skupnosti, je zadoščalo, da se je polemika o družbenem razvoju Indije zaostrila. Kritika desničarskih strank je bila v bistvu naperjena proti absolutnemu povečanju skupnih investicij in proti relativnemu porastu javnih investicij.

Nervozo desničarskih političnih krogov v Indiji v ostalem najbolje pojasnjuje naslednja primerjava: V indijskem prvem petletnem načrtu so bile javne in privatne investicije po vrednosti enake in so znašale po 20 milijard rupij (5 rupij = 1 dolar). V drugem petletnem načrtu, ki ga bodo končali letos, so se javne investicije podvojile, privatne pa povečale samo za 50 odst. V tretjem pa so naložbe v družbeni gospodarski sektor po prvem predlogu znašale 60 milijard rupij proti komaj 30 milijardam naložb v privatni sektor. Potemtakem bi se moral v petnajstih letih družbeni gospodarski sektor po vloženih sredstvih v primerjavi s privatnim podvojiti. Da bi se izognili večjim nasprotjem in težavam pri sprejemanju načrta, so pozneje povečali planirane investicijske naložbe za 10 milijard rupij s tem, da jih bo mogoče izvajati prav iz privatnih sredstev.

Toda ne glede na to, da je ta sprememba v določenem smislu koncesija privatnemu kapitalu (ker omogoča relativno okrepitev pozicij in razširitev privatne industrije), je s stališča potreb gospodarskega razvoja Indija vključuje v okvire načrtovalne politike. Odpiranje novih delovnih mest in pospešeni gospodarski razvoj sta namreč ključna člena v indijskih načrtih. V prvem petletnem obdobju na pr. se je nacionalni dohodek povečal na leto za 2 odst. V širših merilih se s tem ni občutneje zboljšal položaj indijskega gospodarstva, čeprav je bil to v primerjavi s prejšnjim stanjem napredek. Od leta 1955 dalje se je narodni dohodek v Indiji povečeval vsako leto povprečno za 5 odst., vendar to še ni dovolj, da bi lahko uspešno obvladali osnovne probleme gospodarskega razvoja. Tudi za prihodnjih pet let je predvideno, da bo znašala letna stopnja naraščanja narodnega dohodka 5 odst. In šele tedaj bo, kot menijo, dosegla Indija temeljne pogoje za relativno hitro premagovanje gospodarske nerazvitosti. Spričo tega je razumljivo in utemeljeno, da omogoča popravek načrta večjo pritegnitev privatnih sredstev. To je morda še bolj jasno s stališča potreb po novih delovnih mestih, saj je latentna nezaposlenost eden ključnih problemov sodobne Indije. Ob začetku drugega petletnega načrta je bilo v deželi 6 milijonov nezaposlenih. Med njegovim izvajanjem pa se je novih 10 milijonov ljudi, ki so zahtevali delo, z uradno novih zmogljivosti pa so lahko zaposlili le 8 milijonov delavcev. Tako ima Indija na začetku svojega tretjega načrtovalnega obdobja okoli 8 milijonov nezaposlenih, v nadaljnjih petih letih pa pričakujejo še novih 15 milijonov delavcev. Že zdaj je jasno, da v naslednjem petletnem načrtu ne bodo mogli odpreti 23 milijonov delovnih mest (v prvih dveh obdobjih so jih skupno odprli 13 milijonov), tako da je sleherna investicija, ki povečuje število zaposlenih, dobrodošla, še posebej, če ne ruši prevladujočega položaja javnih investicij.

Med najvažnejšimi nalogami novega načrta sta poleg pospešenega razvoja, ki se kaže v stopnji povečanja narodnega dohodka in povečanju akumulacije (delež investicij v narodnem dohodku se povečuje od 11 na 14 odst.), zlasti važni dve. V načrtu je prvič, da je treba dokončno doseči tolikšno proizvodnjo hrane, da bo zadovoljila notranje potrebe in da bo mogoče hrano celo izvažati, in drugič, da zraste bazična industrija (proizvodnja jekla, osnovnih mineralov, energije in orodnih strojev) v tolikšnem obsegu, da se bo gospodarski razvoj dežele lahko v prihodnjih desetih letih docela ali le ob minimalni tuji udeležbi naslonil na domače zmogljivosti. Ne da bi ocenjevali realne možnosti za izpolnitev teh nalog, lahko rečemo, da kaže to dejstvo oziroma ti dve vzporedni nalogi, napredek, ki je bil pri načrtnem razvoju indijskega gospodarstva dosežen v zadnjih desetih letih. V indijskem prvem petletnem načrtu je bil glavni smoter čimprej zagotoviti potrebno prehrano, odpraviti lakoto in najhujšo revščino več deset in tudi sto milijonov ljudi. V drugem načrtu so težišče prenesli s kmetijske proizvodnje na graditev moderne bazične industrije, saj vidi Indija v tem ključ za preobrazbo dežele. Zdaj je Indija že tako daleč, da lahko vzporedno uresničuje obe nalogi. Delež kmetijskih investicij v skupnih razpoložljivih sredstvih se v primerjavi z drugim petletnim načrtom povečuje od 11,5 na 14,1 odst., investicije za razvoj energetike, rudarstva in industrije pa od 28 na 33,5 odst. Prihranek za to povečanje so dosegli v transportu.

Vzporedno s povečanjem investicij predvideva novi načrt tudi povečane organizacijske napore za modernizacijo teh gospodarskih področij. To naj bi zlasti prišlo do veljave v kmetijstvu, kjer naj bi do konca leta 1963 vsaj v glavnem postavili na noge sistem «komunalnih blokov za razvoj», specifične organizacijske oblike agrarne reforme. Zadružno gibanje in ustanavljanje vaških «pančajatov», samoupravnih teles posebnega tipa z gospodarskimi in političnimi pristojnostmi, napreduje nekoliko počasneje. Vendar namerava kongresna stranka med izvajanjem tretjega petletnega načrta povečati prizadevanja za hitrejši razvoj teh oblik, ker so skupno z materialnimi spremembami temelj družbene preobrazbe in napredka indijske vasi.

Tretji petletni načrt postavlja skoraj v isto vrsto s temi nalogami tudi politiko uresničenja «družbene enakosti» oziroma zmanjšanja sedanjih razlik v gospodarskem položaju posameznikov. Načrt predvideva kopico ukrepov, ki se posredno ali neposredno nanašajo prav na odnose te vrste. Nove naloge so: povečanje minimalnih zaslužkov (sedanje razmerje v državni službi ali v javnem gospodarstvu je 1:35, vtem ko so v privatnih industrijah in službah razlike v dohodkih še neprimerno večje) in zmanjšanje visokih dohodkov z uvedbo dopolnilnih taks, ki so potem spet namenjene za finansiranje nalog načrta. Nadalje so predvidene popolna uvedba in možnost obveznega osnovnega šolanja, razširitev in zboljšanje zdravstvenega in socialnega varstva itd.

Skratka: indijski tretji petletni načrt je zelo bogat in privlačen, hkrati pa tudi težak program za odpravo nerazvitosti v okviru novih pojmovanj, ki v svoji zamisli izčatneje upoštevajo ne samo posebne pogoje Indije, ampak tudi konkretne zahteve in možnosti v sedanjem položaju.

ZDRAVKO MICIC

Ameriška matematika in funkcionarja vohunske službe ZDA Vernon Mitchell in William Martin, ki sta pobegnila v Sovjetsko zvezo, med svojo tiskovno konferenco v Moskvi

Danes proces pred vojaškim sodiščem

Znana francoska znanstvenica obtožena sodelovanja s FLN

Med vojno se je v francoskem osvobodilnem gibanju hrabro borila proti nacistom

PARIZ, 7. — Jutri pride pred vojaško sodišče znana marsejska znanstvenica dr. Annette Roger skupno z Mohamedom Daksijem, važnim predstavnikom alžirske osvobodilne fronte v Franciji, kjer je vodil delovanje na obširnem področju, obsegajočem okrog 40 okrožij.

Annetto Roger so aretirali skupno z Daksijem novembra 1959 ter jo zaprli v ječo Baumettes. Maja meseca so jo pustili začasno na svobodo, ker je nekaj tednov pozneje rodila deklico, ki jo je imenovala Myriam. Protivohunska služba je namreč ugotovila, da se vozi znanstvenica z arabskim voditeljem često iz Marseilla v Pariz, kar se ji je zdelo sumljivo.

Aretacija znanstvenice je globoko pretresla Marsejce, ki so jo visoko cenili bodisi zaradi njenih sposobnosti bodisi zaradi poguma, ki ga je pokazala v odporniškem gibanju za časa nacistične okupacije. Najprej je vodila mladinska osvobodilna gibanja v Marseillu in Lyonu in opravila številne tvegane naloge, nato pa se je borila na barikadah ob osvoboditvi Pariza.

Leta 1948 se je poročila z dr. Josephom Rogerjem, sinom slavnega marsejskega nevrologa. Njun zakon je bil srečen, ker sta bila istih nazorov in sta se oba posvečala znanstvenim raziskavam. Dr. Roger je postal primarij važne klinike, njegova žena pa se je specializirala v elektroencefalogiji ter je pridobila s svojimi raziskavami mednarodni sloves. Leta 1957 je skupno z možem pretrgala vezi s KPF, vendarle se je odzvala na vabilo sovjetske akademije znanosti v Moskvo, kjer je več mesecev delala v inštitutu za proučevanje možgan. Po svojem povratku v Francijo je imela razna znanstvena predavanja.

Nekaj pred njeno aretacijo sta se z možem sprla, ker ni odobraval njenega delovanja v prid alžirskega osvobodilnega gibanja. Ko pa so njegovo ženo zaprli, je ni zapustil kljub strupeni gonji francoskih desničarskih krogov. Hodil jo je obiskovat v zapor, ko pa so jo izpustili na začasno svobodo, jo je zopet sprejel na dom. Dr. Roger je sedaj tudi docent za medicino na marsejski univerzi ter je odlikovan s kolajnama odporniškega gibanja in Častne legije.

ZARADI POVODNJI

V pokrajini Grosseto 1.200 milijonov škode

GROSSETO, 7. — Po povodnji preteklih dni se položaj v pokrajini Grosseto popravlja. Na poplavljenem področju se mudijo še številni strokovnjaki, ki pomagajo prebivalcem in ugotavljajo povzročeno škodo. Škoda na poljskih pridelkih in javnih napravah prekaša eno milijardo in 200 milijonov lir. Povodenj je prizadela občine Grosseto, Follonica, Scarlino in Massamarittima, pri čemer je bilo poplavljenih 35.000 hektarov zemljišča. Sedaj se najbolj trudijo, da ponovno vzpostavijo prometne zveze. Od pretekle polnoči so obnovili železniški promet na progi med Scarlinom in Follonico, in sicer samo po enem tiru. 300 delavcev dela pod vodstvom železniških strokovnjakov iz Florence.

Neurje je uničilo šest mostov ter veliko število ovac in prašičev.

Umor «iz razlogov časti»

RIM, 7. — Učitelj Alfredo Gabriele, star 45 let, je davi iz «razlogov časti» s štirimi streli iz pištole umoril 43-letnega uradnika notranjega ministrstva Maria d'Arpina. Zločin se je pripetil v Castellieru v pokrajini Frosinone. Morilec je najprej zbežal, nato pa se je sam prijavil karabinerjem. D'Arpino je bil nekaj dni na letovišču v Castellieru, kjer je imel neko posestvo.

Zločin pri Enni

ENNA, 7. — V vasi Torre pri Enni v Siciliji so umorili 49-letno Paolo Folli. Ženska je skupno z možem, očetom in hčerko luščila mandlje na gumnu kolonske hiše ter se je oddaljila, da bi nabrala novih mandljev. Ker pa se ni dolgo vrnila, so jo šli svojci iskat in so jo našli mrtvo kakih 50 m od hiše. Neznan zločinec jo je večkrat zabodel z nožem ali bajonetom v prsi in trebuh.

V San Giovanni Gemini pri Agrigentu pa se je prijavil karabinjerjem 24-letni Giuseppe Scaccia, ki je pred dnevi umoril s strelom v tilnik 21-letnega Nicolo Girgentija. Scaccia je povedal, da je presenetil Girgentija v družbi z drugimi mladeniči, ko so uničevali trte v vinogradu, ki ga njegov oče obdeluje na spol.

Pierre Blanchard Italijan?

Neki znanstvenik iz Lodija trdi, da je bil znani francoski zrakoplovec Jean Pierre Blanchard, ki je leta 1785 preletel z zrakoplovom Rokavski preliv, po rodu Italijan, ter da se je baje pisal Giovanni Pietro Biancardi, sin nekega kmečkega najemnika iz Castelpusterlenga. Omenjeni zgodovinar se pri tem sklicuje na vest, ki jo je 8. avgusta 1786 objavil tridentinski tednik «Ristretto dei foglietti universali». Vest je takrat dobil tednik z Dunaja.

Obsojena zaradi dolgega poljuba

Veronsko sodišče je obsodilo nekega B. G., starega 33 let, in neko P. F., staro 37 let, vsakega na 15.000 lir denarne kazni, ker sta se 3. avgusta ob 6. uri zvečer predolgo poljubljala v avtu «600» pred nekim hotelom ob Gardskem jezeru. Karabinjerji so ju namreč prijavili sodišču, zaradi «pohujšljivega obnašanja».

Razstava etruščanske civilizacije

10. septembra bodo odprli v Bologni v palači «Archiginnasio» arheološko razstavo, posvečeno zgodovini in umetnosti etruščanske civilizacije v Severni Italiji. Razstava bo odprta do 31. oktobra.

Dragulji Sophie Loren

Včeraj so se razširile vesti, da so na Dunaju odkrili dragoceno uro, ki naj bi pripadala zakladu, ukradenemu znani igralki Sophii Loren. Po zadnjih ugotovitvah pa se zdi, da dragoceni predmet, zastavljen v neki dunajski zastavljalnici, ne pripada zbirki ukradenih draguljev. Neki dunajski zlatar je baje izjavil, da je ura njegov izdelek.

Zanimiva dražba v Benetkah

V Benetke so prišli številni starinoslovci in ljubitelji umetnosti iz vse Italije in tujine, da se udeležijo dražbe zapuščine vdove Ravà. Dražba se vrši v palači Martinengo-Cavalli in vsebuje pohištvo, platna, tiske, preproge, srebrnino in dragulje ter razne umetnine. Med najbolj dragocenimi predmeti so kosi pohištva iz 17. in 18. stoletja. Kupci se tako trgajo za te predmete, da je za nekatere zrasla izklicna cena kar za 250 odstotkov.

Navdušenje Avstrijcev za zapestnice

Avstrijski cariniki natančno preiskujejo avstrijske turiste, ki se vračajo s počitnic v Italiji, ker so ugotovili, da nakupujejo v velikem številu italijanske zlate zapestnice, za katere pa ne plačujejo predpisane carine. Glasilo avstrijske klerikalne stranke «Das Kleine Volksblatt» piše, da to tihotapljenje občutno škoduje avstrijski trgovini z obrtnimi izdelki iz zlata. Zato ostro kaznujejo potnike, ki ne prijavijo zapestnic za ocarinjenje, seveda če jih najdejo pri njih. Plačati morajo globo, enako vrednosti zaplenjenega predmeta, redno carino in kupčijsko takso. Poleg tega pa pridejo lahko tudi pred sodišče.

Priziv po 49 letih

Pariški obrtnik Appel bo po 49 letih vložil priziv proti obsodbi na 8 let ječe izrečeni leta 1911, ko so ga obtožili, da je v pretepu ubil nekega mladeniča. Mož pravi, da je bil obsojen po nedolžnem, ker je zakrivil uboj njegov prijatelj Charles B., katerega pa ni hotel tedaj izdati. Sedaj pa zahteva revizijo procesa, ker noče, da bi zaradi obsodbe trpel ugled njegovih hčera.

Hudo presenečenje ob zaključku beneškega filmskega festivala

Razsodišče je podelilo zlatega leva Cayattovemu filmu «Prehod čez Ren»

Ogorčenje občinstva nad pristransko odločitvijo - Sovjetski režiser Bondarčuk odločno izjavil, da bi moral prejeti prvo nagrado Viscontijev film «Rok in njegovi bratje»

(Od našega posebn. dopisnika)

BENETKE, 7. — *Največje presenečenje nam je letošnji beneški filmski festival prihranil prav za zaključek. Mislimo pri tem na odločitev mednarodnega razsodišča, ki se je — ko se je zanjo zvedelo, še preden je bila objavljena — zdela neverjetna. Dejstvo je namreč, da je začela krožiti vest o podelitvi zlatega leva filmu «Prehod čez Ren», toda večina je to vest sprejela kot šalo ali mogoče kot potegavščino, kateri ni lahko nasesti. Toda kmalu se je vest izkazala kot resnična. Med časnikarji ta vest ni povzročila samo začudenja, temveč pri mnogih pravo ogorčenje.*

Tisti, ki so sledili televizijskemu prenosu zaključne slovesnosti, so morda lahko videli in slišali, kako je znaten del občinstva sprejel razglasitev podelitve «zlatega leva» Cayattovemu filmu «Prihod čez Ren». Kolikor se spominjamo za nekaj let nazaj ni nikoli naletela kaka razglasitev na tako neprijazen sprejem. Poleg mnogega žvižganja se je v dvorani slišalo tudi skandiranje «Vi-scon-ti, Vi-scon-ti»! Nepreprečljivo so tudi v dvorani odjeknile besede napovedovalca, da je Visconti vendarle prejel posebno nagrado razsodišča za film «Rok in njegovi bratje», ker se je zdelo, kot da je ta nagrada nekako milostno podeljena Viscontiju.

Vsi pa so v glavnem soglašali, da se Volpijeva pokala za najboljšo igro podelita igralki Shirley McLaine za vlogo v filmu «Garsonjera» ter igralcu Johnu Millsu, ki je poleg Aleca Guinnessa igral v filmu «Whisky in slava». Nagrado za prvi film je razsodišče podelilo Florestanu Vanciniju za film «Dolga noč leta 1943». Predsedstvo Bienale pa je dalo priznanje filmu «Un, deux, toris, quatre» Florencea Younga, ki sicer sploh ni bil v konkurenci.

Jasno je, da tudi jutrišnji tisk ne bo z zadoščenjem sprejel odločitve žirije. Končno se more namreč Cayattovemu filmu očitati razen formalnih pomanjkljivosti tudi neka očitna politična usmerjenost, ki je vseskozi gaullistična. Res je, da je bila nagrada podeljena samo z «večino glasov». Že so se razširile vesti o telegramu, da Visconti «posebne nagrade» ne sprejema. Ne vemo še, koliko je na tem resnice.

O filmih se je izrekel tudi na primer FIPRESCI (Mednarodna zveza filmskega tiska), ki je dodelila nagrado za Viscontijev film in zraven ex aequo za film v informativni sekciji «El Cochecito» (Španija). Sindikat italijanskih filmskih novinarjev je izglasoval podelitev Pasinettijevega pokala za najboljši tuj film japonskemu filmu «Nobena ljubezen ni večja». Nagrado revije «Cinema Nuovo» je pripadla Viscontijevemu filmu «Rok in njegovi bratje» ter igralki Girardot, ki v tem filmu igra Nadjo. Razsodišče za podelitev nagrade «San Giorgio» (ustanova Giorgio Cini) je nagradilo japonski film «Nobena ljubezen ni večja».

Zadnji dan smo imeli končno priložnost videti odlični Pontecorvov film «Kapò», ki so ga snemali v Beogradu. K filmu se bomo še povrnili. Dokaj oslabljen pa je ameriški film «Pollyanna», ki so ga pokazali zadnji večer po slovesnosti podelitve nagrad.

R. R.

Družba Titanus in Goffredo Lombardo sta sporočila z brzojavko, da odklanjata posebno nagrado podeljeno filmu «Rok in njegovi bratje».

Sovjetski režiser Sergej Bondarčuk, član razsodišča, pa je dal naslednjo izjavo: «Morda bom s to svojo izjavo pokazal pomanjkanje takta do svojih kolegov v razsodišču, toda moja umetniška vest, mi ne dopušča molka. Menim, da sem dolžan, javno povedati, da se ne strinjam s sklepom razsodišča. Podelitev prve nagrade beneškega filmskega festivala Cayattovemu filmu «Prehod čez Ren» ni narekovala nepristranska ocena umetniških vrlin filma, marveč nameren načrt, da bi zapostavili resnično in izredno delo filmske umetnosti «Rok in njegovi bratje» Luchina Viscontija, enega izmed največjih italijanskih režiserjev. Bolj krivičnega dejanja ne bi si mogli niti predstavljati. Ta sklep pomeni po drugi strani izdajstvo nad zamislijo festivala ter odkriva pomanjkljivost razsodišča in njegove ocene.»

Mali Indijanec plemena Sioux izroča v Pontiacu v Michiganu demokratičnemu predsedniškemu kandidatu senatorju Kennedyju tradicionalno pernato pokrivalo

Argentinsko letalo je strmoglavilo

Mrtvih 24 potnikov in 6 mož posadke

Letalo je bilo namenjeno iz Asunciona v Buenos Aires

BUENOS AIRES, 7. — Neko argentinsko linijsko letalo je strmoglavilo v plamenih na urugvajsko ozemlje. Namenjeno je bilo iz Assunciona v Buenos Aires in je štelo 24 potnikov in 6 mož posadke. Vse kaže, da so vsi mrtvi. Letalska družba «Aerolineas Argentinas», lastnica letala, je sporočila, da so bili potniki Urugvajci, Paragvajci in Argentinci.

Ponoči so potrdili vest, da ni ostal živ noben potnik niti član posadke letala, tako da je skupno 30 smrtnih žrtev. Letalo je zadela med poletom strela ter se je razletelo v zraku. Njegove razbitine so raztresene v premeru petih kilometrov.

Umoril je žensko nato pa še sebe

TURIN, 7. — Danes ponoči je 46-letni kuhar Angelo Barghini ustrelil na stopnišču hiše v Ulici Carlo Alberto št. 36 v Turinu svojo 32-letno ljubimko Lauro Carosso ter si nato še sam pognal kroglo v sence. Neki stanovalec jima je prihitel na pomoč, toda vsa njegova skrb je bila zaman, ker sta oba takoj izdihnila.

Barghini in Carossova sta bila oba zaposlena v neki gostilni v Ulici Doria ter sta se vračala proti jutru domov. Med potjo je Barghini spremljal svojo prijateljico do njene hiše, na katere stopnicah sta se sprla in je prišlo do tragedije. Mož in ženska sta se spoznala pred letom dni, ko je prišla ona za natakarico v gostilno, v kateri je bil on kuhar. Zdi se, da je bil Barghini preveč ljubosumen, zaradi česar je prišlo med njima do spora, ki se je končal z umorom in samomorom.

Prekinjen promet med Rimom in Neapljem

Na železniški progi med Rimom in Neapljem je bil danes popoldne za dve uri prekinjen promet. Tovorni vlak se je namreč moral ustaviti na tiru na postaji Sessa Aurunca zaradi nekih okvar. Vsi vlaki, namenjeni iz Rima v Neapelj, Kalabrijo in Bari, so se morali ustaviti za tovornim vlakom, dokler ga niso končno spravili na neki slepi tir postaje.

102 žrtvi tajfuna «Ženska»

SAN JUAN (PORTORICO), 7. — Število ugotovljenih smrtnih žrtev tajfuna «Ženska» se je dvignilo na 102, dve sto ljudi pa pogrešajo. V deželi Humacao na jugovzhodni obali države so našli 86 trupel. Oblasti so podvzele vse potrebne ukrepe, da se prepreči epidemija tifusa. V deželi Caroline so poplavljeni veliki predeli, tako da je ostalo 4000 ljudi brez strehe ter jim hite lahko na pomoč le s helikopterji.

Smrt matere in hčerke na «elektrificiranem» zemljišču

BETHUNE, 7. — V kraju Lozinghem v okrožju Pas-de-Calais se je pripetila čudna nesreča, ki je terjala dve človeški žrtvi. Gospa Rolande Laloyer se je vračala proti domu z 10-letno hčerko Jeanne in 12-letnim sinčkom Danielom. Ker je bila steza proti njenemu domu zalita z vodo, se je ognila na neki travnik, ki pa je bil «elektrificiran». Že tri dni je namreč tam ležala pretrgana žica električnega voda, ki je napojila s tokom zemljišče. Komaj je mala Jeanne stopila na zemljišče, jo je tok ubil, pri čemer je potegnila za seboj še mater, ki je bila tudi kmalu mrtva. Na srečo je pri tem izpustila roko malega Daniela, tako da ga je tok samo nekoliko ožgal in bo kmalu ozdravel. Otrok še ne ve, da je izgubil mater in sestrico.

Znani ameriški igralec Gregory Peck je obiskal v Rimu olimpijsko naselje, kjer so ga atleti prisrčno sprejeli

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

XVII. olimpijske igre v Rimu (25. avgusta - 11. septembra 1960)

MCMLX

Thompson (Velika Britanija) najboljši v hoji na 50 km
Ostali zmagovalci: Ševcova (SZ), Oerter in Don Bragg (ZDA)

Nov svetovni in olimpijski rekord ameriške ženske štafete 4x100 m

RIM, 7. — Tudi današnje tekmovanje v lahki atletiki je rodilo nekaj odličnih sadov: skoraj v vseh panogah in še posebno v tekih ter v metu diska so padali olimpijski rekordi, medtem ko so Američanke dosegle v predtekih štafet 4x100 m nov svetovni rekord.

SEVCOVA (SZ) PRVA NA 800 M

V teku na 800 m je bila borba za prvo mesto vse do cilja negotova, ker je sovjetska tekmovalka šele v zadnjih metrih napela vse svoje sile in je prehitela svojo najnevarnejšo nasprotnico Jonesovo. Ševcova je ne samo dosegla nov olimpijski rekord, temveč je tudi izenačila svetovnega. Bolj pa so zaostale vse tri Nemke, ki so si priborile pravico do nastopa v finalu, ki se je končal takor sledi:

1. Ševcova (SZ) 2'04"3
2. Jones (Avstralija) 2'04"4
3. Donath (Nem.) 2'05"6
4. Kummerfeldt (Nem.) 2'05"9, 5. Gleichfeld (Nem.) 2'06"5, 6. Jordan (VB) 2'07"8.

OERTER (ZDA) V DISKU: 59.18 M

V metu diska so Američani zabeležili popoln uspeh: vse tri kolajne so si osvojili metalci z onkraj oceana in Oerter, ki je bil prvi, je celo potolkel stari olimpijski rekord.

V tej panogi sta v kvalifikacijskih tekmovanjih izpadla oba Italijana Consolini in Rado, ki se le za nekaj centimetrov ni mogel uvrstiti v finale. Svetovni rekorder Poljak Piatkowski pa je popolnoma razočaral in se je moral zadovoljiti le s petim mestom za Madžarom Szecsenyjem in pred sovjetskim tekmovalcem Kompanecom, ki je bil zadnji. Italijana Rado in Consolini sta zasedla 7. oziroma 17. mesto.

Končna lestvica metalcev diska je sledeča:

1. Oerter (ZDA) 59.18 m
2. Babka (ZDA) 58.02
3. Cochran (ZDA) 57.16
4. Szecsenyi (Madž.) 55.79, 5. Piatkovski (Polj.) 55.12, 6. Kompanec (SZ) 55.06.

THOMPSON (VEL. BRIT.) V HOJI NA 50 KM

Že zgodaj popoldne je bil dan start tekmovalcem v hoji na 50 km. Celotna proga je potekala po ulicah Rima in predmestja, kjer so imeli tekmovalci in seveda še posebno Italijana precej gledalcev, ki so jih bučno spodbujali.

V začetku je prevzel vodstvo Indijec Zora Singh, ki je precej časa hodil v ospredju, medtem ko sta se Italijana Pamich in bivši olimpijski zmagovalec Dordoni držala nekako na sredi. Po 20 km hoje pa je moral Singh prepustiti vodstvo Avstralcu Crawfordu, medtem ko so se začeli Anglež Thompson, Šved Ljunggren, Rus Ščerbina in Italijan Pamich približevati celu dolge vrste tekmovalcev. Pri 35. km je Šved prevzel vodstvo, medtem ko mu je s 4" zaostanka sledil Thompson. Sovjetski tekmovalec je hodil z 1'04" zamude, Italijan Pamich pa je še bolj zaostal in je bil 3'20" za vodečim Švedom. Ko je manjkalo le 11 km do cilja, sta bila Šved in Anglež v vodstvu, medtem ko se je Italijan močno približal Ščerbini. Pri 40. km je Anglež prišel na čelu, njemu je sledil Šved, tretji pa je bil Italijan. Ta vrstni red se do cilja ni več spremenil, zaradi česar je zlata kolajna pripadla Thompsonu, srebrna Ljunggrenu, bronasta pa Pamichu. Anglež je tudi potolkel olimpijski rekord, ki je od 1952. leta pripadal Italijanu Dordoniju.

Vrstni red na cilju te izredno težavne panoge je bil sledeč:

1. Thompson (Vel. Britanija) 4 ure 25'30"
2. Ljunggren (Šved.) 4.25'47" z zaostankom 17"
3. Pamich (It.) 4.28'12" z zaostankom 2'25"4
4. Ščerbina (SZ) 4.31'44", 5. Misson (VB) 4.33'03", 6. Oakley (Kan.) 4.33'08"6, 7. Dordoni (It.) 4.33'27"2.

DON BRAGG (ZDA) V SKOKU S PALICO

Tudi v tej disciplini uspeh Amerike Don Bragg in njegov sonarodnjak Morris sta si osvojila prvi dve mesti, tretje pa je zasedel Finec Landstrom. Medtem ko se je moral Morris zadovoljiti z znamko 4.60, je Don Bragg preskočil 4.70, s čimer je potolkel olimpijski rekord in je dal postaviti letvico v višini 4.82. Hotel je izboljšati lastni svetovni rekord, toda atlet tega verjetno zaradi utrujenosti ni zmogel. V finalu je skakal tudi Jugoslovan Lukman, ki se je moral ustaviti pri 4.40 m. S to znamko pa je zasedel 9. mesto.

Rezultat tekmovanja v skoku s palico je sledeč:

1. Bragg (ZDA) 4,70
2. Morris (ZDA) 4,60
3. Landstrom (Fin.) 4,55
4. Cruz (Portoriko) 4,55, 5. Malcher (Nem.), 4,50, 6. Petrenko (SZ) 4,50, 6. Sutinen (Fin.) 4,50, 8. Tomašek (ČSR) 4,50, 9. Lukman (Jug.) 4,40, 10. Hristov (Bol.) 4,40 itd.

* * *

Brez dvoma najbolj presenetljiv rezultat dneva je izšel iz predtekov ženskih štafet 4x100 m. V drugi skupini so Američanke Hudson, Jones, Williams in Rudolph dosegle s časom 44"4 nov olimpijski in tudi svetovni rekord, ki je s 44"5 pripadal avstralski štafeti v postavi Strickland, Crocker, Mellor in Cuthbert. Zanimivo je, da se Avstralke, ki so v Melbournu presenetile z novim svetovnim rekordom, tokrat niso uvrstile med svetovno elito v tej panogi in jih ne bomo videli v finalu. Zaradi nepravilne predaje so jih namreč diskvalificirali. Nasprotno pa so se plasirale Italijanke v postavi Bertoni, Valenti, Tizzoni in Leone, ki so pretekle progo s časom 46"6. V finale so se uvrstile štafete Velike Britanije, Nemčije, ZDA, SZ in Poljske.

V predtekih moških štafet 4x100 m so Nemci v postavi Cullmann, Hary, Maheldorf in Lauer izenačili, pa čeprav niso napeli vseh sil, uradni svetovni rekord s časom 39"5. Prejšnji rekord je pripadal od 1956. leta ZDA in ga je nemška štafeta izenačila že pred dvema letoma.

Tudi italijanski tekači Sardi, Cazzola, Giannone in Berruti so se uvrstili v polfinale s časom 40", kar je nov državni rekord. Italijani so zmagali v svoji skupini, medtem ko je šla zmaga v drugih Veliki Britaniji pred Sovjetsko zvezo, Nemčiji in tekmovalcem ZDA. V tretji skupini so diskvalificirali poljsko štafeto, v četrti pa francosko in sicer zaradi predaje palice izven določenega prostora.

V kvalifikacijskih tekmah ženske v skoku v višino so vse najboljše svetovne skakalke brez težkoč prekoračile 1.65 m, to je določeno normo za uvrstitev v finale. Po prvem poskusu se je uvrstilo v finale kar sedem tekmovalk, med katerimi je bila tudi Jugoslovanka Gere. Svetovna rekorderka Balasova v začetku ni skakala in je začela tekmovati šele ko je bila lestvica v višini 1.60 in nato 1.65. Sovjetska skakalka Dolja pa se je morala precej potruditi, da se je uvrstila v finale. Dolja je namreč preskočila določeno mero šele pri tretjem skoku. Italijanka Bortoluzzi je izpadla že pri skoku čez 1.60 metra.

Za nadaljnje tekmovanje so se v tej panogi plasirale:

Balas (Rom.), *Becker* (Nemčija), *Slaap* (V.B.), *Zwier* (Hol.), *Cenčik* (SZ), *Petry* (Fr.), *Lorentzon* (Šved.), *Dolja* (SZ), *Schmitz* (Nem.), *Ballod* (SZ), *Gere* (Jug.), *Rogers* (ZDA), *Jozwiakowska* (Polj.), *Shirley* (V.B.), *Frith* (Avs.).

V predtekih štafet 4x400 m so Jugoslovani Savič, Kovač, Grujič in Šnajder dosegli v prvi skupini tretje mesto za Nemci in Kanadčani, s čemer so se uvrstili v polfinale. Zanimivo je, da so Jugoslovani tekli progo le za 2 desetinki sekunde slabše kot zmagovalci v tej bateriji. Toda že po predtekih drugih skupin je bilo jasno, da so bile številne štafete boljše od jugoslovanske. Tekmovalci Holandskih Antil so tekli progo v 3'9"1, medtem ko so Jugoslovani rabili za isto progo 3'10"6. Tudi Italijani v postavi Bommarito, Fraschini, Fossati, Pancera so dosegli boljši čas in državni rekord ter so se skupno z Jugoslovani uvrstili v polfinale.

V polfinalu pa sta tako Italija kot Jugoslavija izpadli. Prva je prišla v prvi skupini četrta na cilj s časom 3'07"7, kar je nov državni rekord, medtem ko so bili Jugoslovani zadnji, a so kljub temu znižali prvotni čas na 3'10"2. Za finale so se plasirale štafete *Južne Afrike, Nemčije, Velike Britanije, ZDA, Antil* in *Švice*.

V kvalifikacijskih metih v kopju je prišlo do dvojnega presenečenja. Svetovni rekorker Američan Alley in olimpijski ter evropski rekorder Norvežan Danielsen nista mogla spraviti kopja čez normo 774 m. Zato sta tudi izpadla in ne prideta več v poštev za kolajne. Za finale so se plasirali vsi priznani metalci, med katerimi je bil brez dvoma najboljši Poljak Sidlo, ki je dosegel znamko 85.14. Za nadaljnje tekmovanje se je plasiral tudi Italijan Carlo Lievore, ki je vrgel kopje 74.82 m daleč.

Današnja tekmovanja

LAHKA ATLETIKA
(Olimpijski stadion)

15.00: finale v skoku v višino (ženske)
15.15: polfinale štafet 4x100 (moški)
15.30: finale v metu kopja (moški)
16.30: finale štafet 4x400 m
17.15: finale v teku na 10 km
17.55: finale štafet 4x100 m (ženske)
18.10: finale štafet 4x100 m (moški)

TELOVADBA
(Terme di Caracalla)
Ob 8. in 17. uri poljubne izvedbe (ženske)

KOSARKA
(Športna palača)

8.30: Portoriko - Japonska (od 13. do 15. mesta)
10.00: Madžarska - Mehika (od 9. do 12.)
11.30: Francija - Filipini (od 9. do 12.)
21.00: Brazilija - SZ (od 1. do 4. mesta)
22.30: Italija - ZDA (od 1. do 4. mesta)

DVIGANJE UTEZI
(Mala športna palača)

9.00: lahka kategorija
17.00: srednja kategorija

SABLJANJE
(Kongresna palača)

8.30: tekmovanje v sablji (posamezniki)
15.00: finale v sablji

STRELJANJE

9.00: finale z malokalibrsko karabino in z avtomatično pištolo
9.00: prvi del finala v streljanju na glinaste cilje

KONJSKI SPORT

«Dressage»

TV spored

14.55: filmski pregled
15.00: lahka atletika
16.45: telovadba
17.15: lahka atletika
18.30: sabljanje
19.00: razgovor s tekmovalci
22.30: filmski pregled
22.40: telovadba
23.00: košarka (Italija - ZDA)

Telovadba

Japonska prva med vrstami
Šaklin (SZ) pa med posamezniki

Z ekipno zmago Japonske se je danes zaključilo olimpijsko tekmovanje v orodni telovadbi za moške. Japonci so presenetili vse poznavalce orodne telovadbe, ker so poslali v Rim res izenačeno in odlično vsto. Nihče od Japoncev pa ni mogel odvzeti sovjetskemu tekmovalcu Šaklinu prvo mesto v plasmaju posameznikov. Na drugo mesto se je uvrstil najboljši Japonec Ino, tretje pa je zopet pripadlo Titovu.

Izreden uspeh je dosegel Italijan Menichelli, ki se je vrinil na deveto mesto za dvema sovjetskima in šestimi japonskimi telovadci. Menichelli je pustil za seboj celo ,odličnega Azarjana.

Uspeh posameznikov se je odražal tudi v ekipnem plasmaju, kjer je Italija prišla do nepričakovane bronaste kolajne, kar je lepa nagrada za njihovo delo pod vodstvom švicarskega trenerja Guntharja.

Jugoslavija pa je kot ekipa zasedla osmo mesto, kar je tudi zadovoljivo. Pred njo so se plasirali poleg japonske, sovjetske, in italijanske vrste tudi telovadci ČSR, ZDA, Finske in Nemčije.

Na tej olimpiadi je bilo zanimanje osredotočeno na japonske in sovjetske telovadce. Popoldne je postala borba za vsako desetinko točke srdita in sovjetski telovadci so si nabrali nekaj naskoka z vajami na konju, kjer je Azarjan navdušil s svojo vajo občinstvo in sodnike, ki so mu prisodili 9,90 točk. S svoje strani pa so Japonci odgovorili v parterni vaji, kjer so pokazali vse svoje telovadne in naravnost umetniške sposobnosti v tej panogi. Japonec Aiharn je s svojo vajo dosegel nič manj kot 9,80 točk.

Lestvica prvih desetih je sledeča:

1. Šaklin (SZ) 115,95 točk
2. Ono (Jap.) 115,90
3. Titov (SZ) 115,60
4. Tsurumi (Jap.) 114.55, 5. Endo in Takemoto (Jap.) 114,45, 7. Aihara (Jap.) 114,40, 8. Mitsukuri (Jap.) 114.20, 9. Menichelli (It.) 113,60, 10. Azarjan (SZ) 113,35.

Dokončnih rezultatov ne moremo objaviti, ker jih do zaključka redakcije še nismo prejeli.

—«»—

DVIGANJE UTEZI

Vinci (ZDA) prvi v petelinji kategoriji

Američan Charles Vinci je postal danes prvi olimpijski prvak v dviganju uteži. Vinci, ki tekmuje v petelinji kategoriji, je istočasno potolkel več olimpijskih rekordov in je izenačil tudi svetovne. S pretegom, nategom in v zamahu je dvignil skupno 354 kg, s čimer je dosegel nov olimpijski rekord in izenačil svetovnega. Isto je dosegel v dvigu s pretegom (107,5 kg), medtem ko je z nategom (105 kg) samo izboljšal olimpijskega. Tudi Italijan Grandi, ki je v skupnem plasmaju zasedel deveto mesto, je z nategom izboljšal državni rekord z dvigom 97,5 kg. Najboljši v tej kategoriji so:

1. Vinci Charles (ZDA) 345 kg
2. Miyake Yoshinobu (Jap.) 337,5
3. Elm Khah Esmail (Iran) 330
4. Kogure Shigeo (Jap.) 322,5, 5. Jankowski Marjan (Polj.) 322,5, 6. Foldi Imre (Madž.) 320, 7. Yoo In Ho (Kor.) 315, 8. Hasan Husain (Irak) 312,5, 9. Grandi Enzo (It.) 307,5

Tudi v peresni kategoriji bodo verjetno padali rekordi. Sovjetski tekmovalec Minajev je namreč že dvignil z nategom 120 kg, s čimer je izboljšal starı svetovni rekord. Rekorda pa mu ne bodo priznali, ker sodniki niso bili enotni v priznanju dviga.

Italijan Manniron in kasneje sovjetski tekmovalec Minajev sta s pretegom dvignila 110 kg in sta s tem potolkla olimpijski rekord.

Rezultati: 1. Minajev (SZ) 372,5 (nov olimp. rek.), 2. Berger (ZDA) 362,5, 3. Mannironi (It.) 352,5 kg.

STRELJANJE

V kvalifikacijskem streljanju z malokalibrsko karabino v trostavu je bil najboljši Romun Sirbu, ki je skupno dosegel 569 točk pred Čehom Horinerjem in Poljakom Howickijem. Jugoslovan Stojanović se je uvrstil na 17. mesto s 547 točkami, medtem ko je bil Italijan Rolandi 25. s 533 točkami.

Jadranje

Grčiji, ZDA, SZ, Danski in Norveški zlate kolajne

NEAPELJ, 7. — Danes je bil v Neapeljskem zalivu zadnji dan olimpijskih jadralnih regat. Zadnji dan tekmovanj se je zaključil z zmagami ZDA v razredu Star (Italija je bila sedma, medtem ko je jugoslovanska jadrnica še bolj zaostala) in «5.50», Nemčije v «F.D.», Kanade v Finn ter Norveške v razredu Dragonov.

Zanimivo je, da je v slednjem razredu šla dokončna zmaga jadrnici grškega prestolonaslednika Kostantina, ki si je tako priboril zlato kolajno. Italijan Nino Cosentino, ki se je z današnjim petim mestom uvrstil takoj za zmagovalci v splošni lestvici in si je s tem osvojil srebrno kolajno, pa je imel smolo, ker so Danci vložili proti njemu pritožbo, ki je bila sprejeta. Cosentino je tako izgubil srebrno, a je prišel do bronaste kolajne.

Od jugoslovanskih posadk lahko rečemo, da nista razočarala. Koprčana Fafangel in Kosmina sta v razredu Star zasedla nad vse zadovoljivo osmo mesto, Splitčan Pivčević pa se je v Finnu uvrstil med prvimi desetimi.

Splošne lestvice v posameznih razredih so po sedmi in zadnji olimpijski regati sledeče:

DRAGONI:

1. Grčija	6733	točk
2. Argentina	5715	
3. Italija	5704	

4. Norveška 5403, 5. Kanada 5177, 6. Danska 4657, 7. Vel. Britanija 4566, 8. Nemčija 4329, 9. Portugalska 4051, 10. Avstralija 3658.

5.50:

1. ZDA	6900	točk
2. Danska	5678	
3. Švica	5122	

4. Argentina 4402, 5. Švedska 4267, 6. Vel.Britanija 3807, 7. Norveška 3765, 8. Bahamas 3024, 9. Nemčija 3022, 10. Avstralija 2959, 11.. Italija 2524.

STAR:

1. SZ	7619	točk
2. Portugalska	6665	
3. ZDA	6269	

4. Italija 6047, 5. Švica 5716, 6. Bahamas 5282, 7. Nemčija 4745, 8 Jugoslavija 3977, 9. Brazilija 3466, 10. Švedska 3216.

FINN:

1. Danska	8171	točk
2. SZ	6520	
3. Belgija	5934	

4. Avstralija 5758, 5. Brazilija 5171, 6. Nova Zelandija 5140, 7. Kanada 5133, 8. Bahamas 5092, 9. Francija 4604, 10. Jugoslavija 4358.

Sledi še 25 jadrnic. Italija je na 13. mestu.

F. D.:

1. Norveška	6774	točk
2. Danska	5991	
3. Nemčija	5882	

4. Rodezija 5792, 5. Holandska 5452, 6. SZ 5123, 7. Velika Britanija 4954, 8. Nova Zelandija 4641, 9. Švica 4433, 10. Irska 4258, 11. Italija 4049.

Košarka

Jugoslavija in ČSR za 5. in 6. mesto

Jugoslavija je nocoj premagala tudi Poljsko s precejšnjo razliko, s čimer je v borbi s ČSR za peto in šesto mesto. Nocojšnje tekmo s Poljsko so Jugoslovani izpeljali zelo ležerno, zaradi česar so posebno v drugem polčasu postajali Poljaki zelo nevarni in so zniżali razliko tako, da je bil končni rezultat zelo negotov. To pa zaradi tega, ker so Jugoslovani igrali s consko obrambo. Ko so začeli paziti na vsakega posameznega nasprotnika, je bil jugoslovanski koš bolj varen, medtem ko so Jugoslovani šli v napad, ki jim je prinesel ponovno nekaj košev. Srečanje se je tako končalo s 14 točkami razlike.

V drugi tekmi pa je ČSR odpravila Urugvajce s precejšnjo razliko košev. S tem porazom so Južnoameričani izgubili vsako upanje, da bi zasedli peto ali šesto mesto in se bodo morali pač boriti za sedmo oziroma osmo.

V tolažilnem turnirju pa je Portoriko premagal Španijo 75:65 (39:29).

Rezultata včerajšnjih dveh tekem za plasma od petega do osmega mesta sta sledeča: ČSR - Urugvaj 98:72 (42:36). Jugoslavija - Poljska 95:81 (55:44).

Tak je bil zaključek finala v teku na 200 m: zmagovalec Berruti in drugoplasirani Carney sta od onemoglosti padla

Olimpijski zmagovalci

KOLESARSTVO

100 km na kronometer (ekipno): ITALIJA
Ekipna zasledovalna vožnja: ITALIJA (Arienti, Testa, Vallotto, Vigna)
Hitrostna: GAIARDONI (Italija)
1 km z mesta: GAIARDONI (Italija)
Tandem: BIANCHETTO - BEGHETTO (Italija)
Cestna: KAPITONOV (SZ)

GRSKO-RIMSKA ROKOBORBA

Mušja: PIRVULESCU (Rom.)
Peresna: SIDDE (Turčija)
Lahka: KORIDZE (SZ)
Petelinja: KARAVAJEN (SZ)
Srednja: DOBREY (Bolgarija)
Srednjelahka: BAYRAK (Turčija)
Srednjetežka: KISU (Turčija)
Težka: BOGDAN (SZ)

PLAVANJE

Moški

100 m prosto: DEVITT (Avstralija)
200 m met.: TROY (ZDA)
200 m prsno: MULLIKEN (ZDA)
400 m prosto: ROSE (Avstralija)
100 m hrbtno: THEILE (Avstralija)
1500 m prosto: KONRADS (Avstralija)
4×200 m mešano: ZDA
4×200 m prosto: ZDA
Skoki s stolpa 10 m: WEBSTER (ZDA)
Skoki z deske 3 m: TOBIAN (ZDA)

Zenske

100 m prosto: FRASER (Avstralija)
100 m met.: SCHULER (ZDA)
100 m hrbtno: BURKE (ZDA)
200 m prsno: LONSBROUGH (Vel. Britanija)
400 m prosto: VON SALTZA (ZDA)
4×100 m prosto: ZDA
4×100 m meš.: ZDA
Skoki z deske 3 m: KRAMER Nemčija)
Skoki s stolpa 10 m: KRAMER (Nemčija)

WATERPOLO

ITALIJA

MODERNI PETEROBOJ

Posamez.: NEMETH (Madžarska)
Ekipno: MADŽARSKA

SABLJANJE

Floret pos.: ZDANOVIČ (SZ)
Ekipni moški floret: SZ
Floret pos. ženske: SCHMID (Nemčija)
Ekipni ženski floret: SZ
Meč (posam.): DELFINO (It.)

LAHKA ATLETIKA

Moški

100 m: HARY (Nemčija)
200 m: BERRUTI (Italija)
800 m: SNELL (Nova Zel.)
400 m zapr.: DAVIS G. (ZDA)
5000 m: HALBERG (Nova Zel.)
3000 m ovire: KRZYSZOWIAK (Poljska)
Hoja 20 km: GOLUBNICI (SZ)
Daljina: BOSTON (ZDA)
Višina: SAV LAKADZE (SZ)
Krogla: NIEDER (ZDA)
Kladivo: RUDENKOV (SZ)
110 m zapr: CALHOUN (ZDA)
Troskok: SCHMIDT (Polj.)
400 m: O. DAVIS (ZDA)
1500 m: ELLIOT (Avstralija)
Deseteroboj: Johnson (ZDA)
Disk: OERTER (ZDA)
Skok s palico: DON BRAGG (ZDA)
Hoja 50 km: THOMPSON (Vel. Britanija)

Zenske

100 m: RUDOLPH (ZDA)
Krogla: PRESS T. (SZ)
80 m ovire: PRESS I. (SZ)
Kopje: OZOLINA (SZ)
Daljina: KREPKINA (SZ)
200 m: RUDOLPH (ZDA)
Disk: PONOMARENKO (SZ)
800 m: ŠEVCOVA (SZ)

KANU

Moški

C 1 1000 m: PARTI (Madž.)
C 2 1000 m: GEYSHTER - MAKARENKO (SZ)
K 1 1000 m: HANSEN (Danska)
K 2 1000 m: FREDRIKSSON - SJODELINS (Švedska)
Kajak štafeta 4×500: KRAUSE - PERLEBERG - LANGE - MENTZKE (Nemčija)

Zenske

K 1 500 m: SEREDINA (SZ)
K 2 500 m: SUBINA - SEREDINA (SZ)

VESLANJE

Skiff: SZ (Ivanov)
Double scull: ČSR (Kozak, Schmidt)
Dvojec brez: SZ (Boreiko, Golovanov)
Dvojec s: NEMČIJA (Knubel, Renneberg, krm Zerta)
Četverec brez krm.: ZDA (Ayrault, Nash, Sayre, Wailes)
Četverec s krm.: NEMČIJA (Cintl, Effertz, Litz, Riekemann, Obst)
Osmerec: NEMČIJA (Bittner, Hopp, Lenk, Rulffs, Schepke F., Schenke W., Schroder, Von Grooddeck, krm.: Padge)

BOKS

Mušja: TOROK (Madž.)
Petelinja: GRIGORJEV (SZ)
Peresna: MUSSO (It.)
Lahka: PAZDJOR (Polj.)
Welter l.: NEMEČEK (ČSR)
Welter: BENVENUTI (It.)
Welter t.: MC CLURE (ZDA)
Srednja: CROOK (ZDA)
Srednjetežka: CLAY (ZDA)
Težka: DE PICCOLI (It.)

STRELJANJE

Malokalibrska puška: Hammerer (Avstrija)
Pištola: GUSCIN (SZ)

PROSTA ROKOBORBA

Petelinja: MC CANN (ZDA)
Peresna: DAGISTANLI (Turč.)
Mušja: BILEK (Turčija)
Srednja: GUNGOR (Turčija)
Srednjelahka: BLUGAUGH (ZDA)
Lahka: WILSON (ZDA)
Srednjetežka: ATLI (Turčija)
Težka: DIETRICH (Nemčija)

JADRANJE

Star: SZ
Finn: DANSKA
Dragoni: GRČIJA
5.50: ZDA
F. D.: Norveška

DVIGANJE UTEZI

Petelinja: VINCI (ZDA)
Peresna: MINAJEV (SZ)

KONJSKI SPORT

Preskoki ovir: R. D'INZEO (It.)

TELOVADBA

Ekipno: JAPONSKA
Posamez.: ŠAKLIN (SZ)

Temnopolta Rudolphova (ZDA) ... presenečenje in čudo na kr... kih progah

—«»—

KONJSKI SPORT

Brata D'Inzeo na prvih mestih

V tekmovanju za «Veliko nagrado v skokih» sta se ... bolje izkazala italijanska ... njenika brata Raimondo in Piero D'Inzeo, ki sta prvič po dolgem času prinesla Italiji zlato in srebrno kolajno. Bronasta je šla Angležu Broomeu.

Lestvica po končanem tekmovanju v skokih preko ovir je sledeča:

1. D'Inzeo Raimondo (It.) s konjem Posillipo
2. D'Inzeo Piero (It.) The Rock
3. Broome David (VB) Sunsalve
4. Morris George (ZDA) ... njon, 5. Winkler Hans (Nem.) Halla, 6. Thiedemann (Nem.) Meteor, 7. Wiley William (ZDA) Master ..., 7. ... so Naloo (Arg.) Final, 7. ... Bombeire Ber. (Fr.) Buffalo, ... Suti István (Madž.) Szepleany

HOKEJ NA TRAVI

Indija in Pakistan sta se uvrstila v finale, ki bo v ... tek. Prvi so premagali Veliko Britanijo 1:0 (1:0), drugi so z istim rezultatom odpravili Španijo. Za ostala mesta se bodo spoprijele že 8. septembra Japonska in Švica, Francija in Holandska, Nemčija in Novo Zelandija ter Avstralija in Kenija.

SABLJANJE

Tudi tekmovanje posameznikov v meču se bliža h koncu. Med prvimi je bil v drugem kolu izločen jugoslovanski ... ljač Vasin, medtem ko so ... Italijani izgubili enega od ... tekmovalcev in sicer ... V polfinalu so se uvrstili ... pati (Madž.), Calarese (It.), ... honyi (Rom.), Zablocki (Polj.), Gerevich (Madž.), Roulot (Fr.), Pawlowski (Polj.), Arabo (Fr.), Tischler (SZ), Rilski (SZ), ... rari (It.) in Horvath (Madž.).

Jutri 8. t. m. bodo v jutranjih urah polfinalna, popoldne pa finalna srečanja. Istočasno se bo začel turnir v meču za ekipni plasma.

MATEVŽ HACE

KOMISARJEVI ZAPISKI
Druga knjiga

Če ste lačni, boste dobili zelja, krompirja in kakšno klobaso

Brez strela smo prišli okrog dvanajstih do Remšaka. Počasi in previdno smo se približevali od treh strani z brzostrelkami v rokah samotni kmetiji, ki je bila ograjena z lesenimi plotovi. Mislili smo, da so na kmetiji Nemci. Toda ni jih bilo tam, le star siv pes je ob vogalu skednja zateglo zalajal, ko nas je zagledal. Lajal je tako mirno, enakomerno in domače, da nam je bilo kar prijetno pri srcu. Začutili smo mir, mir človeka, ki živi sam samcat na samotnem kraju v gorah.

Na pragu se je prikazal starejši kmet s pipo v ustih. Radovedno je zrl v nas, brez vsakega strahu in presenečenja. Ko smo prišli bliže, je važno in s poudarkom povedal:

«Gromska strela, tri dni že poslušam pokanje, pa ni nikogar k nam. Pogovarjali smo se, da bi že prišel kakšen partizan k naši hiši, če bi bila huda sila. Če ste lačni, boste dobili zelja, krompirja in kakšno klobaso.»

Joj kako so nas razveselili dobrodušnost, gostoljubnost in vedoželjnost gorskega kmeta! Stisnil bi ga k sebi kot mlado dekle.

«Kar k pravemu možaku smo prišli,» je dejal kurir Grgorin. «Ja, to pa to. To je pravi naš kmet,» je zamrmral Brkin in ga trepljal po ramenu.

Vasja se je široko zasmejal in vzkliknil. «Oče, kar domači bomo!» Topla kmečka soba nas je objela. Nizki, leseni in očrneli strop nam je bil tako drag in domač, kakor da bi bili v rodni hiši. Starejša ženska je kadila pipo in nas radovedno ogledovala. Kmalu se je v treh velikih loncih kuhalo zelje in domače

30.

klobase. Nestrpno smo čakali Rudija in druge, ki so morali priti za nami.

Z Grgorinom sem šel ven in ob leseni ograji ogledoval visoke savinjske gore.

«So pa že več vredni naši notranjski gozdovi kot pa tele s šibjem zaraščene grape in strmine,» je zamrmral Grgorin in si zapenjal površnik. V zraku sta še vedno krožila orla, se naglo spustila nad Remšak, se zopet naglo dvignila in končno odletela tja proti Ravnam in še dalje.

Pozno popoldne je prilezel ves utrujen Rudi s spremstvom za njim pa kmalu nato Tomšičeva brigada.

«Hudirja, zapomnil se vas bom,» je rekel Rudi. «Nobenega vraga ni, ki bi nam prišel naproti.» Nato se je obrnil resno k meni: «Vsaj ti bi moral poslati patrolo nazaj! Ali ste pozabili na ranjence in druge?»

No, kmalu smo se pomirili. Večer je bil miren. Najedli smo se zelja in vsak je dobil koščck klobase. Vem, da smo tisti večer pojedli vse Remšakovo zelje iz stare črne kadi.

Po večerji smo spet šli na pot. Remšak nas je vodil. Obveščevalci so prinesli vesti, da je Ljubenski graben poln Nemcev. Pod večer sta prišla komandant Šercerjevega bataljona Š. in komisarka J. Poročala sta, da so Nemci razhajkali bataljon. Vasja jima je ukazal, naj se takoj vrneta k bataljonu. Komisarka je pokazala vse odrte in ožuljene noge in tiho rekla, da ne more več hoditi. Komandant Š., nekdanji jugoslovanski področnik, se je pa obrnil molče pozdravil in odšel. Pa se ni vrnil v brigado, temveč jo je mahnil čez Savinjo in Savo na Dolenjsko, kjer so ga dali v topniško brigado. Kmalu je padel kot hrabér oficir topniške brigade.

Celo noč smo gazili visok sneg skozi smrekove gozdove na Koroško. Vsake pol ure smo počivali. Nekateri so tarnali, da že peto noč ne spijo, nekateri pa so se opirali na palice in puške. Naš vodič ni nič pešal. Hodil je enakomerno in se oziral v zvezdnato nebo.

25. februarja. Jutro je bilo jasno in zelo mrzlo. Prilezli smo do samotne kmetije. Zadnje zaščitnice šercerjevcev so šle naprej, mi pa smo se ustavili v starinski kmečki hiši. Sprejeli sta nas stara godrnjava kmetica in njena mlada, čedna hči, ki je pravkar dojila lepega otroka. Malček se je držal na smeh in močno vlekel. Ko smo stopili v izbo, je mati sedla v kot k peči in pokrila dojke s predpasnikom. Vasja je razgrnil zemljevid na staro mizo. Nismo še sedeli pol ure, ko smo zaslišali streljanje. Zakleli smo in poslali Nemce k tri sto tisoč hudičem. Pri kmetu Osojniku so se tolkli šercerjevci. Mladi ženski so prišle solze v oči in še tesneje je stisnila otroka k sebi. Preplašeno je zrla na nas.

«Saj se vam ne bo nič zgodilo,» smo jo tolažili. «Vi lahko rečete: Bili so tukaj, pili čaj in odšli naprej.»

Ženska pa je kar naprej tarnala:

«Joj, joj, kaj bo z mojim otrokom, če kaj pride?»

«Kar mirni bodite,» smo jo tolažili. Žiga je pa rekel: «Otrok je zdrav kakor riba.»

Predno smo odšli od Podlipca, je Pirc tiho sam sebi zapel: «Na oknu glej obrazek bled...» Mlada mati ga je veselo pogledala in poujčkala lepega otroka.

V dolini so še vedno streljali. Pogovorili smo se, da bomo šli na Belo peč vrh Smrekovca. Remšak nas je vodil v visoko strmino. Gazili smo globok sneg. Kar naprej smo morali vleči borce iz snega. Ko sta se do pasu vdrli v visok zamet Darja in Janja, sta glasno zajokali: «Prav tukaj bova morali umreti in segniti.» Vedno nasmejani poveljnik bataljona Kotar se je nasmehnil in ju potegnil iz zameta.

«Deklici, ne bosta umrli, ne! Še bosta živeli in hodili po zemljici,» ju je tolažil.

Pri debeli smreki smo se ustavili. Mlad črnolas borec v tanki modri obleki je objemal debelo smreko in živčno vpil: «Le sem, le sem, fantje! Tukaj je topla peč! Prav vroča je! Le sem!» Ostrmeli smo in gledali pretresljiv prizor. Pristopil je Žiga in rekel: «Od prevelikih telesnih naporov se mu blede.» Grgorin je prijel borca in ga počasi vodil za seboj.

S seboj smo vodili tudi konja. «Treba ga bo pustiti v skalovju, čeprav ga je škoda,» je tiho pripomnil Remšak. In res. Pol ure smo nestrpno opazovali napeto borbo konja s strmimi pečinami. Vsi smo trepetali, da se bo zvrnil v prepad. Nikoli si nisem mislil, kaj vse zmore vztrajen, gibčen in drzen konj. Po polurni vratolomni hoji po pečinah je prilezel za nami. Na vrhu planin pa je potem obtičal v globokem snegu.

«Jutri, ko se bom vračal, ga bom vzel s seboj,» je obljubljal Remšak. «Shranil vam ga bom do pomladi.»

Potrepljal sem kmeta po rami in mu dejal: «Konj naj bo kar vaš, ker ste nas vodili celo noč in ves dan. To naj bo nagrado in v spomin.» Remšak se je zadovoljno pogladil po brkih.

«Ej no, če je pa tako, boste pa še jedli pri meni.»

Za pot, ki bi jo sicer prehodili v dveh urah, smo zdaj porabovali osem ur. Prav na vrhu se je od nas poslovil Remšak. Šlo mu je na smeh, ker smo mu podarili konja. Prižgal je pipo, razdal preostali tobak, zapičil debelo palico v sneg, nam mahnil gel v roke in odšel. Na žalost so ga pozneje zajeli Nemci in odgnali v taborišče.

Mračilo se je. Ko smo se približali razbitim kočam, smo že slišali kričanje. Obstali smo. Vasja-Aleš, Miha Cerin in jaz smo šli naprej z napetimi brzostrelkami. V kočah smo našli ... ne partizane, ki so se prepirali, kdo bo šel na stražo. Nihče ni hotel iti; vsi so čepeli ali ležali okrog ognja. Navalili so na koče, prižgali ognje in pekli konjsko meso. Nekateri borci so živčno vpili, da jim je vseeno, če takoj pride deset tisoč Nemcev.

Ponoči je prišel nekdo iz Šercerjeve brigade in prinesel vest, da je na Raztokah padel komandant Šercerjevega bataljona Ivo Kenk-Jerman in da je potem bataljon rešil komisar Bojan Kambič ...

Borci so se greli in počivali. Obveščevalec Kdor ni videl ... je glasno in zateglo dejal: «Tako vam rečem. Kdor ni bil v ... mesec v štajerskih gorah in borbah Štirinajste divizije, ni videl ničesar. Preživeli smo to, kar so nekoč preživeli Srbi v prvi svetovni vojni. Ja, to je naša trilogija. In če bi bil Prežih z nami, bi doživljal in pisal.»

Zunaj je počil strel. Vasja in jaz sva skočila ven; drugi se še zmenili niso za streljanje. Kdo je streljal?» je vprašal Vasja stražarja. «Jaz sem streljal, ker ne morem stati na straži,» je mirno odgovoril stražar in vlekel za seboj puško proti kočam. Ker so bili borci zelo izčrpani, smo se Vasja, Cerin Miha, Aleš, Miha, kurir Pirc Janez in jaz vsako uro menjavali na straži dvajset metrov od koče.

Noč smo prebedeli ob ognju. Pekli smo konjsko meso. Zaščitniki Žiga, Kolar in Lojze so povezovali ranjence in sele potem v noč so sede zadremali ob pojemajočem ognju.

(Nadaljevanje sledi)